

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku wraz z aktualizacją analizy SWOT na potrzeby aktualizacji „Strategii rozwoju ośrodka subregionalnego Ełk do roku 2025”

Zamawiający:

Gmina Miasto Ełk
ul. Piłsudskiego 4

19–300 Ełk

Wykonawca:

EU-CONSULT Sp. z o.o.

80-747 Gdańsk

ul. Toruńska 18c lokal D

www.eu-consult.pl

Gdańsk 2020

Spis treści

1. Diagnoza sytuacji Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku	- 5 -
Sytuacja społeczna.....	- 5 -
Sytuacja gospodarcza	- 13 -
Sytuacja przestrzenna.....	- 25 -
Stan środowiska naturalnego	- 32 -
ZIT	- 39 -
Proces rewitalizacji MOF Ełk.....	- 41 -
2. Wyniki badań z mieszkańcami, przedsiębiorcami i instytucjami otoczenia biznesu z obszaru MOF Ełk.....	- 43 -
Wyniki spotkań fokusowych z przedstawicielami organizacji społecznych oraz przedstawicielami instytucji z obszaru MOF Ełk.....	- 43 -
Wyniki badania z wykorzystaniem ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców obszaru MOF Ełk.....	- 45 -
Wyniki wywiadów z przedsiębiorcami i instytucjami otoczenia biznesu z obszaru MOF Ełk .-	57 -
3. Analiza potrzeb rozwojowych i potencjału MOF Ełk	- 66 -
Analiza SWOT/TOWS	- 67 -
4. Określenie trendów rozwojowych, celów i kierunków potencjalnych działań MOF Ełk-	74
-	
5. Opis zintegrowanego podejścia do stwierdzonych potrzeb rozwojowych i potencjałów MOF Ełk	- 77 -
6. Wizja i cele Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025	- 81 -

7. Rekomendacje do zmian poszczególnych elementów strategii (obszarów wsparcia, celów, zasad identyfikacji przedsięwzięć do objęcia ZIT, wdrażania, monitoringu i aktualizacji, itd.) w celu zaplanowania długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego MOF Ełk z perspektywą do 2030 r.	- 82 -
8. Spis tabel i wykresów	- 85 -
9. Aneks do raportu - narzędzia badawcze	- 88 -
Kwestionariusz ankiety internetowej (CAWI).....	- 88 -
Scenariusz telefonicznego wywiadu pogłębionego (TDI)	- 93 -
Scenariusz wywiadu grupowego (FGI).....	- 95 -

1. Diagnoza sytuacji Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku

Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego dokonało w 2012 roku delimitacji obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego Ełk, w wyniku czego Miejski Obszar Funkcjonalny Ełku obejmuje swym zasięgiem dwie gminy - Miasto Ełk oraz wiejską Gminę Ełk. Obszar ten tworzy łącznie 80 miejscowości i 57 sołectw położonych w północno-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Jednostki samorządu terytorialnego tworzące MOF Ełk (Miasto Ełk, Gmina Ełk) współpracują z pozostałymi gminami wchodzącymi w skład powiatu ełckiego (gminy Kalinowo, Prostki, Stare Juchy) tworząc Ełcki Obszar Funkcjonalny (EOF). EOF graniczy z 5 powiatami – piskim, giżyckim, oleckim (województwo warmińsko-mazurskie) oraz augustowskim i grajewskim (województwo podlaskie). EOF zajmuje powierzchnię 1 113 km² (4,60% powierzchni województwa).

W skali województwa szczególnie istotna jest rola Ełku jako miasta o znaczeniu subregionalnym, stanowiącym istotny ośrodek koncentrujący funkcje administracyjne oraz gospodarczo-społeczne. Wynika to w szczególności z faktu, iż zakres dostarczanych usług publicznych wybiega poza obszar miejski Ełku, cechując się znaczeniem powiatowym, a nawet ponadpowiatowym.

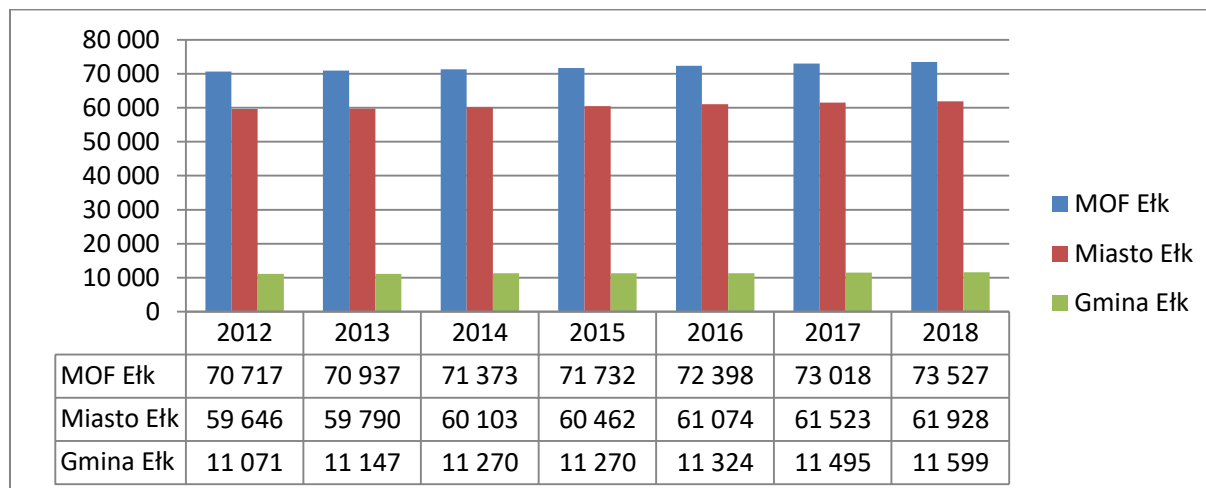
Sytuacja społeczna

Demografia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2018r. MOF Ełk zamieszkiwało 73 527 osób. W porównaniu do roku 2012 liczba mieszkańców MOF Ełk wzrosła o 2 810 osoby i na podstawie prognoz ludności GUS można przyjąć, że tendencja ta będzie utrzymywała się w kolejnych latach. W odniesieniu do roku poprzedniego liczba ta wzrosła o 509 osób, na co wpływ miało dodatnie saldo migracji w obu gminach. Ełk zestawiony z 18 innymi miastami powiatowymi województwa warmińsko-mazurskiego jest jedynym miastem, którego liczba ludności wzrasta. Należy stwierdzić, że w gminie miejskiej Ełk nie występują istotne problemy demograficzne. Ponadto, szacuje się dalszy trend demograficzny

wskazujący na wzrost liczby ludności miasta. Spośród wszystkich miast powiatowych taka prognoza demograficzna jest zauważalna jedynie w Ełku¹.

Wykres 1 Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania na terenie MOF Ełk na przestrzeni lat 2012-2018

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

Na terenie Miasta Ełk na przestrzeni lat 2012-2018 wzrosła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (o 558) oraz liczba osób w wieku poprodukcyjnym (o 2 865), spadła zaś liczba osób w wieku produkcyjnym (o 1 141). Oznacza to, że osoby młode stanowiły niespełna 1/5 mieszkańców miasta, zaś osoby w wieku aktywności zawodowej stanowiły 61,7% mieszkańców. Każdy ze wskaźników jest większy niż średnia wojewódzka co oznacza, że Ełk jest miastem młodym w ujęciu wojewódzkim.

Na terenie Gminy Ełk liczba osób w wieku przedprodukcyjnym spadła (o 106 osób, tj. 4,5%), wzrosła zaś liczba osób w wieku produkcyjnym (o 385) i poprodukcyjnym (o 249). Osoby młode stanowiły w 2018 roku 19,7% mieszkańców, zaś osoby w wieku aktywności zawodowej 65,3%.

¹ Potencjał miast województwa 2018, Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie, s. 7

Tabela 1 Ludność wg funkcjonujących grup wiekowych

Ludność wg funkcjonalnych grup wiekowych							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Miasto Elk							
wiek przedprodukcyjny	11 691	11 753	11 726	11 777	11 810	12 065	12 249
wiek produkcyjny	39 380	39 005	38 857	38 721	38 769	38 507	38 239
wiek poprodukcyjny	8 575	9 032	9 520	9 964	10 495	10 951	11 440
Gmina wiejska Elk							
wiek przedprodukcyjny	2 380	2 339	2 338	2 295	2 295	2 310	2 274
wiek produkcyjny	7 184	7 269	7 342	7 344	7 385	7 490	7 569
wiek poprodukcyjny	1 507	1 539	1 590	1 631	1 644	1 695	1 756

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

Biorąc pod uwagę dane demograficzne takie jak przyrost naturalny i migracje, MOF Elk zajmuje wysoką pozycję w porównaniu do średniej krajowej, średniej województwa, jak i innych obszarów funkcjonalnych w warmińsko-mazurskim, uzyskując najbardziej korzystne wartości obu wymienionych wskaźników. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego zauważalny jest bowiem trend spadku liczby ludności na skutek migracji stałych, w szczególności ludności młodej w wieku wysokiej aktywności ekonomicznej z wyższym wykształceniem. Oprócz tego w wielu miastach powiatowych widoczny jest ujemny przyrost naturalny, który wpływa na postępujący proces starzenia się społeczeństwa.

Tabela 2 Przyrost naturalny oraz saldo migracji stałej na 1 tys. mieszkańców w 2018r. na przestrzeni lat 2012-2018

	MOF Elk	MOF Elbląg	MOF Olsztyn	województwo	Polska
przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców	1,55	-3,31	1,06	-0,9	-0,68
saldo migracji stałej na 1 tys. mieszkańców	4,12	-2,24	3,39	-2,45	0,09

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

Edukacja

W roku 2018 na terenie MOF Elk funkcjonowało 19 przedszkoli, w tym 17 na terenie miasta i 2 na terenach wiejskich. 7 placówek w mieście i 2 na wsi to placówki prowadzone przez jednostki samorządu gminnego. Łącznie na terenie MOF Elk istniało 2 465 miejsc wychowania przedszkolnego, w tym aż 2 340 funkcjonowało na terenie Miasta Elk. Opiekę

nad dziećmi do 3 roku życia sprawowały 3 żłobki i kluby dziecięce, w których przebywało 220 dzieci.

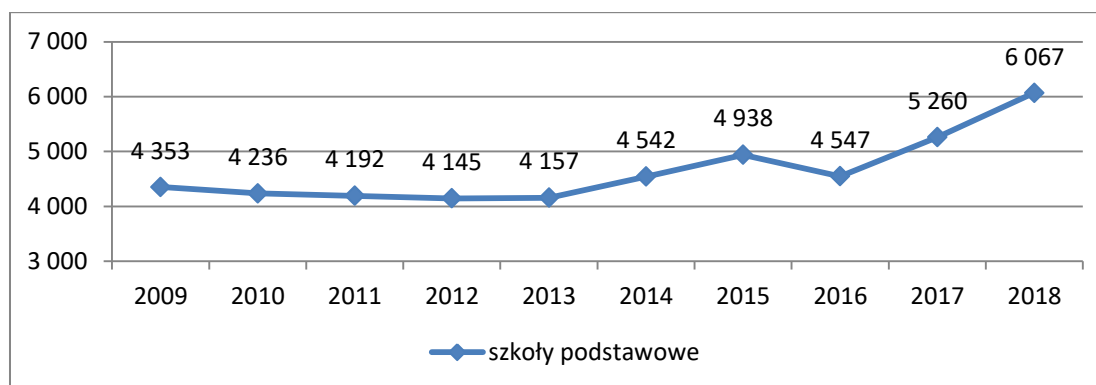
Tabela 3 Dzieci w wieku 3-5 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na przestrzeni lat 2012-2018

Dzieci w wieku 3-5 lat w placówkach wychowania przedszkolnego							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Miasto Ełk							
dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	689	725	753	812	779	820	861
dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce	1,30	1,33	1,26	1,22	0,98	0,84	0,83
Gmina wiejska Ełk							
dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	484	505	538	520	429	486	582
dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce	7,90	5,60	5,55	5,08	4,69	2,03	1,51

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

W 2018r. w MOF Ełk działało 17 szkół podstawowych. Należy zauważyć, iż od roku 2016 obserwuje się dynamiczny wzrost liczby uczniów.

Wykres 2 Ogólna liczba uczniów szkół podstawowych na terenie MOF Ełk

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

W Ełku funkcjonuje 6 szkół zawodowych, 4 technika i 5 liceów ogólnokształcących. Liczba uczniów na tym etapie edukacji stale maleje od roku 2009.

Poziom wykształcenia mieszkańców Ełku jest analogiczny do wskaźników wojewódzkich. Wśród kobiet mieszkających w Ełku największy odsetek ma wykształcenie podstawowe

ukończone (23,9%) oraz średnie zawodowe (17,6%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (24,8%) oraz podstawowe ukończone (22,8%).

Pomoc społeczna

W Ełku funkcjonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, którego główna działalność w zakresie pomocy społecznej skupia się na następujących zidentyfikowanych problemach społecznych²:

- Ubóstwo
- Długotrwała lub ciężka choroba
- Bezrobocie
- Niepełnosprawność
- Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych
- Alkoholizm
- Potrzeba ochrony macierzyństwa

Zgodnie z analizą danych, wśród przyczyn powstawania problemów społecznych w Ełku należy wymienić: niechęć rodzin do ujawniania swoich problemów, brak ośrodka wczesnej interwencji w diagnozowaniu dysfunkcji dzieci i młodzieży, roszczeniowe postawy i bierność oraz niechęć do aktywizacji zawodowej niektórych osób i grup społecznych, niski stopień integracji sąsiedzkiej mieszkańców, niska świadomość mieszkańców w zakresie dostępnych form pomocy specjalistów. Uwagę zwrócić należy na fakt, iż wykazano, że łatwość w uzyskiwaniu pomocy materialnej z pomocy społecznej i innych systemów wsparcia działa demotywująco do podejmowania aktywności zawodowej, lub powoduje wśród rodzin długotrwałe uzależnienie od takiej pomocy.³

Od roku 2013 liczba gospodarstw korzystających z pomocy społecznej W MOF Ełk systematycznie spada.

² Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Ełku na lata 2019-2023

³ Ibidem

Tabela 4 Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej GUS

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
miasto	1 815	1 928	2 016	2 056	2 205	2 087	1 944	1 811	1 677	1 605
gmina	548	572	535	528	568	517	457	425	384	325
MOF Ełk	2 363	2 500	2 551	2 584	2 773	2 604	2 401	2 236	2 061	1 930

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

Analiza danych BDL GUS wykazała, że w 2018 roku 2417 rodzin otrzymywało zasiłki rodzinne na dzieci. W stosunku do roku 2009 wartość ta zmalała o 15%, przy czym w mieście Ełk od roku 2015 w ogólnej liczbie dzieci w wieku do lat 17 wzrastał udział dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, podczas gdy w gminie pozostawał on na relatywnie niezmiennym poziomie.

Tabela 5 Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w MOF Ełk

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
MOF Ełk	2847	2702	2748	2461	2314	2163	1976	2148	2294	2417

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

Tabela 6 Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)

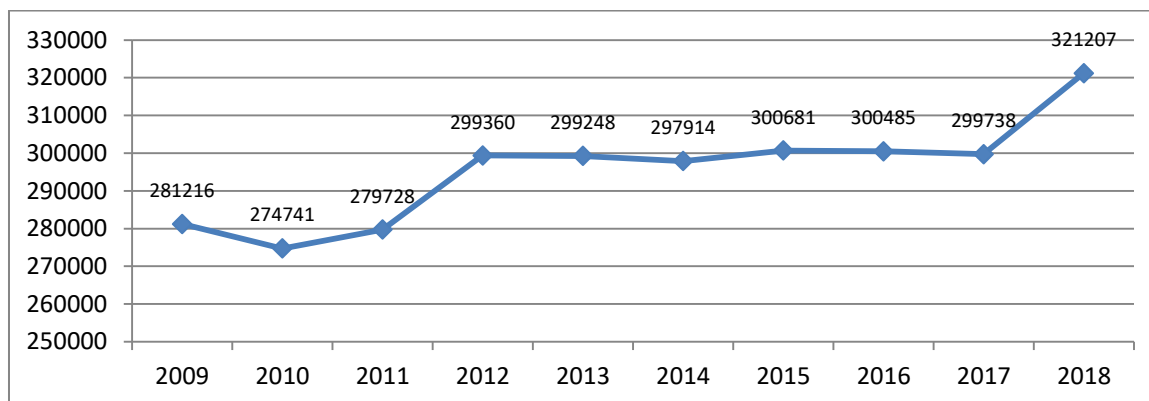
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
miasto Ełk	36,4	33,7	30,9	28,5	27	25,8	24,1	27,2	28,4	30,2
gmina Ełk	59,3	55,7	52,2	46,9	44,4	40,1	37,4	40,1	39,6	39

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

Opieka zdrowotna

W Ełku i Gminie Ełk na przestrzeni lat zauważalne jest istotne zaangażowanie samorządów w ochronę zdrowia - zrealizowano dotąd 62 inicjatywy z zakresu profilaktyki zdrowia. W 2019 roku w obu gminach obszaru funkcjonalnego udzielono ponad 321 tysięcy porad podstawowej opieki medycznej, co było znacznie wyższym wynikiem niż w roku poprzednim.

Wykres 3 Porady medyczne w MOF Ełk (źródło: GUS).

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

W odniesieniu do 2017 r. liczba przychodni w MOF Ełk zwiększyła się o 2 (do 55). Liczba mieszkańców przypadających na 1 przychodnię corocznie maleje i na koniec 2018 r. wynosiła 1 268 osób. Jest to wartość znacznie bardziej korzystna niż średnia krajowa i wojewódzka. Ponadto, od roku 2015 odnotowywano także spadek liczby mieszkańców przypadających na jedną przychodnię.

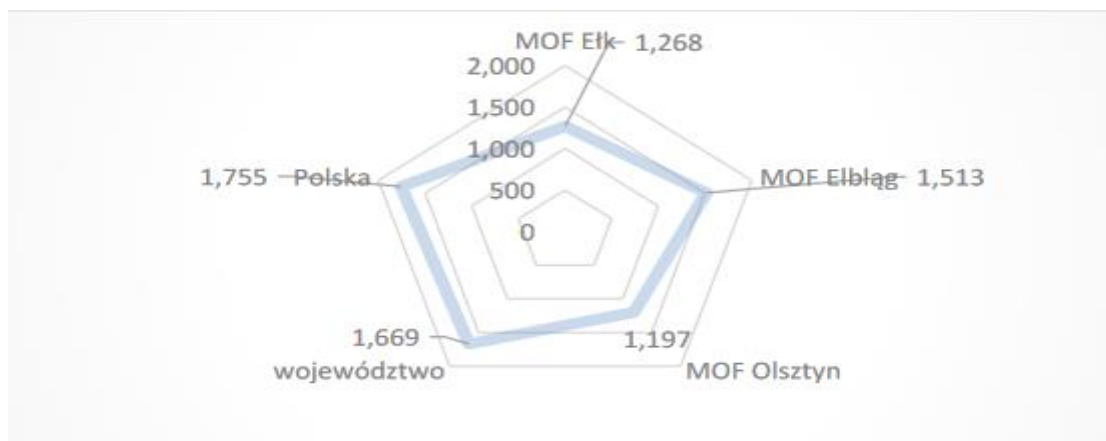
Wykres 4 Liczba mieszkańców przypadających na 1 przychodnię

	2015	2016	2017	2018
liczba mieszkańców	1435	1392	1378	1268

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

Poniższy rysunek wskazuje, że liczba mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w MOF Ełk w porównaniu do Polski, województwa jak i innych ośrodków funkcjonalnych jest stosunkowo niska, świadcząc o dobrej dostępności lekarzy pierwszego kontaktu.

Rysunek 1 Liczba mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w 2018 r.

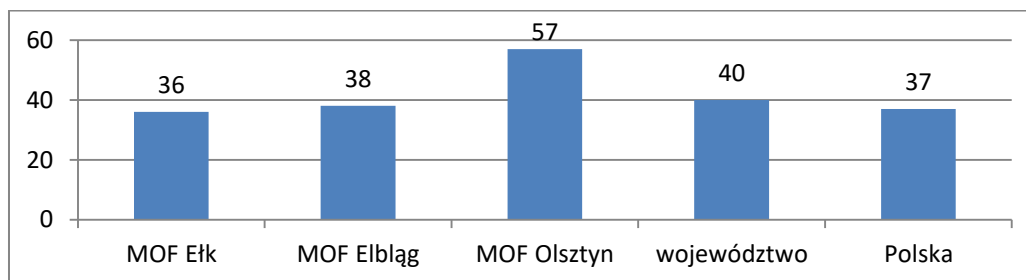
Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

W analizowanym obszarze wskazuje się jednak na niewystarczającą dostępność lekarzy specjalistów: geriatrów, seksuologów, psychiatrów (również dziecięcych), neurologów dziecięcych, chirurgów, neonatologów, położników, anestezjologów, internistów, psychologów dziecięcych i terapeutów dziecięcych. Zmniejsza się także ilość pielęgniarek i położnych, przy jednoczesnym braku ośrodka kształcenia w tych zawodach, co może wpłynąć na ograniczenie zakresu świadczeń medycznych.

Organizacje pozarządowe

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców MOF Ełk zmalała z 38 w roku 2017 i wynosi 36 osiągając tym samym poziom średniej krajowej. Pozostałe obszary objęte analizą w ramach omawianego zagadnienia cechowały się wyższą wartością analizowanego wskaźnika. Ełk jest więc obszarem wymagającym ciągłego rozwoju, dbałości o integrację mieszkańców oraz ich poczucie wpływu na sprawy lokalne.

Wykres 5 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w 2018r. na 10 tys. mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

Sytuacja gospodarcza

Przedsiębiorczość

Województwo warmińsko-mazurskie jest jednym z najmniej uprzemysłowionych regionów w kraju. Przemysł na terytorium województwa jest oparty głównie na potencjale lokalnych zasobów. Miasta powiatowe stanowią węzły gospodarcze i jednocześnie odgrywają zasadniczą rolę w rozwoju regionu. W zależności od rangi w systemie osadniczym są one lokalnymi, regionalnymi lub krajowymi ośrodkami wzrostu, z których rozwój oddziałuje na otaczające obszary⁴.

Ośrodki gospodarcze zostały sklasyfikowane według kryteriów przedsiębiorczości, atrakcyjności inwestycyjnej, infrastruktury wsparcia działalności gospodarczej, dostępności komunikacyjnej, sytuacji na rynku pracy, gospodarki mieszkaniowej oraz rozmieszczenia i roli najważniejszych firm i instytucji wpływających na rozwój gospodarczy. Ełk klasyfikowany jest jako miasto powiatowe II rzędu w ujęciu potencjału ośrodków gospodarczych województwa warmińsko-mazurskiego. Do miast II rzędu zakwalifikowano również Elbląg, Iławę oraz Ostródę:

- I rzędu – Olsztyn;
- II rzędu – Elbląg, Ełk, Iława, Ostróda;
- III rzędu – Mrągowo, Olecko, Giżycko;

⁴ Potencjał miast województwa, s. 12

- IV rzędu –Działdowo, Szczytno, Gołdap, Nidzica, Lidzbark Warmiński, Kętrzyn, Nowe Miasto Lubawskie;
- V rzędu – Pisz, Węgorzewo, Bartoszyce, Braniewo.

Zarówno w skali kraju, województwa warmińsko-mazurskiego, jak i Gminy i Miasta Ełku największą liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą odnotowano w roku 2018. Według Banku Danych Lokalnych, na terytorium Gminy Ełk widoczny był spadek liczby przedsiębiorców w latach 2014, 2015 oraz 2016, natomiast Miasto Ełk sukcesywnie rozwija lokalną gospodarkę i każdego roku zwiększa się liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Należy jednak zaznaczyć, iż w przeliczeniu na 1000 mieszkańców sytuacja kształtuje się nieco inaczej – na przestrzeni lat 2012-2018 wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w Mieście Ełk utrzymał się na podobnym poziomie (wzrost o 1 osobę), zaś na terenie Gminy Ełk wzrósł o 17 osób.

Tabela 7 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 na przestrzeni lat 2012-2018

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Polska	2 917 272	2 961 733	2 961 239	2 972 144	2 968 786	3 001 353	3 111 733
Województwo warmińsko-mazurskie	86 410	87 655	87 701	87 422	86 748	87 381	90 619
Gmina Ełk	3 722	3 738	3 715	3 707	3 697	3 751	3 915
Miasto Ełk	539	601	652	677	695	723	766

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

Przedsiębiorczość określana poprzez liczbę podmiotów zarejestrowanych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wskazuje, że zarówno w skali kraju jak i województwa warmińsko-mazurskiego odnotowuje się systematyczny trend wzrostowy. W powiecie ełckim wskaźniki są zdecydowanie najwyższe w obrębie terytorium Miasta oraz Gminy Ełk. Najniższy wskaźnik zauważalny jest na terenie gminy Kalinowo i w roku 2018 osiągnął wartość dwukrotnie niższą niż w Gminie Ełk.

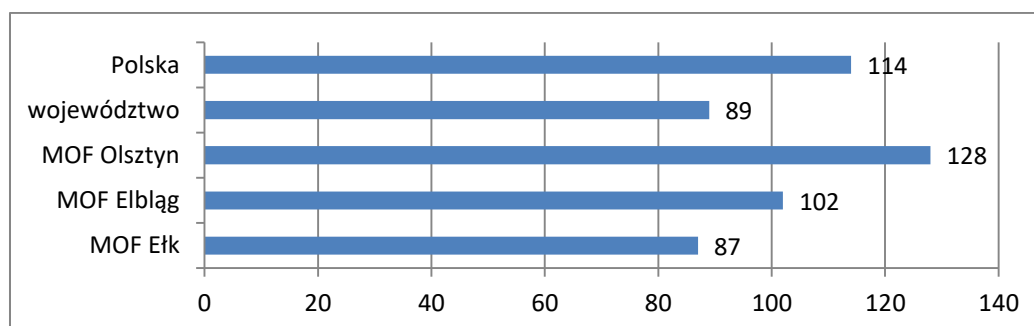
Tabela 8 Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2012-2018

Podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Polska	161,6	166,7	170,0	174,3	178,3	183,3	187,6
Województwo warmińsko- mazurskie	127,2	130,6	133,0	135	137	139,9	143,7
Miasto Ełk	128,8	131,4	132,4	133,3	134,1	137,6	141,3
Gmina Ełk	96,7	104,8	112,1	116,3	119,2	122,2	126,7
Kalinowo	57,7	56,9	55,4	55,2	58,5	61	63
Prostki	66,5	67,7	71,6	70,7	68,5	70,4	70,9
Stare Juchy	66,6	71,5	76,7	72,8	74,1	74	84

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

Biorąc pod uwagę liczbę podmiotów gospodarczych na 1 tys. ludności w MOF Ełk funkcjonuje ich 87, co jest wartością zbliżoną do średniej wojewódzkiej, jednakże niższą w porównaniu do innych obszarów funkcjonalnych.

Wykres 6 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w 2018 r. na 1 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Ełku najczęściej deklarowanymi rodzajami działalności są handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, oraz budownictwo.

Według danych z rejestru REGON, na terenie MOF Ełk przeważają spółki cywilne (426) oraz mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (5 074). Liczba małych przedsiębiorstw w roku 2017 wyniosła 167, średnich 56, zaś dużych jedynie 3 (z czego tylko jedno zatrudnia 1000 lub więcej osób).

W celu wspierania przedsiębiorczości Miasto Ełk oferuje pomoc publiczną w formie zwolnienia od podatku od nieruchomości w ramach programu pomocy de minimis. Z pomocy samorządu mogą skorzystać mikro, małe oraz średnie przedsiębiorstwa. Wsparcie udzielane jest w formie zwolnienia z podatku od nieruchomości dla budynków będących nową inwestycją na terenie Gminy Miasta Ełk, tj. inwestycję związaną z nabyciem przez przedsiębiorcę gruntu i budową na nich budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej⁵.

Rynek pracy

Według danych statystycznych GUS, w roku 2018 w Ełku na 1000 mieszkańców 247 osób było osobami pracującymi. Jest to wskaźnik przewyższający wartość dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz dla całej Polski. Wskaźnik dla obszarów wiejskich jest jednakże znacznie niższy – na 1000 mieszkańców pracuje 116 osób, należy jednak zaznaczyć, że zestawienie nie obejmuje pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach. W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie ełckim wynosiło 3 693,95 zł, co odpowiada 76% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Tabela 9 Pracujący na 1000 ludności na przestrzeni lat 2012-2018

Pracujący na 1000 ludności							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Polska	223	226	230	232	240	247	251
Województwo warmińsko-mazurskie	185	187	189	191	196	200	202
Miasto Ełk	222	220	229	232	236	246	247
Gmina Ełk	105	102	111	107	111	107	116

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

⁵ Strona internetowa Invest in Ełk, <http://investin.elk.pl/strona/603/zachety-lokalne> [dostęp: 05.03.2020].

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Ełku na rok 2017, 736 osób udawało się do pracy poza obszar miasta. Liczbę osób przyjeżdżających spoza gminy w celach zarobkowych oszacowano zaś na 890 osób - saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy w obrębie Gminy Ełk wynosi więc 154. 16,7% aktywnych zawodowo mieszkańców Ełku pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 34,2% w przemyśle i budownictwie, a 18,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja). Najniższy odsetek, równy 2,4%, pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)⁶. Mimo iż województwo warmińsko-mazurskie cechuje się jedną z najwyższych stóp bezrobocia na tle pozostałych województw, widoczna jest istotna poprawa w tym zakresie. Na przestrzeni lat 2012-2018 znacząco spadła liczba osób bezrobotnych – różnica ta jest szczególnie widoczna na terenie miasta. W ciągu 6 lat liczba bezrobotnych ogółem na terenie miasta spadła o 3 061 osób, tj. o 58%, zaś na terenie gminy wiejskiej o 448 osób, tj. 33%. Spadek liczby osób bezrobotnych widoczny jest częściej wśród mężczyzn, niż kobiet, co związane jest z faktem, iż kobiety częściej niż mężczyźni decydują się pozostać w domu z dziećmi. Na przestrzeni lat widoczny jest także bardzo duży spadek liczby osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia (o 80% w mieście i 46% na terenach wiejskich) oraz w nieco mniejszym stopniu osób powyżej 50 roku życia (54% w mieście i 23% na terenach wiejskich). Znaczący jest też spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych, tj. osób, które pozostają bez pracy powyżej 12 miesięcy – na terenie miasta liczba tych osób spadła o 1 755 osób, zaś na terenach wiejskich o 316 osób. Stopa bezrobocia na koniec 2018r. w powiecie ełckim kształtowała się na poziomie 12,9%.

Tabela 10 Bezrobocie rejestrowane na terenie MOF Ełk na przestrzeni lat 2012-2018

Bezrobocie rejestrowane							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Miasto Ełk							
ogółem	5 247	4 977	4 069	3 394	3 010	2 500	2 186
kobiety	2 721	2 538	2 030	1 697	1 574	1 378	1 234
mężczyźni	2 526	2 439	2 039	1 697	1 436	1 122	952

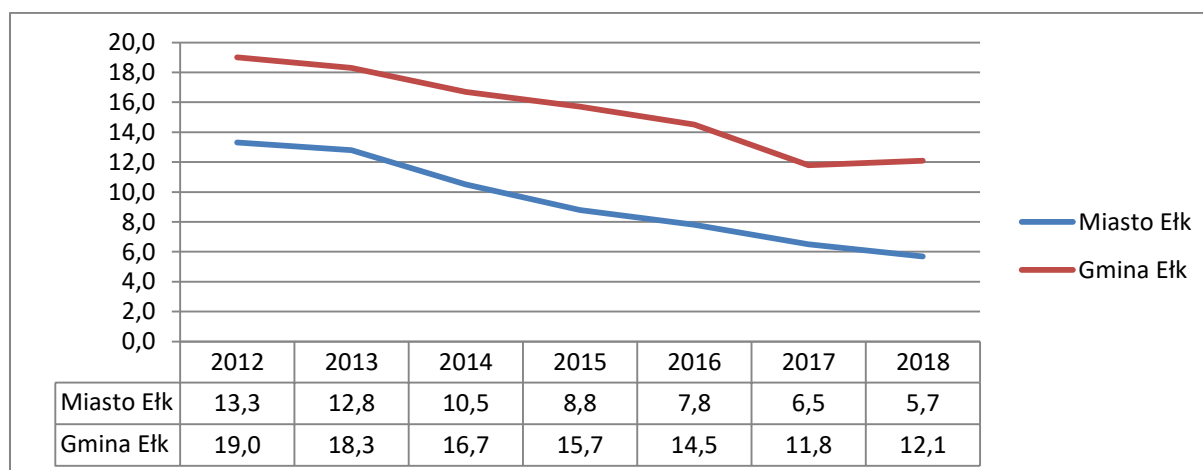
⁶ <https://www.polskawliczbach.pl/Elk#finanse-publiczne> [dostęp: 06.02.2020r.]

do 25 roku życia	1 003	859	590	388	318	236	197
powyżej 50 roku życia	1 286	1 289	1 158	991	889	712	589
długotrwale bezrobotni	2 876	2 977	2 523	1 870	1 726	1 344	1 121
Gmina wiejska Ełk							
ogółem	1 366	1 327	1 223	1 153	1 073	881	918
kobiety	651	654	572	521	529	488	515
mężczyźni	715	673	651	632	544	393	403
do 25 roku życia	281	247	222	204	166	172	152
powyżej 50 roku życia	306	310	303	310	284	231	235
długotrwale bezrobotni	764	776	731	646	587	482	448

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

Spadek bezrobocia widoczny jest także w przeliczeniu udziału osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Wykres 7 Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2018

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

Tak znaczący spadek liczby osób bezrobotnych (w tym także osób długotrwale bezrobotnych) wskazuje, iż przestał być to jeden z głównych problemów MOF Ełk. Duża część bezrobotnych to osoby bezrobotne z wyboru, tj. świadomie rezygnujące z szansy podjęcia pracy. Powodem takiej decyzji może być chęć korzystania z systemu pomocy społecznej, który pozwala na otrzymywanie zasiłków na tyle wysokich, aby zrekompenzować utratę stałego zarobku. Część osób decyduje się także na pracę w tzw. szarej strefie, pozostając jednocześnie oficjalnie

zarejestrowanymi jako bezrobotni, by móc korzystać z bezpłatnej opieki zdrowotnej finansowanej przez urzędy pracy.

Według danych PUP Ełk, dominującym wiekiem wśród osób bezrobotnych w powiecie jest przedział 25 – 34 lata. Dotyczy to zarówno bezrobotnych zamieszkałych w mieście, jak i na wsi. W 2019 roku osób bezrobotnych z tego przedziału wiekowego było aż 987 (29,2% ogółu bezrobotnych). Nieco mniej liczną była grupa bezrobotnych w wieku 35-44 lat - 785 (23,2%). Następna z kolei była grupa osób w wieku 45-54 lata, która liczyła 533 bezrobotnych (15,7%). W przedziale wiekowym 18-24 bez pracy pozostawało 445 osób (13,2%), a w przedziale 55-59 lat były to 392 osoby (11,6%). Najmniej liczną była grupa osób powyżej 60 lat, których liczba wynosi 237, czyli 7% ogółu bezrobotnych (należy jednak wskazać, że w grupie tej nie ma kobiet, które od 60 roku życia mogą przejść na emeryturę).

Pod względem wykształcenia najliczniejszą grupą bezrobotnych w powiecie ełckim w 2019 r. były osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i niższe (33,2% ogółu bezrobotnych). Drugą pod względem liczebności była grupa bezrobotnych posiadających wykształcenie policealne i średnie zawodowe - 915 osób (22,8%). Pozostałe grupy to 420 osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (12,4%) i wyższym- 360 osób (10,6%)⁷.

Według barometru zawodów sporządzonego przez Powiatowy Urząd Pracy w Ełku w roku 2020 będzie istniało zapotrzebowanie na następujące zawody: betoniarze i zbrojarze, brukarze, cieśle i stolarze budowlani, dekarze i blacharze budowlani, elektrycy, elektromechanicy i elektrycy, fryzjerzy, kelnerzy i barmani, kierowcy autobusów, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, kierownicy budowy, kosmetyczki, krawcy i pracownicy produkcji odzieży, kucharze, lekarze, masarze i przetwórcy ryb, mechanicy pojazdów samochodowych, monterzy elektroniki, monterzy instalacji budowlanych, murarze i tynkarze, nauczyciele praktycznej nauki zawodu, nauczyciele przedmiotów zawodowych, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych, opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej,

⁷ Informacje o sytuacji na lokalnym rynku pracy za rok 2019, PUP Ełk.

pielęgniarki i położne, pracownicy ds. budownictwa drogowego, pracownicy socjalni, robotnicy budowlani, robotnicy obróbki drewna i stolarze, samodzielni księgowi, specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki, szefowie kuchni, wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych⁸.

W powyższej liście dominują zawody związane z pracą fizyczną w branżach takich jak budownictwo i transport, a także usług, turystyki i gastronomii. Poza tym występować będzie deficyt lekarzy, nauczycieli, specjalistów zawodów technicznych i pracowników socjalnych.

Aktywizacja zawodowa

W związku z potrzebą aktywizacji zawodowej ludności MOF Ełk Powiatowy Urząd Pracy w Ełku realizuje projekt „Aktywizacja osób w wieku 30 lat i powyżej pozostających bez pracy w powiecie ełckim (V)”, realizowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Projekt będzie wdrażany w terminie od 01.01.2019 do 30.06.2020, a jego całkowita wartość wynosi 2 925 514,02 zł.

Projekt „Aktywizacja osób w wieku 30 lat i powyżej pozostających bez pracy w powiecie ełckim (V)” zakłada poziom efektywności zatrudnieniowej w wysokości 45% dla osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej, które dodatkowo należą do następujących grup: osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby z niskimi kwalifikacjami do poziomu ISCED 3. Głównym celem projektu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób od 30 roku życia pozostających bez pracy w powiecie ełckim. Uczestnikami projektu są osoby bezrobotne w wieku 30 lat i więcej (tj. od dnia 30 urodzin), które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj.:

- Osoby starsze w wieku 50 lat i więcej;
- Kobiety;
- Osoby z niepełnosprawnościami;
- Osoby długotrwale bezrobotne;

⁸ <https://elk.praca.gov.pl/barometr-zawodow>

- Osoby o niskich kwalifikacjach.

W ramach projektu realizowane będą następujące formy wsparcia:

- Pośrednictwo pracy z utworzeniem Indywidualnego Planu Działania;
- Staże;
- Prace interwencyjne;
- Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej;
- Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy;
- Szkolenia.

Na etapie sporządzania niniejszej diagnozy prowadzony jest nabór wniosków na staże, prace interwencyjne i szkolenia. Nabory wniosków na jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej oraz refundacje kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy odbędą się w terminie późniejszym.

Drugim z projektów realizowanych przez PUP Ełk od 01.01.2019 r. do 30.06.2020 r. jest „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie ełckim (IV)”, realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Oś Priorytetowa I Osoby młode na rynku pracy, Działania 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy, Poddziałania 1.1.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekt skierowany jest do osób w wieku 18-29 lat (dzień przed dniem 30. urodzin) zarejestrowanych w PUP w Ełku jako osoby bezrobotne, a jego głównym celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie ełckim. Całkowita wartość projektu wynosi: 2 638 584,70 zł w tym dofinansowanie ze środków wspólnotowych: 2 223 799,18 zł.

W ramach projektu realizowane będą następujące formy wsparcia:

- staże;
- prace interwencyjne;
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej;

- szkolenia;
- bony na zasiedlenie;
- refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.

Innowacyjność

Podczas tworzenia *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025* zdefiniowano trzy regionalne specjalizacje:

- Ekonomia wody;
- Drewno i meblarstwo;
- Żywność wysokiej jakości.

Drugi *Raport z monitorowania inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego* potwierdził zasadność wyboru trzech regionalnych specjalizacji i pięciu obszarów horyzontalnych. Dowodem na to są stale rosnące wartości wskaźników obrazujących sytuację w wybranych dziedzinach gospodarki⁹:

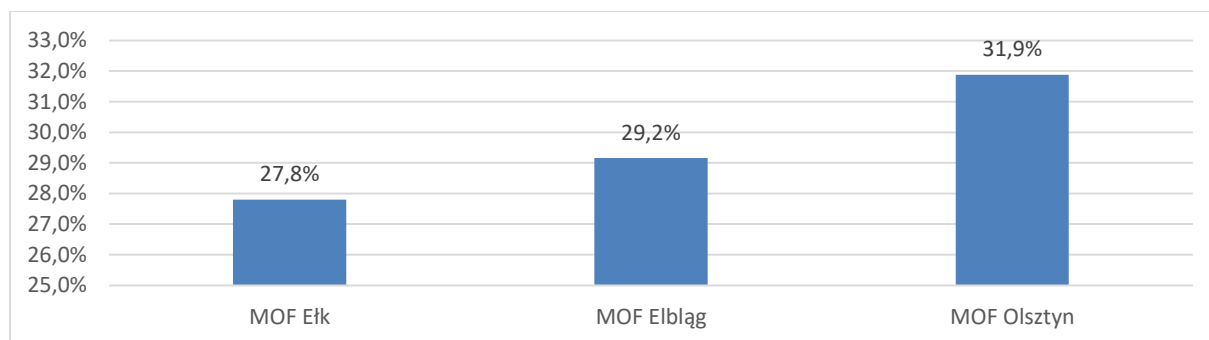
- Stale wzrasta wartość eksportu towarów wpisujących się w inteligentne specjalizacje regionu. Wartość eksportu towarów wpisujących się w inteligentną specjalizację ekonomia wody wzrosła o 23,8%, towarów należących do specjalizacji żywność wysokiej jakości o 11,4%, zaś towarów należących do specjalizacji drewna i meblarstwa o 1,7%.
- Firmy z branż powiązanych z inteligentnymi specjalizacjami regionu generują ponad 45% wartości dodanej brutto uzyskiwanej w województwie. Na przestrzeni lat 2015-2018 wartość wskaźnika wzrosła o 3,2 pkt. procentowe.
- W latach 2015-2018 zatrudnienie w branżach powiązanych z inteligentnymi specjalizacjami wzrosło o 2,9 tys. i w roku 2018 osiągnęło 52,4 tys. osób, co stanowiło 46,6% zatrudnienia województwa ogółem w firmach, w których liczba pracujących wynosi 10 osób i więcej.

⁹ Raport z monitorowania inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego. Stan za 2018r.

- Podmioty działające w obszarze inteligentnych specjalizacji są bardzo aktywne w aplikowaniu o środki z RPO WiM 2014-2020. Do końca 2018 roku złożono łącznie 901 wniosków o dofinansowanie na projekty wpisujące się w inteligentne specjalizacje. Ostatecznie podpisano 489 umów, z czego większość wpisywała się w specjalizację ekonomia wody. Duża jest także liczba projektów, których wynikiem ma być innowacja na skalę krajową i światową.
- W kolejnych latach konieczna będzie kontynuacja interwencji publicznej w kluczowych dziedzinach regionalnej gospodarki.

W 2018 roku 27,78% firm w MOF Ełk działało w sekcjach gospodarki uznawanych za innowacyjne (przetwórstwo przemysłowe, dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, transport i gospodarka magazynowa, informacja i komunikacja, działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna). Na przestrzeni lat obserwowany jest niewielki, choć stały wzrost tego wskaźnika. W porównaniu do kraju i województwa warmińsko-mazurskiego oraz miejskich obszarów funkcjonalnych Elbląga i Olsztyna, MOF Ełk szczególnie korzystnie wypada w przypadku sekcji „transport i gospodarka magazynowa”, natomiast stosunkowo niekorzystnie w sekcji „przetwórstwo przemysłowe”. W roku 2018 zauważalny był wzrost udziału firm funkcjonujących w sekcji „działalność naukowa, profesjonalna i techniczna”.

Wykres 8 Odsetek firm prowadzących działalność w sekcjach gospodarki uznawanych za innowacyjne (sekcje C, E, H, J, K, M PKD 2007) w 2018 roku

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie Sprawozdania za rok 2018 w ramach Strategii rozwoju ośrodka subregionalnego Ełk do roku 2025.

Miasto Ełk należy do Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (podstrefa Ełk). Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A., w Podstrefie Ełk zajmuje 127,4056 ha, gromadzi 37 firm zatrudniających łącznie 2 545 osób. Podstrefa oferuje do sprzedaży inwestorom krajowym i zagranicznym tereny inwestycyjne o całkowitej powierzchni 29,4220 ha w dwóch kompleksach tj.:

- Podstrefa Ełk teren inwestycyjny będący własnością SSSE S.A;
- Podstrefa Ełk Park Naukowo-Technologiczny teren inwestycyjny będący własnością Gminy Miasta Ełk objęty preferencjami Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Obszar ten jest przygotowany do szybkiego przeprowadzenia procesu inwestycyjnego tj.: realizacji inwestycji produkcyjnych i usługowych – teren jest w pełni uzbrojony, posiada aktualny miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego¹⁰.

Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. wydaje decyzje o wsparciu na realizację nowej inwestycji na gruntach prywatnych, strefowych, samorządowych i innych.

Park Naukowo-Technologiczny jest samorządową jednostką organizacyjną Gminy Miasta Ełk, która pomaga nowym, innowacyjnym firmom w osiągnięciu zdolności do samodzielnego funkcjonowania na rynku, wspiera także procesy technologiczne. Na przełomie lat 2016-2017 Park Naukowo-Technologiczny w Ełku w ramach projektu „Platforma startowa dla nowych pomysłów – „Hub of Talents” wsparł 5 ełckich start-upów, które miały możliwość rozwinąć swoje produkty pod opieką ekspertów przedsiębiorczości. MŚP oraz Start-upy mogą także starać się o pożyczki unijne dla przedsiębiorców.

Spośród wszystkich podmiotów gospodarki narodowej w Ełku i Gminie Ełk działa 25 firm z udziałem kapitału zagranicznego. W porównaniu do roku 2017 odnotowano spadek o 8 firm.

¹⁰ Strona internetowa Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, <https://www.ssse.com.pl/> [dostęp: 05.03.2020].

W planie zagospodarowania województwa warmińsko mazurskiego znalazł się zapis dotyczący rozwoju ośrodka gospodarczego Ełku w oparciu o wykorzystanie wewnętrznych potencjałów obszaru:

a) rozwój przemysłu:

- wspieranie rozwoju stref przemysłowych, specjalizacji produkcji (w tym w szczególności inteligentne specjalizacje), wysokich technologii (głównie w oparciu o Park Naukowo-Technologiczny) oraz inicjatyw klastrowych,
- kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów,

b) rozwój działalności gospodarczej:

- wspieranie rozwoju szeroko pojętej działalności gospodarczej, w tym szczególnie instytucji otoczenia biznesu (dla obsługi wschodniej części województwa),
- rozwój logistyki transportu z wykorzystaniem multimodalności układu transportowego miasta,
- wykorzystanie położenia obszaru w planowanym systemie międzynarodowych korytarzy transportowych do zwiększenia aktywności gospodarczej.

Sytuacja przestrzenna

Wodociągi i kanalizacja

W 2018 r. długość sieci wodociągowej w Subregionie Ełckim wynosiła 292,2 km, odnotowujący tym samym wzrost o 12,3 km względem roku 2013. Niemal wszyscy mieszkańcy MOF Ełk mają możliwość korzystania z sieci wodociągowej. W przypadku dostępu do kanalizacji sytuacja miasta wygląda podobnie, jednak na obszarach wiejskich tylko nieco ponad połowa mieszkańców posiada takie udogodnienie. Warunki te wynikają z rozproszenia lokalizacji budynków i warunków przyrodniczych, a tym samym technicznych i ekonomicznych problemów z budową kanalizacji i podłączeniem do sieci. Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna przyczynia się do istnienia wysokiej liczby zbiorników bezodpływowych,

które są często nieszczelne i uwalniają szkodliwe związki do gruntu i wód gruntowych i powietrza.

Tabela 11 Udział ludności podłączonej do sieci wodociągowej (%)

	2015	2016	2017	2018
Miasto Ełk	99,9	99,9	99,9	99,9
Gmina Ełk	96	96	96	96

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie PWiK, Urząd Gminy Ełk.

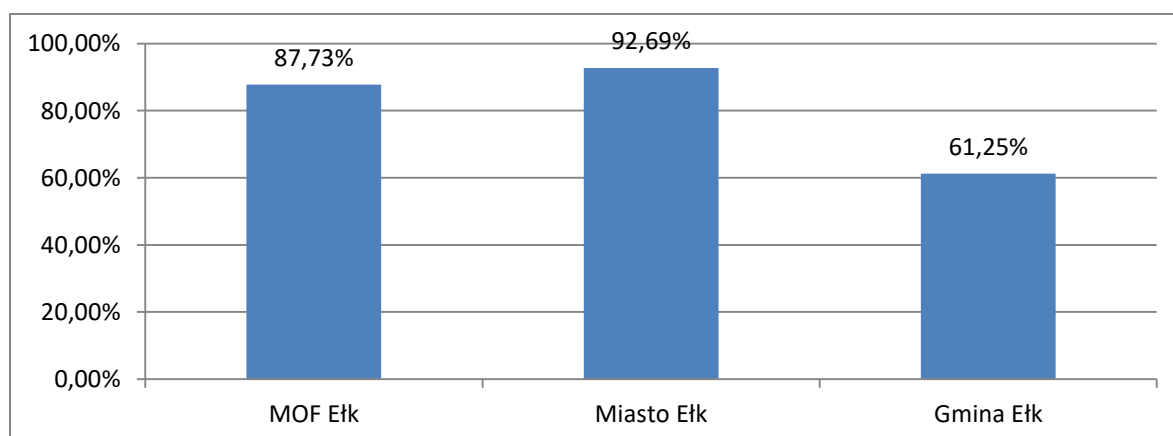
Tabela 12 Udział ludności podłączonej do kanalizacji (%)

	2015	2016	2017	2018
Miasto Ełk	99,8	99,8	99,8	99,1
Gmina Ełk	57	57	57	57

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie PWiK, Urząd Gminy Ełk.

W ostatnich latach dostrzec można trend budowy indywidualnych oczyszczalni ścieków – w Gminie Ełk w latach 2015-2017 powstało 379 takich oczyszczalni, a od 2008 r. ponad 900. W przyszłości konieczna będzie modernizacja sieci wodociągowo-kanalizacyjnej i rozbudowa sieci kanalizacyjnej.¹¹

Wykres 9 Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

¹¹ Strategia rozwoju ośrodka subregionalnego Ełk do roku 2025

PWiK Sp. z o.o. w Ełku realizuje projekt dofinansowany z UE pn. „Poprawa gospodarki wodnościekowej aglomeracji Ełk II”. W 2018 r. dokonano odbioru i rozliczenia zadań inwestycyjnych realizowanych jako dwuletnie kontrakty (o wartości 9,1 mln zł), w tym:

- łączna długość zmodernizowanej sieci wodociągowej - 2,1 km,
- łączna długość zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej – 7,3 km,
- Zmodernizowana główna przepompownia ścieków i zlewnia przy ul. Garbarskiej.

Poza tym spółka podjęła się także realizacji inwestycji związanych z budową i przebudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, których wartość wyniosła 3,3 mln zł, m.in. uzbrojenie wodociągowo-kanalizacyjne odcinka ul. Ogrodowej, terenów przemysłowych przy ul. Suwalskiej i Lazurkowej czy też rozbudowę monitoringu sieci wodociągowej. Inwestycje w sieci wodociągowe realizowała również Gmina Ełk. W ubiegłym roku budowany był wodociąg Barany – Nowa Wieś Ełcka.¹²

Sieć ciepłownicza

Do sieci ciepłowniczej w roku 2018 podłączono 104 nowych odbiorców, z czego 89 budynków zostało przyłączonych do sieci gazowej. Planowane jest systematyczne podłączenie do sieci gazowej osiedli Zatorze, Grunwaldzkie, Pod Lasem, Wczasowe oraz obszaru strefy ekonomicznej. Ekologiczne paliwo ma być alternatywą dla sieci ciepłowniczych PEC i Świt, przyczyniając się do poprawy stanu środowiska miejskiego. W Gminie Ełk brak jest sieci c.o., a gospodarka ciepła oparta jest na kotłowniach lokalnych i indywidualnych źródłach ciepła opalanych paliwem stałym. W zakresie zaopatrzenia w ciepło brak jest ekonomicznych możliwości współpracy miasta Ełk z gminą wiejską Ełk. Warunki zabudowy gminy wiejskiej oraz istniejący system ciepłowniczy miasta Ełk skłaniają do budowy lokalnych lub indywidualnych źródeł ciepła na terenach wiejskich.

W 2019 roku Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Ełku zakończyło pierwszy etap rozbudowy ciepłowni o nowy najnowocześniejszy w Polsce biomasowy, kondensacyjny i bezdymowy kocioł. Inwestycja polegała na budowie kolejnego, czwartego kotła obok

¹² Strategia rozwoju ośrodka subregionalnego Ełk do roku 2025

istniejących już kotłów węglowych. Kocioł opalany jest biomasą - zrębkami drewna leśnego. Nowy kocioł pracuje przez cały rok, nie tylko w okresie grzewczym, z krótkimi przerwami na przeglądy, konserwacje i czyszczenie. Pomimo stosunkowo małej mocy 5MW kocioł wytworzy około 25% całej ilości ciepła powstającego w ełckim PEC-u. W okresie poza sezonem grzewczym (od wiosny do jesieni) będzie jedynym źródłem ciepła i w tym okresie nie będą spalane paliwa kopalne (węgiel).

Transport

Na terenie miasta Ełk zlokalizowane są trzy drogi publiczne zaliczane do kategorii drogi wojewódzkiej lub krajowej. Są to:

- droga krajowa nr 16;
- droga krajowa nr 65;
- droga wojewódzka nr 656.

W roku 2017 zarejestrowano 166 taksówek oraz 166 licencji na taksówki.

W tym samym roku w Ełku znajdowało się 19 km ścieżek rowerowych będących pod zarządem gminy. Na terenie gminy wiejskiej ścieżki rowerowe stanowią 2 kilometry zagospodarowania przestrzennego gminy.

Przez miasto Ełk przechodzą również 4 linie kolejowe wykorzystywane do ruchu pasażerskiego lub towarowego.

W 2018r. gminy wchodzące w skład MOF Ełk zbudowały i wyremontowały łącznie ponad 10 km dróg. W Gminie Ełk realizowanych było 7 inwestycji drogowych o łącznej długości 8,6 km, uwzględniając:

- Przebudowa drogi gminnej Barany-Nowa Wieś Ełcka
- Przebudowa drogi gminnej nr 177036N w miejscowości Buczki
- Przebudowa drogi Ełk –Szeligi –Buczki
- Przebudowa drogi gminnej nr 1177007N w miejscowości Chętki

- Przebudowa dróg gminnych nr 1177007N, 17706N oraz odcinka drogi na działce nr 11 w miejscowości Oracze.

W mieście Ełk natomiast podjęto następujące inicjatywy:

- wybudowano 602 m dróg (371 m na Osiedlu Jeziorna –ul. Św. Franciszka, Św. M. M. Kolbe, Matki Teresy z Kalkuty, Św. Dominika Savio; 105 m ulicy Baczyńskiego, 126 m ulicy Lenza);
- zmodernizowano 864 m dróg gminnych (ul. Bora Komorowskiego 680 m, ul. Poprzeczna 184 m)¹³.

Transport publiczny

Od roku 2013 Miasto Ełk oraz Gminy: Ełk i Stare Juchy wdrażają Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Miasta i Gminy Ełk oraz Gminy Stare Juchy. Planowana sieć komunikacyjna publicznego miejskiego transportu zbiorowego, organizowanego przez Gminę Miasto Ełk obejmuje:

- miasto Ełk;
- gminy ościenne, z którymi Gmina Miasto Ełk zawarła porozumienie w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego, tj. Gminę Ełk (wiejską) i Gminę Stare Juchy.

Podstawowym celem opracowania planu transportowego była poprawa jakości systemu transportowego i jego rozwój zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Plan systemu transportowego uwzględnia założenie, że będzie on decydującym czynnikiem, warunkującym jakość życia mieszkańców oraz rozwój gospodarczy obszaru, na którym jest wdrażany. Stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju ma na celu zapewnienie równowagi między aspektami społecznymi, gospodarczymi, przestrzennymi, jak i ochroną środowiska¹⁴.

¹³ Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025, Sprawozdanie za 2018 r.

¹⁴ Prognoza Oddziaływania na środowisko dla projektu strategii rozwoju ośrodka subregionalnego Ełku do roku 2025, s. 45.

Do głównych uwarunkowań rozwoju sieci transportu publicznego we wskazanym obszarze do 2022 roku należą:

- budowa parkingów w mieście, rozważenie możliwości wprowadzenia systemu „Parkuj i Jedź” (P&R) na obrzeżach miasta albo w rejonie Dworca Kolejowego lub Autobusowego;
- wprowadzenie strefy parkowania w centrum miasta;
- budowa węzłów przesiadkowych, przede wszystkim budowa Zintegrowanego Węzła Przesiadkowego w rejonie Dworca Kolejowego i Autobusowego (w porozumieniu z władzami samorządowymi powiatu oraz z prywatnymi właścicielami tych obiektów);
- skomunikowanie komunikacji miejskiej z komunikacją dalekobieżną-chodzi tu przede wszystkim o połączenia autobusowe przewoźników prywatnych oraz połączenia kolejowe (skoordynowanie rozkładów jazdy komunikacji miejskiej z transportem regionalnym kolejowym i autobusowym);
- nadanie priorytetu komunikacji miejskiej na głównych skrzyżowaniach;
- ułatwienie dostępności do komunikacji miejskiej osobom niepełnosprawnym poprzez usuwanie barier architektonicznych oraz wprowadzanie niskopodłogowych autobusów;
- wprowadzenie niskoemisyjnego taboru.

Jak wynika ze sprawozdania ze Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk w kolejnych latach będzie podejmowanych wiele działań służących rozwojowi transportu publicznego w MOF Ełk. Powstaną m.in. nowe ścieżki rowerowe (w tym kładka przez Jezioro Ełckie), infrastruktura transportowa, system poprawy bezpieczeństwa pieszych i uczestników ruchu drogowego, system informacji i zarządzania ruchem, priorytetyzacja transportu publicznego, dynamiczna informacja pasażerska oraz zostaną przeprowadzone działania promujące transport zbiorowy¹⁵.

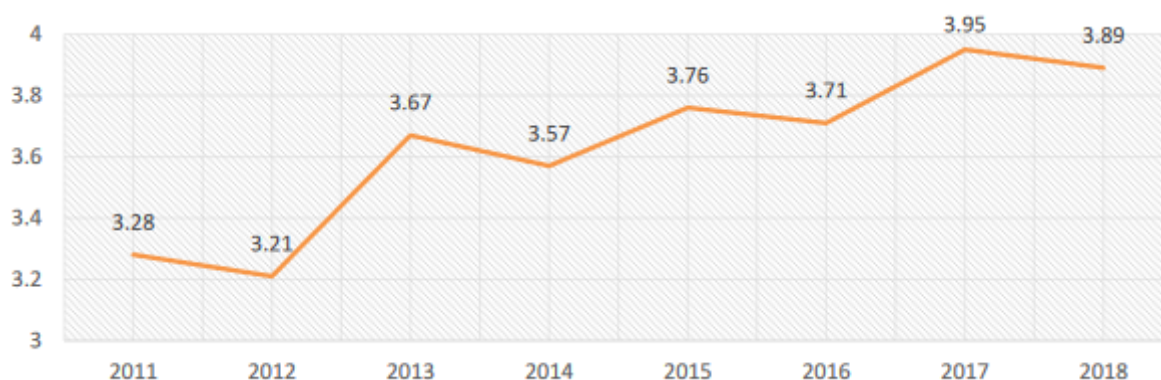
¹⁵ Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025, Sprawozdanie za 2018 r.

W roku 2019 została podpisana dalsza współpraca (aktualizacja) między tymi ośrodkami mająca na celu usprawnienie zbiorowego transportu publicznego na terenie Gmin do roku 2030. Głównym celem planu jest zapewnienie funkcjonowania transportu zbiorowego według zasad zrównoważonego rozwoju, czego głównym przejawem w miastach średniej wielkości jest udział transportu publicznego w przewozach na poziomie 25-50%.

Z badań zrealizowanych w roku 2016 wynikało, że liczba użytkowników komunikacji publicznej w Ełku wynosi w dni powszednie 12 768 osób. Liczba osób korzystających z transportu publicznego w ciągu roku 2018 osiągnęła poziom około 4 mln rocznie. W kolejnych latach na terenie Gminy Ełk planowane są liczne inwestycje, których efektem ma być dalszy wzrost popularności komunikacji miejskiej.

Liczba pasażerów komunikacji miejskiej w roku 2018 wyniosła 3,89 mln osób, co stanowi spadek o ok. 50 tys. osób każdego roku.

Wykres 10 Liczba osób korzystających z transportu publicznego (mln)

źródło: MZK Sp. z o.o. w Ełku

W planie zagospodarowania województwa warmińsko-mazurskiego uwzględniono także zwiększanie dostępności komunikacyjnej obszaru poprzez podniesienie standardu głównych powiązań komunikacyjnych, w tym:

- budowa drogi S61 Via Baltica (Szczuczyn –Ełk –Raczki),
- budowa drogi S16 (Olsztyn –Ełk –Knyszyn), –budowa międzynarodowej linii kolejowej E75 Rail Baltica,
- modernizacja linii kolejowej nr 38 na odcinku Ełk-Korsze wraz z elektryfikacją,

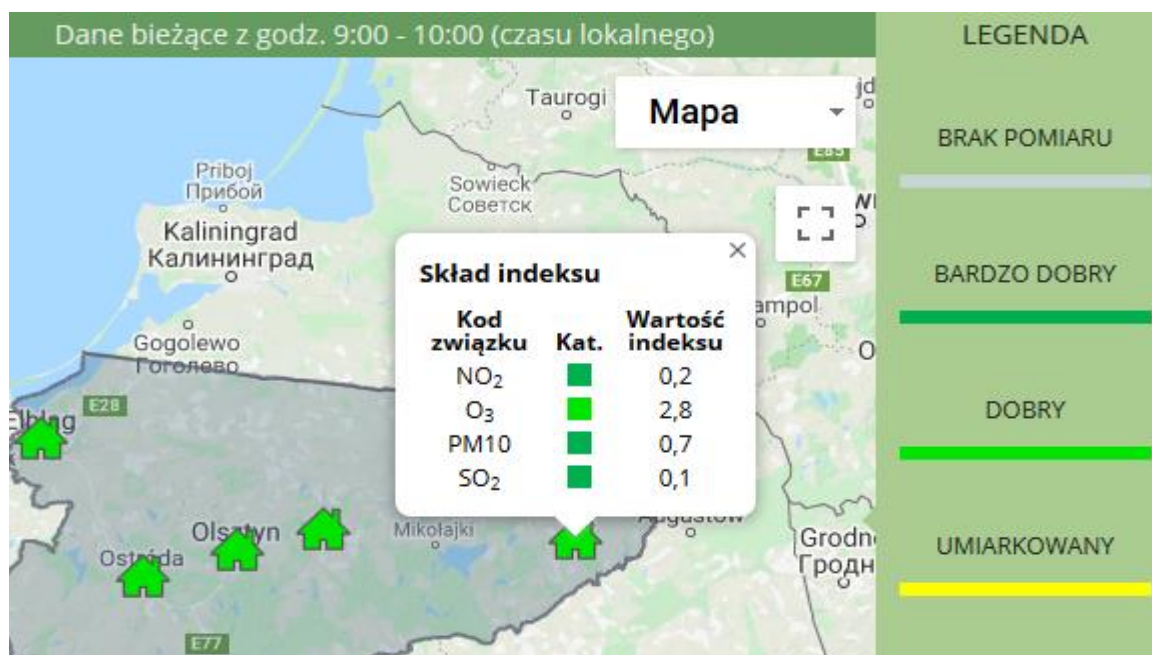
- modernizacja linii kolejowej nr 219 na odcinku Ełk –Szczytno,
- modernizacja linii kolejowej nr 41 Ełk –Gołdap,
- proponowana budowa lokalnego lotniska w gminie Kalinowo (sąsiadującej z MOF OS Ełku),
- rewitalizacja i rozbudowa drogi wodnej łączącej Kanał Augustowski z Wielkimi Jeziorami Mazurskimi, do celów turystycznych.

Stan środowiska naturalnego

Stan powietrza

Jak wynika z monitoringu jakości powietrza w obszarze Ełku powietrze posiada bardzo korzystny indeks jakości powietrza, na co wskazują stężenia dwutlenku azotu, pyłu zawieszonego PM10 i dwutlenku siarki.

Rysunek 2 System monitoringu jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: <http://powietrze.wios.olsztyn.pl>

Zasoby wodne

Najbardziej charakterystycznym elementem krajobrazu MOF Ełk są jeziora. Na terenie MOF Ełk występuje 12 jezior o powierzchni powyżej 1 ha. Sieć hydrologiczną uzupełniają liczne rzeki i kanały, wśród których największe znaczenie odgrywa rzeka Ełk, będąca

prawobrzeżnym dopływem Biebrzy, o długości 113,6 km. Większość zbiorników wodnych w zależności od położenia, szczególnie w obszarach leśnych lub w pobliżu domostw i wsi, tworzy miejsca o dużej atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej, które są cechą charakterystyczną okolic Ełku.

Jeziro Ełckie w oparciu o elementy biologiczne, fizykochemiczne i hydromorficzne zostało zaklasyfikowane do III klasy jakości wód co oznacza umiarkowany potencjał ekologiczny zbiornika. Stan chemiczny został oceniony jako poniżej dobrego z powodu przekroczenia środowiskowych norm jakości na podstawie badanych ryb (zawartość bromu). Pogorszyła się przy tym przezroczystość wody i wzrósł wskaźnik fitoplanktonowy.¹⁶

Wśród obszarowych źródeł zanieczyszczeń, największe zagrożenia związane są z rolnictwem. Głównym źródłem zanieczyszczeń ze strony rolnictwa są spływy powierzchniowe z pól, stosowanie nawozów oraz hodowla zwierząt. Zanieczyszczenia dostają się do wód powierzchniowych poprzez spływ powierzchniowy, erozję gleby, system melioracji oraz wymywanie i stanowią główną przyczynę nasilenia eutrofizacji wód powierzchniowych. Obszarowe źródła zanieczyszczeń wód wiążą się głównie z:

- nieuporządkowaną gospodarką wodno – ściekową,
- źle prowadzoną gospodarką rolną, w tym, szczególnie nawożeniem i chemizacją,
- niskim standardem sanitarnym wsi,
- gospodarką turystyczną,
- gospodarką odpadami,
- brakiem czynnych stref ochronnych w pobliżu wód,
- źle przeprowadzoną w latach 60 regulacją wodną (melioracje),
- niską na ogół świadomością i kulturą ekologiczną mieszkańców.¹⁷

¹⁶ Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2017 roku

¹⁷ Powiatowy Program Ochrony Środowiska, Powiat Ełcki

Ludność Gminy Ełk zaopatrywana jest w wodę z zasobów wód podziemnych. Ujęcia wód powierzchniowych nie stanowią źródeł zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Na terenie gminy Ełk funkcjonują dwie stacje uzdatniania wody zlokalizowane w miejscowościach Woszczele i Wityny.

Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami w MOF Ełk prowadzona jest przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami „Eko-MAZURY” Sp. z o.o. powołane przez Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna” z siedzibą w Ełku. System gospodarki odpadami obejmuje 12 gmin z powiatów ełckiego, oleckiego, gołdapskiego oraz piskiego, a prowadzony jest w sposób nowoczesny i bezpieczny dla środowiska naturalnego. Z MOF Ełk w roku 2018 zebrano 23 104,4 ton odpadów komunalnych (niewielki spadek w stosunku do 2017 r.) Na 1 mieszkańca obszaru funkcjonalnego Ełku przypada 316,5 kg odpadów rocznie.

W 2018 r. średni poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła dla całego Związku wyniósł 44%. Z frakcji materiałowej odzyskano niecałe 4 tys. ton surowców wtórnych. Każdorazowa sprzedaż surowców wtórnych realizowana jest w drodze oferty publicznej. Przychody uzyskane ze sprzedaży wysegregowanych surowców wtórnych to kwota 1,68 mln zł¹⁸.

Formy ochrony przyrody

Formy ochrony przyrody stanowią dużą część ogólnej powierzchni gminy Ełk. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie gminy Ełk wynosi 28.127,27 ha, co stanowi ok. 74% powierzchni gminy.

Formy ochrony przyrody na terenie gminy Ełk:

- rezerwaty przyrody -Rezerwat Ostoja Bobrów Bartosz;

¹⁸ Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025, Sprawozdanie za 2018 r.

- obszary chronionego krajobrazu -Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich, Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Legi;
- obszary Natura 2000 -OSO Ostoja Poligon Orzysz (PLB 280014), SOO Jezioro Woszczelskie (PLH 280034), SOO Murawy na Pojezierzu Ełckim (PLH 280041);
- użytki ekologiczne -wyspy na jeziorach woj.warm.-mazur. (4wyspy na jez. Druglin);
- pomniki przyrody -10 szt. drzew, 2 grupy po 4 szt. drzew, aleja 48 szt. drzew, 3 szt. głązów narzutowych.

W planie zagospodarowania województwa z 2018 roku znalazł się zapis o ochronie środowiska przyrodniczego, w tym zachowanie i kształtowanie elementów zielonej infrastruktury:

- w Ełku – zagospodarowanie terenów z uwzględnieniem funkcjonowania układu terenów zieleni przecinającego miasto, wokół jeziora Ełckiego oraz wzdłuż rzeki Ełk,
- w strefie zewnętrznej – utrzymanie strefy ekologicznej po wschodniej stronie miasta (zwartych obszarów leśnych) oraz w zachodniej części obszaru, stanowiących bardzo ważne elementy w Regionalnej sieci korytarzy ekologicznych

Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna w MOF Ełk odbywa się w formie zajęć szkolnych i pozalekcyjnych. Największą jednostką zajmującą się tą tematyką jest Centrum Edukacji Ekologicznej w Ełku. Działania jakie są podejmowane w MOF Ełk na rzecz edukacji ekologicznej to:

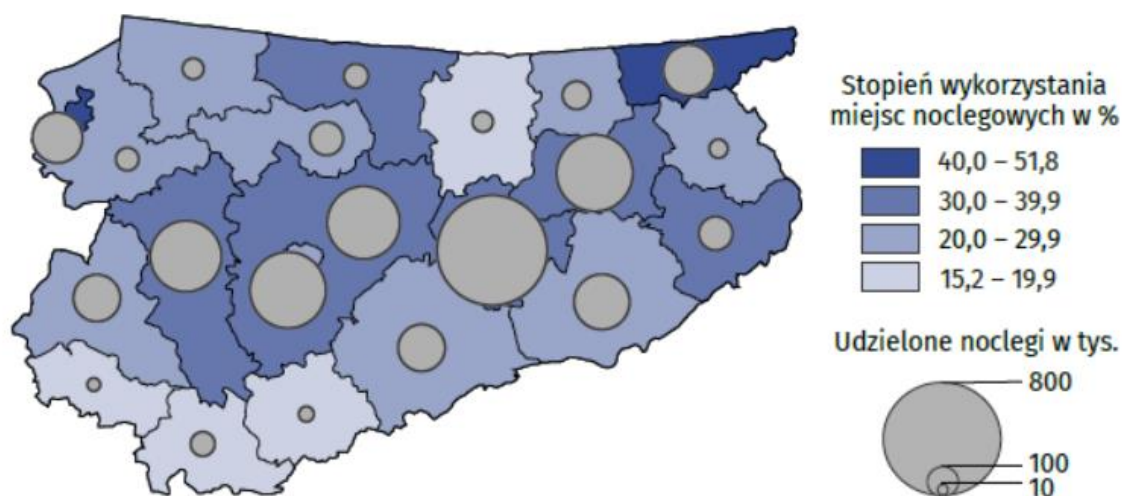
- prowadzenie działań edukacyjnych w lokalnych mediach i Internecie;
- prowadzenie edukacji ekologicznej w placówkach oświatowych;
- organizowanie wystaw, konkursów, przedstawień, wycieczek, festynów;
- promowanie alternatywnej (rower, komunikacja zbiorowa) komunikacji w stosunku do samochodu osobowego;

- organizowanie specjalistycznych szkoleń.¹⁹

Turystyka

Jak wynika ze sprawozdania za rok 2018 ze Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk na terenie MOF Ełk znajduje się 13 obiektów noclegowych, które dysponują 932 miejscami, co stanowi 2,28% wszystkich miejsc noclegowych na Warmii i Mazurach i 83,81% w powiecie ełckim. Pod względem stopnia wykorzystania miejsc noclegowych powiat ełcki (31,4%) jest na poziomie średniej wojewódzkiej i plasuje powiat na 6 miejscu w województwie, zaraz za najbardziej atrakcyjnymi turystycznie powiatami Warmii i Mazur²⁰. Spośród wszystkich turystów korzystających z bazy noclegowej w województwie najwięcej osób nocowało w powiecie mrągowskim (20,9% ogółu korzystających). Wiele osób wybierało także Olsztyn (14,1%), powiat giżycki (11,8%) i ostródzki (10,6%)²¹.

Rysunek 3 Stopień wykorzystania miejsc noclegowych i udzielone noclegi według powiatów w 2018 r.

Źródło: Turystyka w województwie warmińsko-mazurskim w 2018r.

Od roku 2016 liczba turystów zagranicznych w Ełku wzrastała. Najwięcej turystów pochodziło z Niemiec, a także z Ameryki, Litwy i Rosji.

¹⁹ Program Ochrony Środowiska Miasta Ełku na lata 2018-2021

²⁰ Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025, Sprawozdanie za 2018 r.

²¹ Turystyka w województwie warmińsko-mazurskim w 2018r.

Tabela 13 Turyści zagraniczni w Ełku

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba turystów	2019	1892	2196	2196	2142	2698	2953	3137

Źródło: Opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o. na podstawie BDL.

W tabeli poniżej zestawiono natomiast dane na temat obiektów noclegowych w podziale na wybrane powiaty z województwa warmińsko-mazurskiego znajdujące się w okolicy powiatu ełckiego. Z ich analizy wynika, że powiat ełcki pozostaje w tyle za większością innych ośrodków turystycznych w regionie i nie przyciąga takiej liczby turystów. Może to świadczyć o niewykorzystanym potencjale turystycznym Ełku i jego niezbyt silnej pozycji konkurencyjnej pod względem turystyki. Warto natomiast zauważyć, że Ełk w porównaniu do pozostałych powiatów posiada znaczny odsetek całorocznych miejsc noclegowych w odniesieniu do ogólnej ich liczby, co wskazuje na to, że odwiedzanie Ełku może nie mieć charakteru silnie sezonowego, a przyciąga turystów na przestrzeni całego roku.

Tabela 14 Wybrane dane o obiektach noclegowych turystyki według powiatów w 2018 r

powiaty	liczba obiektów	miejsca noclegowe ogółem	miejsca noclegowe całoroczne	korzystający z noclegów	udzielone noclegi	stopień wykorzystania miejsc noclegowych
ełcki	16	1112	837	27425	69497	31,4
olecki	9	434	179	9206	21111	21,9
węgorzewski	17	870	322	15048	47936	26,9
szczygieński	21	1684	1041	41850	135051	29,9
piski	45	3005	1317	75766	188697	25,1
mrągowski	86	7474	4826	273303	739233	36,2
giżycki	63	4490	2596	154964	356677	32
olsztyński	51	4483	2351	115210	322747	31

Źródło: Turystyka w województwie warmińsko-mazurskim w 2018r.

Gmina Miasto Ełk realizowała 4 projekty z Programu Współpracy Inntereg V-A Litwa-Polska 2014-2020:

- „Rozwój turystyki opartej o dziedzictwo naturalne i kulturalne transgranicznych miast Ełku i Kowna”;
- „Rozwój transgranicznych inicjatyw społecznych”;
- „Otwarte okno na świat dla dzieci z Ełku i Alytusa”;
- „Promocja turystyki transgranicznej promującej dziedzictwo kulturowe Litwy i Polski”.

W planie zagospodarowania województwa warmińsko mazurskiego uwzględniono także rozwój turystyki w oparciu o walory i zasoby środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu i wskazano następujące kierunki działania:

- wzmacnianie Ełku –regionalnego ośrodka obsługi ruchu turystycznego;
- rozwijanie turystyki wodnej (Pojezierze Ełckie, planowane połączenie Wielkich Jezior Mazurskich z Kanałem Augustowskim);
- rozwijanie turystyki rowerowej;
- rozwijanie turystyki kulturowej (kulturowe szlaki turystyczne, obiekty zabytkowe);
- wspieranie rozwoju turystyki sieciowej, wpisującej się w regionalne markowe produkty turystyczne oraz specyficzne dla strefy pojeziernej;
- wykorzystanie potencjału Ełckiej Kolei Wąskotorowej.

W kontekście turystyki istotne znaczenie mają również wydarzenia kulturalne organizowane na terenie MOF. Gmina i Miasto Ełk w swojej ofercie turystycznej posiada kilka imprez cyklicznych. Do najpopularniejszych wydarzeń należą:

- Ełk Latin Festival;
- Festiwal Sztuk Pirotechnicznych „Ełk Ogień&Woda”;
- Festiwal literacki Ełk #BędzieCzytane;
- Międzynarodowy Folklorystyczny Festiwal Dzieci i Młodzieży TĘCZA.

ZIT

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) to nowa forma współpracy samorządów współfinansowana ze środków Funduszy Europejskich. Przy pomocy tego instrumentu, partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie mogą realizować wspólne cele i wskazują przedsięwzięcia, łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Taka formuła umożliwia wyjście poza sztywne granice administracyjne samorządów, co ma się przełożyć na większe oddziaływanie realizowanych wspólnie przedsięwzięć.

Przedsięwzięcia realizowane w formule ZIT bis będą wdrażane za pomocą działań/poddziałań w ramach różnych osi priorytetowych RPO WiM i finansowane z dwóch funduszy, tj. EFRR oraz EFS. Przedsięwzięcia w formule ZIT bis w MOF Ełk będą realizowane wyłącznie w trybie konkursowym w oparciu o Strategię Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025 (tzw. Strategia ZIT), opracowaną przez Związek ZIT MOF Ełk.

Do zadań Biura Związku ZIT MOF Ełk należy:

1. Obsługa merytoryczna i administracyjna Związku ZIT MOF Ełk.
2. Udział w procedurze wydawania rekomendacji dla projektów ZIT (nabór i ocena wniosków do wydania rekomendacji Związku ZIT MOF Ełk).
3. Organizacja i obsługa posiedzeń Komitetu Sterującego.
4. Przygotowanie projektów dokumentów wymaganych przez IZ RPO.
5. Monitorowanie, sprawozdawczość i aktualizacja Strategii ZIT oraz inne zadania wspierające wdrażanie ZIT zlecane przez Komitet Sterujący.
6. Wsparcie beneficjentów w zakresie przygotowania i realizacji projektów ZIT oraz projektów komplementarnych zapisanych w Strategii ZIT.
7. Współdziałanie w prowadzeniu działań edukacyjnych, informacyjnych i promocyjnych dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów projektów Strategii ZIT.
8. Wsparcie procesów wyboru projektów, monitorowania, kontroli, audytu, odzyskiwania środków, procedur odwoławczych, certyfikacji wydatków itp.

9. Opiniowanie SZOP, dokumentów konkursowych, harmonogramu ogłaszania konkursów oraz kryteriów wyboru projektów.

10. Przygotowanie i przeprowadzenie analiz.

11. Realizacja projektu dofinansowanego z pomocy technicznej na funkcjonowanie biura oraz rozliczanie kosztów, sprawozdawczość do IZ.

12. Realizacja innych zadań nałożonych przez IZ RPO.

13. Realizacja zadań Związku ZIT MOF Ełk wynikających z „Porozumienia w sprawie realizacji instrumentu rozwoju terytorialnego zintegrowane inwestycje terytorialne”²².

W 2018 r. Biuro Związku ZIT przeprowadziło 8 naborów wniosków o wydanie rekomendacji dot. zgodności ze „Strategią Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025” dla projektów zamierzających ubiegać się o dofinansowanie w ramach środków ZIT. Poniżej przedstawiono typy działań realizowanych przez ZIT na koniec 2018 roku.

Tabela 15 Stan realizacji działań ZIT na koniec 2018 r.

Działania zit	Przewidziana alokacja dla MOF EłkUE+budżet państwa(mln euro)	Liczba projektów z przyznanym dofinansowaniem	Stopień wykorzystania środków (na podstawie podpisanych umów)
4.4.3 Poprawa mobilności miejskiej	4,21	3	94,87%
6.1.3 Instytucje kultury	2,33	3	77,50%
7.2.3 Infrastruktura drogowa	3,96	1	72,60%
8.3 Rewitalizacja	3,29	4	75,97%
11.1.3 Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym	2,64	3	26,24%
11.2.5 Ułatwienie dostępu do usług	2,58	7	42,01%

²² http://bip.elk.warmia.mazury.pl/10030/Biuro_Zwiazku_ZIT_MOF_Elk/

społecznych, w tym integracja ze środowiskiem lokalnym			
--	--	--	--

Źródło: Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025, Sprawozdanie za 2018 r.

Najnowsze z projektów z dofinansowaniem w ramach ZIT bis Ełk to inwestycje rewitalizacyjne:

- Rewitalizacja obiektów Kościoła Baptistycznego w Ełku wraz z otoczeniem
- Modernizacja i adaptacja budynku przy ul. Piłsudskiego 5 na cele społeczne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku

Podjęto także decyzję o realizacji projektu pod tytułem: „Otwórz się na zmianę z AlterCIS”. Zakłada on podniesienie aktywności społeczno-zawodowej 55 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w wieku 15-64 lata z terenu Miasta Ełk i Gminy Ełk.

Proces rewitalizacji MOF Ełk

W 2016 r. został uchwalony „Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023” w którym, na podstawie szczegółowej diagnozy Ełku, do odnowy wyznaczono obszar „Śródmieście:”. Czas od uchwalenia programu został poświęcony na realizację najważniejszych prac inwestycyjnych (ECSR, MOPS, PCPR, EKW, podwórka i inne przestrzenie publiczne) oraz rozpoczęcie projektów społecznych²³.

Nowelizacja ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wprowadziła istotną zmianę w zasadach finansowania opieki nad zabytkami przez samorządy. Gminna ewidencja zabytków Miasta Ełk obejmuje 289 obiektów, a rejestr wojewódzki 33. W ramach zmiany w ustawodawstwie zwiększył się katalog potencjalnych odbiorców dotacji z budżetu miasta. W roku 2018 na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków przeznaczono w ubiegłym roku 142 tys. zł.

W ubiegłym roku zagospodarowano/zmodernizowano 9,65 ha przestrzeni publicznych, przede wszystkim w Ełku. Niemal 1/5 tej powierzchni przypada na 7 podwórek

²³ Sprawozdanie za rok 2018r., s. 39

zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji. Inwestycje były elementem projektu „Rewitalizacja ełckich podwórek -zagospodarowanie i rozwój przestrzeni publicznej w Śródmieściu-Centrum”, realizowanego dzięki wsparciu w ramach instrumentu ZIT bis Ełk (działanie 8.3). Cały projekt obejmował 11 podwórek, na których po modernizacji prowadzona będzie praca pedagogów ulicy, również w ramach projektów ZIT bis Ełk służących włączeniu społecznemu. Największym przedsięwzięciem z zakresu zagospodarowania przestrzeni publicznych była budowa plaży na osiedlu Jeziorna w Ełku. Jej powierzchnia to ponad 5 ha. Użytkownicy mogą skorzystać z kąpieliska, plaży piaszczystej i trawiastej, budynku szatniowo-sanitarnego, 3 boisk do piłki siatkowej plażowej, 2boisk do koszykówki (streetball), pomostów, slipu, altan parkowych, miejsc dla caravaningu, ciągów pieszych i rowerowych, parkingów rowerowych i samochodowych²⁴.

Wsparciem w ramach projektów na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu objęto 920osób, w tym 276 osób niepełnosprawnych. W roku 2018 w ramach instrumentu ZIT bis Ełk dofinansowanie otrzymało 7 projektów z tego zakresu. Ponadto zakończone zostały inwestycje służące przygotowaniu odpowiedniej infrastruktury do realizacji projektów społecznych (Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej „Stajnia”, budynki MOPS i PCPR). W kolejnych latach należy zatem spodziewać się działań w Ełku i Gminie Ełk, które prowadzić będą do aktywizacji i integracji mieszkańców MOF Ełk. W tym miejscu należy zaznaczyć, że skala tych projektów będzie jednakże mniejsza, niż to pierwotnie zakładano. Poprawiająca się sytuacja życiowa mieszkańców Ełku sprawia, że do objęcia wsparciem kwalifikuje się coraz mniej osób.

²⁴ *Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025, Sprawozdanie za 2018 r.*

2. Wyniki badań z mieszkańcami, przedsiębiorcami i instytucjami otoczenia biznesu z obszaru MOF Ełk

Wyniki spotkań fokusowych z przedstawicielami organizacji społecznych oraz przedstawicielami instytucji z obszaru MOF Ełk

Podczas spotkania focusowego z organizacjami pozarządowymi podjęto kwestię postrzegania Ełku i okolic przez jego mieszkańców w kontekście wypowiedzi i stereotypów na temat regionu, a także rozmawiano o ogólnych problemach i możliwych kierunkach działania organizacji pozarządowych. Konkluzje, jakie pojawiły się w związku z przeprowadzonym wywiadem są następujące:

- Uczestnicy spotkania mieli problem z jednoznacznym wskazaniem z czym właściwie kojarzy im się region lub jakie są jego cechy charakterystyczne, co wskazuje na problemy z tworzeniem unikalnej tożsamości Ełku. Brak jednoznacznego wizerunku regionu sprawia, że nie wyróżnia się on na tle innych miejscowości i nie stanowi silnej marki, która mogłaby konkurować z innymi ośrodkami o potencjalnych pracowników, turystów czy inwestorów. Ten niejasny wizerunek związany jest z ogólnym problemem braku jednoznacznej i kompleksowej wizji kierunku działania dla obszaru MOF Ełk.
- W regionie zauważa się istotny problem emigracji młodych ludzi z Ełku, którzy tłumnie wyjeżdżają do innych miast na studia i w poszukiwaniu lepszej pracy, nie zamierzając powrócić do swojego miasta pochodzenia, pozbawiając go tym samym cennego kapitału ludzkiego. W opiniach ludności region Ełku nie zapewnia perspektyw na karierę, czy prowadzenie biznesu i nie spełnia aspiracji życiowych młodych ludzi, którzy zasmakowali życia w bardziej dynamicznych ośrodkach miejskich. Zdarzają się jednak powroty od Ełku ludzi o ustabilizowanej pozycji zawodowej, którzy poszukują tutaj spokoju i azylu od wielkomiejskiego życia.
- Potencjał turystyczny regionu nie jest w pełni wykorzystany, brak jest dobrze zaplanowanego produktu turystycznego, dobrej bazy noclegowej i pomysłu jak przyciągnąć i przede wszystkim zatrzymać na dłużej turystów- z wypowiedzi wynikało,

ze przyjeżdżają oni z reguły tylko na jeden dzień. Nie organizuje się także imprez, które przyciągałyby większe ilości turystów.

- Jako istotne kierunki działań realizowanych przez organizacje pozarządowe wskazano aktywizację zawodową ludności. W rozmowie podkreślano skuteczność takich inicjatyw, które pomagają odnaleźć się na rynku pracy także osobom starszym (srebrna gospodarka) i niepełnosprawnym. Nowa polityka spójności skierowana na zatrzymywanie ludzi starszych na rynku pracy i przekazywanie swoich umiejętności i cennego doświadczenia młodszym pracownikom stanowi potencjalny kierunek działania MOF Ełk. Należałoby przy tym wypracować metody współpracy uwzględniające różnice międzypokoleniowe między pracownikami, tak by transfer wiedzy był skuteczny i bezkonfliktowy.
- Wspomniano także o problemach takich jak niewystarczająca ilość psychologów i psychiatrów dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi, niechęć rodziców do posyłania swoich dzieci do klas integracyjnych, uzależnienia od internetu i telefonu (fonoholizm) i próby samobójcze wśród młodzieży. Zauważono tutaj potrzebę pracy z dziećmi i młodzieżą (warsztaty, szkolenia, rozmowy) nad ich problemami i rozwijaniem kompetencji społecznych.
- Na terenie MOF Ełk działa za mało organizacji pozarządowych, które pozbawione są koniecznego wsparcia. Pojawiła się tutaj propozycja wspierania mniejszych organizacji przez większe organizacje partnerskie, co umożliwiłoby im poszerzenie skali ich działania i silniejszą pozycję przy ubieganiu się o dofinansowanie. Zauważono także brak wsparcia władz miast wobec organizacji pozarządowych i konieczność wypracowania modelu opieki nad nimi, a także konieczność zlecenia konkretnych działań z poziomu samorządu w celu aktywizacji organizacji. Brak wsparcia z urzędu miał się przyczynić min. do braku wniosków złożonych w ramach RPO w osi 11 i pozyskanie dofinansowania przez inne ośrodki z województwa.
- Organizacje pozarządowe nie posiadają wystarczających środków na zatrudnianie odpowiedniej liczby pracowników o właściwym poziomie kwalifikacji zawodowych, co utrudnia im działanie i w konsekwencji skuteczne ubieganie się o środki unijne.

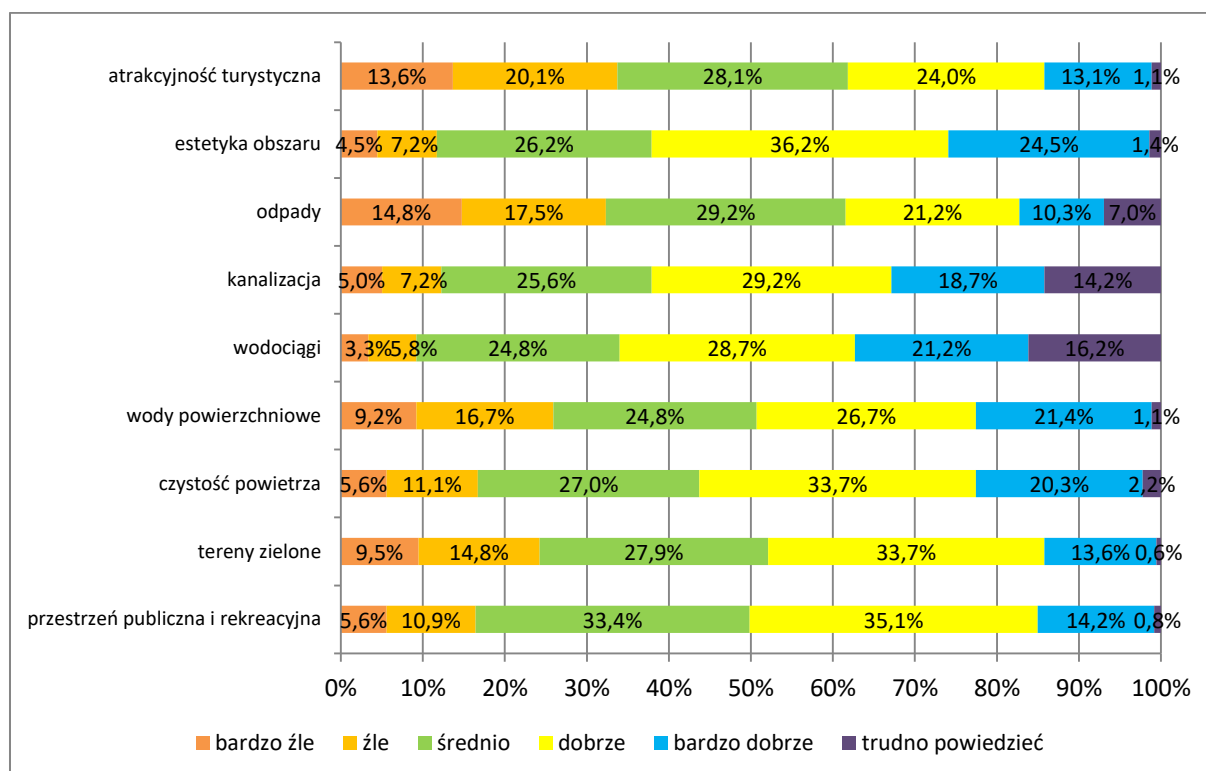
Istnieje też problem braku możliwości współpracy z liczącym się ośrodkiem naukowym. Wskazano także na problem braku współpracy między organizacjami i skupienie ich tylko na swoich celach.

- Wyciągnięto także wniosek, że organizacje pozarządowe MOF Ełk powinny stworzyć platformę współpracy dzięki której wzmocnią swój potencjał i wspólnie będą mogły komunikować urzędowi miasta swoje potrzeby. Wskazano także potrzebę długofalowego planowania i większej elastyczności działania.

Wyniki badania z wykorzystaniem ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców obszaru MOF Ełk

W pierwszym pytaniu respondenci zostali poproszeni o ocenę poszczególnych sfer funkcjonowania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczała bardzo źle, a 5 bardzo dobrze. Należy stwierdzić, że wśród udzielonych odpowiedzi przeważały oceny pozytywne. Biorąc pod uwagę sumę odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze” najlepiej ocenione zostały następujące sfery: estetyka obszaru (60,7%), czystość powietrza (54%), wodociągi (49,9%), przestrzeń publiczna i tereny rekreacyjne (49,3%), wody powierzchniowe (48,2%), kanalizacja (47,9%), tereny zielone (47,4%), a najniżej atrakcyjność turystyczna (37%) i gospodarka odpadami (31,5%). Analogicznie dla odpowiedzi „bardzo źle” i „źle” były to: atrakcyjność turystyczna (33,7%), gospodarka odpadami (32,3%), wody powierzchniowe (25,9%), tereny zielone (24,2%) , po około 16% uzyskały przestrzeń publiczna i tereny rekreacyjne i czystość powietrza , estetyka obszaru (11,7%) i wodociągi (9,2%). Można zatem wskazać, że zbiorczo najgorzej zostały ocenione sfery atrakcyjności turystycznej i gospodarki odpadami. Około ¼ odsetka odpowiedzi dla każdej ze sfer została oznaczona jako średni poziom oceny. Najwięcej odpowiedzi „trudno powiedzieć” pojawiło się w stosunku do zagadnień kanalizacji i wodociągów, jednak stosunkowo niewielka ilość tego typu zaznaczeń w całym pytaniu wskazuje na to, że mieszkańcy są świadomi stanu funkcjonowania poszczególnych sfer środowiskowych MOF Ełk.

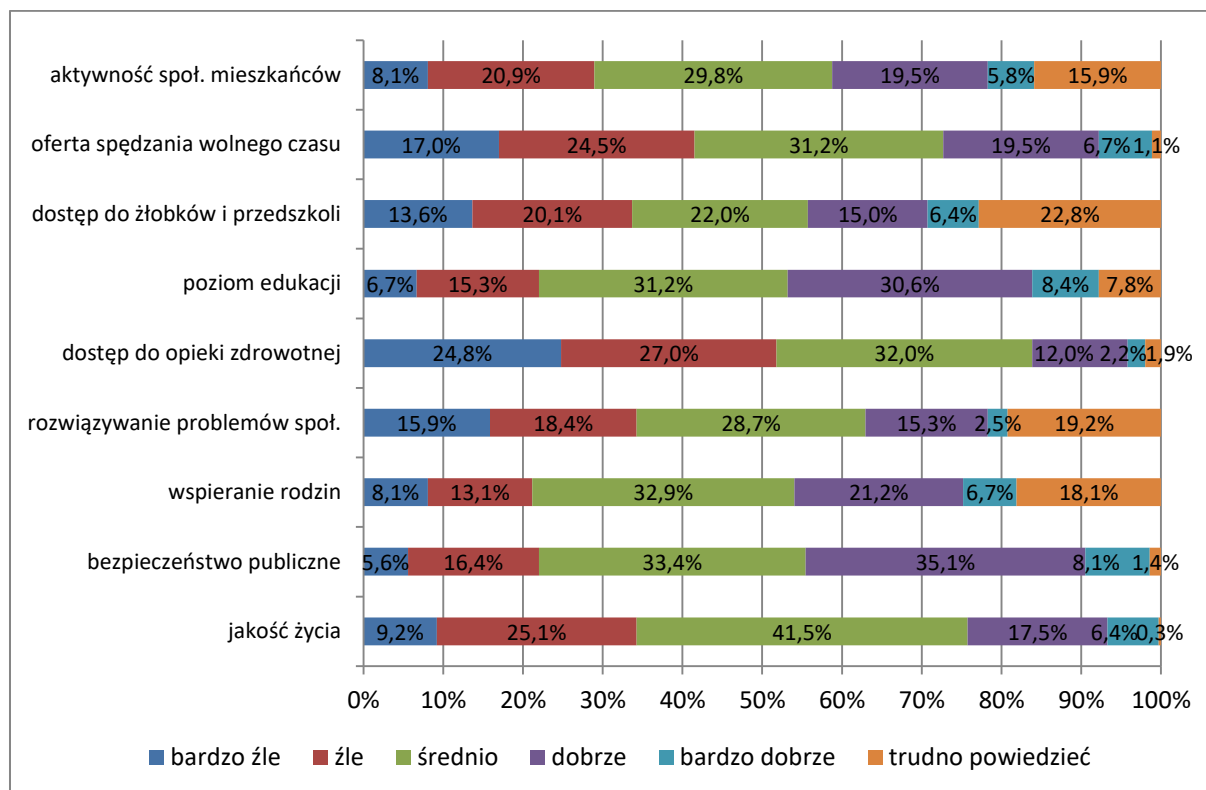
Wykres 11 W skali 1-5 proszę ocenić poszczególne sfery funkcjonowania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Etk. (W skład MOF wchodzi miasto Etk i gmina Etk. (1 - bardzo źle, 5 - bardzo dobrze) – przestrzeń i środowisko

Źródło: Badanie CAWI/CATI.

Dalsza część pytania dotyczyła sfery społecznej MOF Etk. Biorąc pod uwagę sumę odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze” najlepiej ocenione zostały następujące sfery: bezpieczeństwo publiczne (43,2%), poziom edukacji (39%), wspieranie rodzin (27,9%), oferta spędzania wolnego czasu (26,2%), poziom aktywności społecznej mieszkańców (liczba organizacji pozarządowych, stowarzyszeń itd.) (25,3%), jakość życia (24%), a najniżej oceniono dostęp do żłobków i przedszkoli (21,4%), rozwiązywanie problemów społecznych (17,8) i dostęp do służby zdrowia (14,2%). Dla sum odpowiedzi „bardzo źle” i „źle” były to: dostęp do służby zdrowia (51,8%), oferta spędzania wolnego czasu (41,5%), jakość życia i rozwiązywanie problemów społecznych (po 34,3%) i poziom aktywności społecznej mieszkańców (29%), a poza tym po około 22% uzyskały odpowiedzi bezpieczeństwo publiczne, poziom edukacji i wspieranie rodzin. Za największą słabość sfery społecznej MOF Etk można zatem uznać dostęp do służby zdrowia. Oceny średnie oscylowały najczęściej w okolicach 30% odpowiedzi.

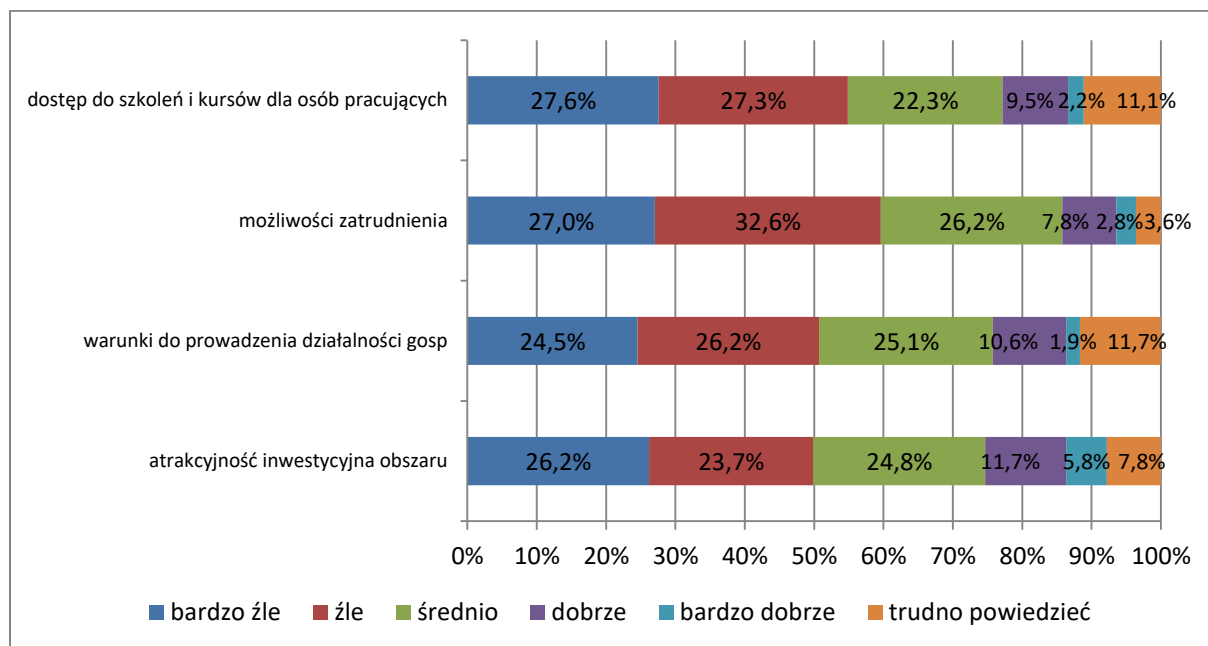
Wykres 12 W skali 1-5 proszę ocenić poszczególne sfery funkcjonowania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Etku. (W skład MOF wchodzi miasto Etk i gmina Etk. (1 - bardzo źle, 5 - bardzo dobrze) – sfera społeczna

Źródło: Badanie CAWI/CATI.

Kolejna grupa zagadnień odnosiła się do gospodarki i rynku pracy. W tym przypadku zdecydowanie przeważały opinie negatywne. Sumy odpowiedzi „bardzo źle” i „źle” były wysokie dla wszystkich czynników- najgorzej oceniono możliwości zatrudnienia (59,6%) i dostęp do szkoleń oraz kursów dla osób pracujących, które chcą podnieść swoje kwalifikacje (54,9%). Po około 50% przyznano warunkom prowadzenia działalności gospodarczej i atrakcyjność inwestycyjna obszaru. Sumy odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze” były najwyższe dla atrakcyjności inwestycyjnej obszaru (17,5%) i warunków prowadzenia biznesu (12,5%) a pozostałe dwa czynniki uzyskały po około 11% wskazań. Oceny średnie wynosiły w przybliżeniu 25%.

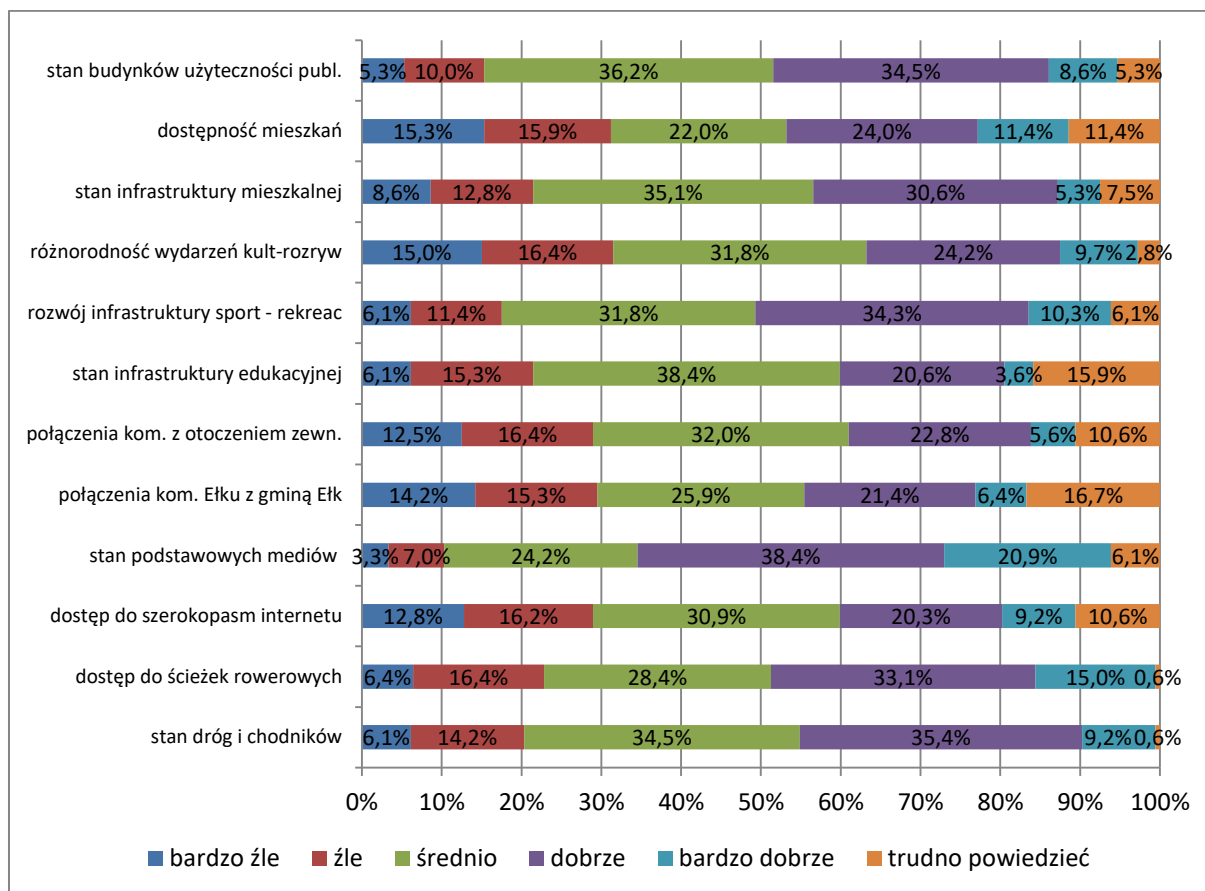
Wykres 13 W skali 1-5 proszę ocenić poszczególne sfery funkcjonowania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku. (W skład MOF wchodzi miasto Ełk i gmina Ełk. (1 - bardzo źle, 5 - bardzo dobrze) – gospodarka i rynek pracy

Źródło: Badanie CAWI/CATI.

Ostatnia grupa zagadnień poddanych ocenie to infrastruktura techniczna i społeczna. W sumie odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze” najlepiej oceniono stan podstawowych mediów (woda, kanalizacja, prąd, gaz) (59,3%) i dostęp do ścieżek rowerowych (48,2%). Po około 44% uzyskały stan dróg i chodników, rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i stan budynków użyteczności publicznej, po około 35% odpowiedzi dotyczyło dostępności mieszkań, stanu infrastruktury mieszkalnej i różnorodności wydarzeń kulturalno-rozrywkowych, po 29% połączenia komunikacyjne Ełku z gminą Ełk i z otoczeniem zewnętrznym. Pozostałe odpowiedzi, a pozostałe odpowiedzi otrzymały w okolicach 22%. Odpowiedzi „bardzo źle” i „źle” osiągały dość podobne sumy dla poszczególnych czynników. Najliczniej zaznaczane na poziomie około 30% były odpowiedzi różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych, dostępność mieszkań, połączenia kom. z otoczeniem zewn., połączenia kom. Ełku z gminą Ełk, dostęp do szerokopasmowego internetu. Około 1/3 zaznaczeń otrzymała ocena średnia.

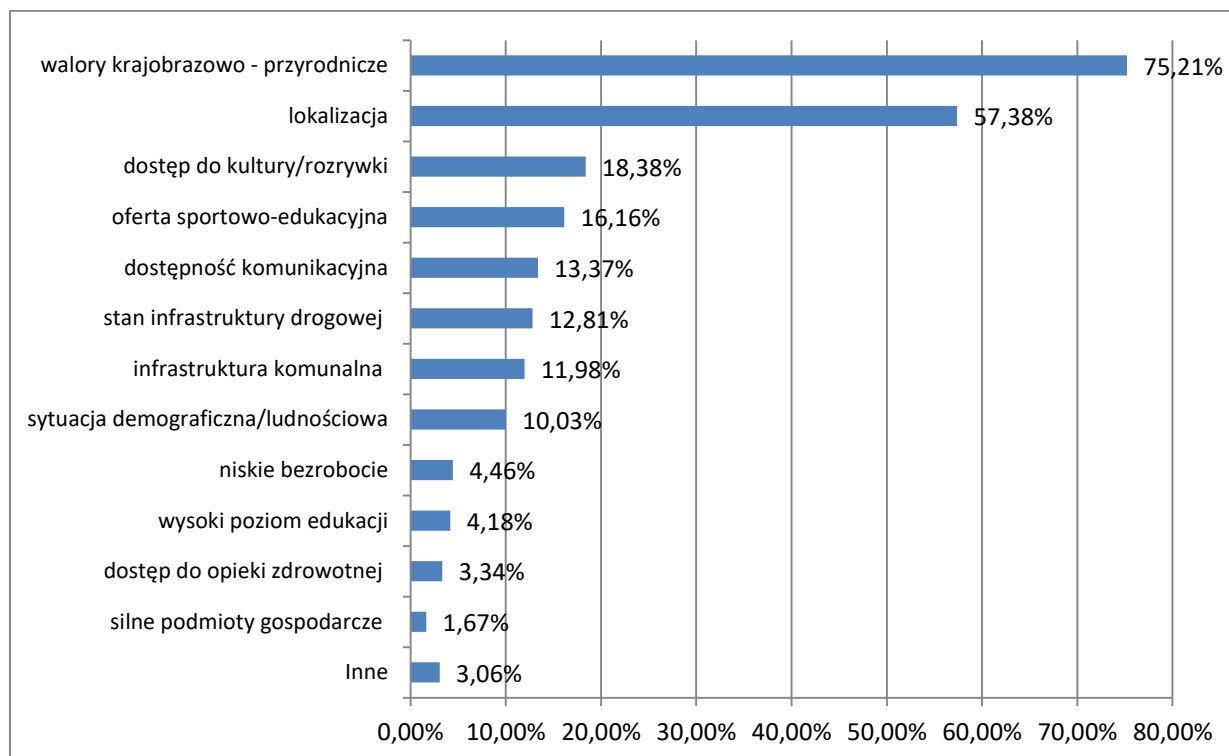
Wykres 14 W skali 1-5 proszę ocenić poszczególne sfery funkcjonowania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku. (W skład MOF wchodzi gmina Ełk i gmina Ełk. (1 - bardzo źle, 5 - bardzo dobrze) – infrastruktura techniczna i społeczna

Źródło: Badanie CAWI/CATI.

W kolejnym pytaniu poproszono o wskazanie mocnych stron MOF Ełk. Najmocniejszymi stronami obszaru według badanych są walory krajobrazowo-przyrodnicze (75,21%) i lokalizacja (57,38%), czyli czynniki o charakterze geograficznym. Dużo mniej wskazań otrzymały odpowiedzi bardziej związane z ludzką aktywnością takie jak dostęp do kultury i rozrywki (18,38%), oferta sportowo-edukacyjna (16,16%), dostępność komunikacyjna (13,37%), stan infrastruktury drogowej (12,81%), infrastruktura komunalna (11,98%) i sytuacja demograficzna (10,03%). Poniżej 5% odpowiedzi miały takie sfery jak bezrobocie, edukacja, opieka zdrowotna i silne podmioty gospodarcze. Wśród innych odpowiedzi (3,06%) pojawiły się takie opinie jak: w regionie nic się nie dzieje, brakuje wsparcia dla przedsiębiorców i poważnych, przemyślanych inwestycji, niedostateczne wykorzystanie jezior dla turystyki, lub stwierdzenia, że region nie ma żadnych mocnych stron.

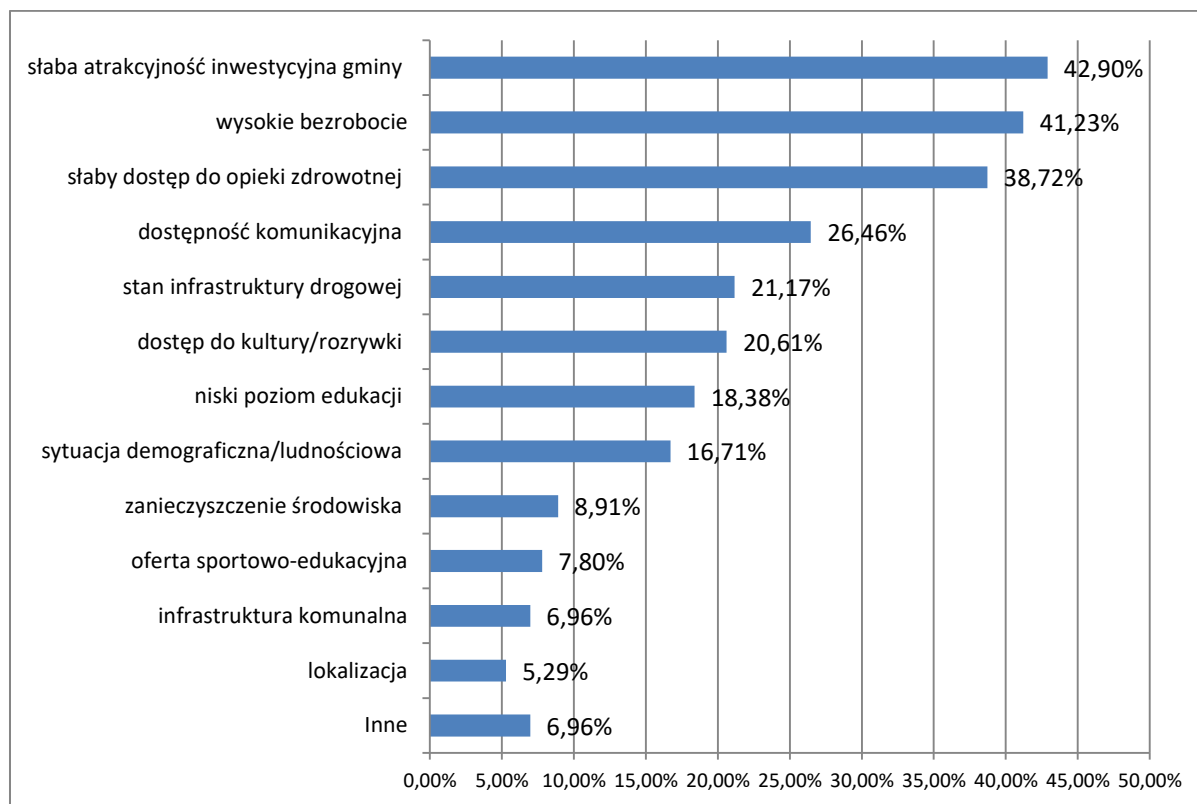
Wykres 15 Jakie są według Pani/Pana mocne strony Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku (w skład MOF wchodzi miasto Ełk i gmina Ełk)? (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

Źródło: Badanie CAWI/CATI.

Następne pytanie w analogiczny sposób badało słabe strony MOF Ełk. Jako najłabsze ogniwa obszaru uznano przede wszystkim słabą atrakcyjność inwestycyjną gminy (42,9%), wysokie bezrobocie (41,23%) i słaby dostęp do opieki zdrowotnej (38,72%). Mimo, że statystyki wskazują na malejące bezrobocie w MOF Ełk, w opinii mieszkańców jest ono poważnym problemem. Kolejnymi słabymi stronami były: dostępność komunikacyjna (26,46%), stan infrastruktury drogowej (21,17%), dostęp do kultury/rozrywki (20,61%), niski poziom edukacji (18,38%) i sytuacja demograficzna (16,71%). Wśród innych odpowiedzi wymieniano: brak atrakcyjnych i rozwojowych miejsc pracy, brak pomocy małym przedsiębiorcom, wysokie ceny mieszkań w stosunku do zarobków, brak segregacji śmieci, coraz mniej wydarzeń artystycznych, niszczenie przyrody, brak żłobków publicznych, brudne plaże i lasy, brak dróg szybkiego ruchu.

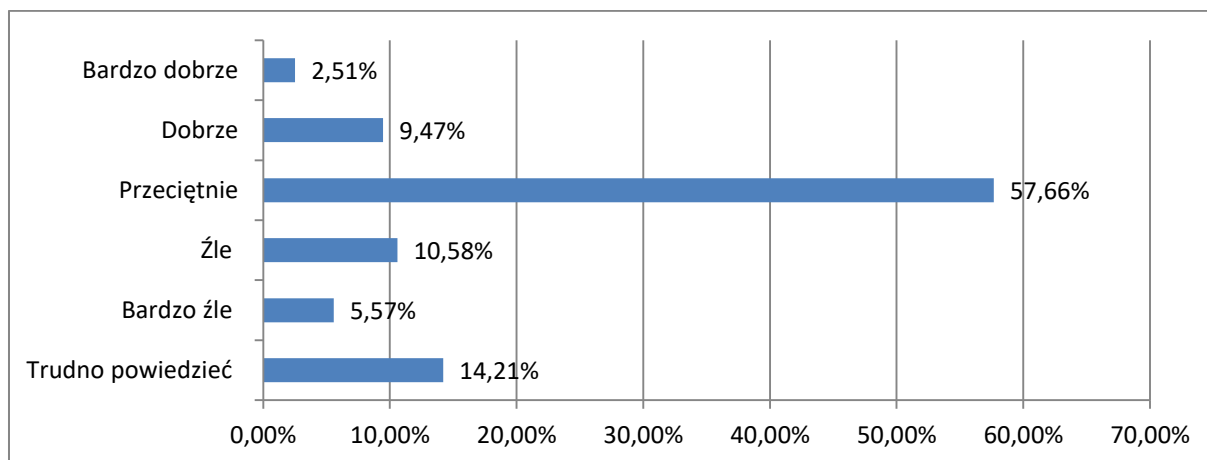
Wykres 16 Jakie są według Pani/Pana słabe strony Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Etk (w skład MOF wchodzi miasto Etk i gmina Etk)? (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

Źródło: Badanie CAWI/CATI.

Ponad połowa respondentów przeciętnie oceniła MOF Etk jako miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej. Około 12% uznało, że jest to miejsce dobre lub bardzo dobre, a ponad 16%, że źle lub bardzo źle prowadzi się tutaj działalność gospodarczą. Ponad 14% badanych nie miało na ten temat zdania. Wśród powodów złej oceny pojawiły się: brak możliwości rozwoju dla młodych ludzi, inwestowanie w kościoły zamiast w infrastrukturę, wysokie podatki od nieruchomości, brak pomocy na otwarcie własnej działalności gospodarczej, brak wykwalifikowanych pracowników, wysokie koszty wynajmu lokali, słaba komunikacja miejska, za niskie zarobki na korzystanie z usług, brak prężnych przedsiębiorstw, brak edukacji specjalistycznej (zawodówki), więcej inwestycji w miasto niż w gminę, niskie płace, mała innowacyjność, wysokie koszty działalności gospodarczej, brak współpracy pomiędzy gminami, trudno utrzymać się małym firmom przez korupcję i handel wielkopowierzchniowy, słabe zainteresowanie władz pozyskiwaniem inwestorów.

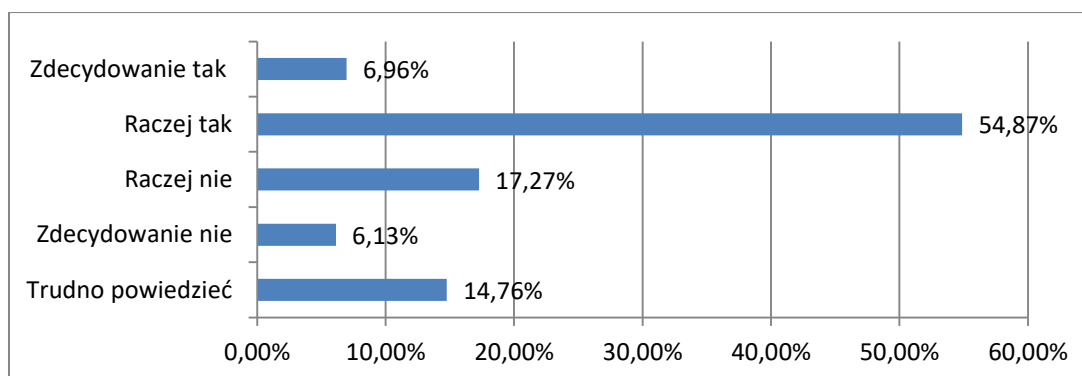
Wykres 17 Jak oceniliby/oceniłby Pani/Pan Miejski Obszar Funkcjonalny Ełku (w skład MOF wchodzi miasto Ełk i gmina Ełk) w kontekście miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej?

Źródło: Badanie CAWI/CATI.

Ponad 60% badanych stwierdziło również, że MOF Ełk jest dobrym miejscem do życia (suma odp. zdecydowanie tak i raczej tak), a ponad 23% uznało, że nie jest (suma odp. zdecydowanie nie i raczej nie). Blisko 15% miało trudności z udzieleniem jednoznacznej odpowiedzi. Jako powody negatywnej oceny wymieniano: brak rozwoju zadłużonych samorządów, brak dobrych uczelni i perspektyw dla młodzieży, niski poziom usług medycznych, niskie zarobki, zła jakość wody w jeziorach, Polska B, brak pracy, słabe skomunikowanie z resztą kraju, praca tylko po znajomości, brak lekarzy, zabetonowanie krajobrazu, kiepska oferta kulturalna, miasto nie ma nic do zaoferowania turystom, brak zajęć dla młodych ludzi, nuda, niska konkurencyjność regionu, nepotyzm i protekcja.

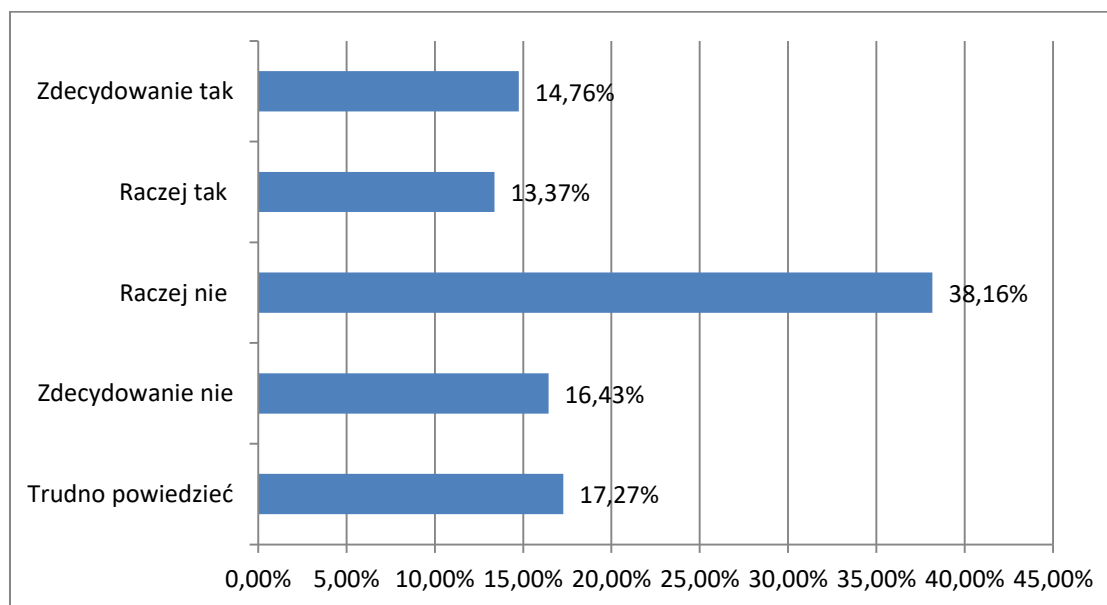
Wykres 18 Czy Miejski Obszar Funkcjonalny Ełku (w skład MOF wchodzi miasto Ełk i gmina Ełk) jest według Pani/Pana dobrym miejscem do życia?

Źródło: Badanie CAWI/CATI.

Ostatnie pytanie dotyczyło zamiaru wyprowadzenia się mieszkańców z MOF Ełk. Zdecydowaną chęć wyprowadzki zadeklarowało blisko 15% respondentów, a raczej tak zaznaczyło ponad 13%. Zdecydowanie nie chce się wyprowadzić ponad 16% mieszkańców, a raczej nie 38,16%. Około 17% respondentów było niezdecydowanych, jednak w ogólnym rezultacie ich większość nie chce się wyprowadzać z MOF Ełk w ciągu najbliższych pięciu lat. Wśród powodów planowanej wyprowadzki pojawiły się: chęć godnego życia, brak propozycji pracy, większa szansa rozwoju w stolicy i innych większych miastach, brak perspektyw, niskie zarobki, słabe perspektywy zawodowe, wysokie ceny mieszkań, brak wsparcia dla przedsiębiorców, patologia społeczna, wyjazd na studia, zmęczenie betonową zabudową miasta, kiepskie warunki życia.

Wykres 19 Czy planuje Pan/Pani przeprowadzić się poza Miejski Obszar Funkcjonalny Ełku (w skład MOF wchodzi miasto Ełk i gmina Ełk) w ciągu najbliższych pięciu lat?

Źródło: Badanie CAWI/CATI.

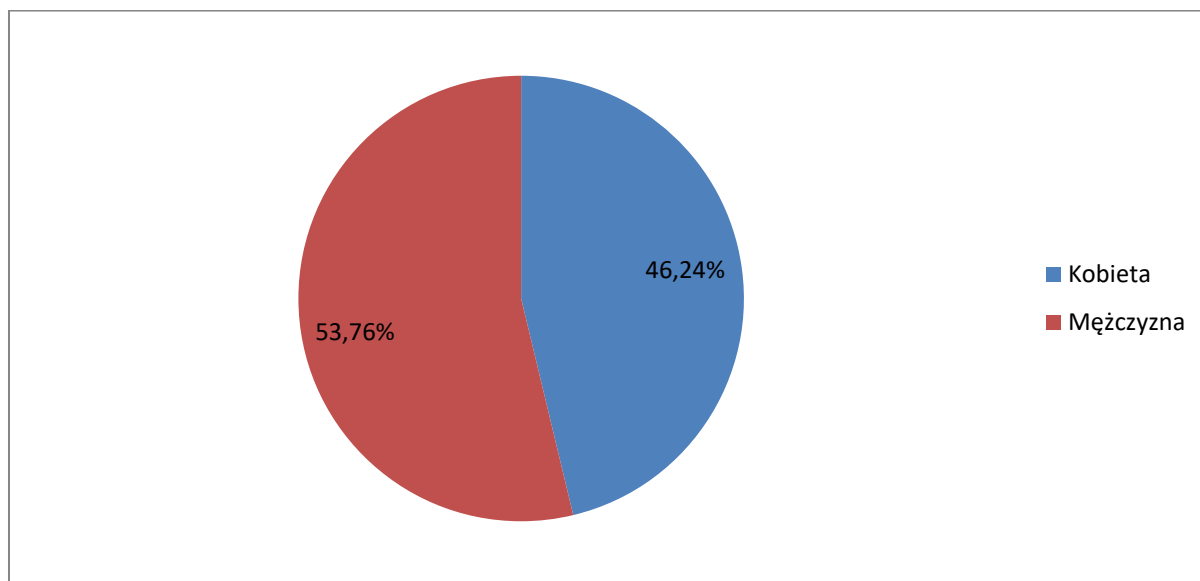
Na koniec mieszkańcy zostali zapytani o to, jakie powinny być główne kierunki rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełk. Poniżej przedstawiono główne propozycje w tym zakresie:

- Poprawa dostępności komunikacyjnej;
- Polepszenie oferty turystycznej;

- Większe wykorzystanie walorów przyrodniczych oraz dążenie do większej liczby połączeń z większymi miastami;
- Rozbudowa sieci dróg rowerowych;
- Poprawa jakości dróg lokalnych;
- Zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu;
- Edukacja mieszkańców w zakresie ekologii;
- Doprowadzenie gazu ziemnego do miasta, gminy.
- Działanie w kierunku redukcji niskiej emisji;
- Tworzenie warunków dla zewnętrznych inwestorów;
- Połączenie jeziora Ełckiego z pozostałymi akwenami mazurskimi w celu dołączenia do trasy żeglugi;
- Zwiększenie dostępności miejsc parkingowych;
- Rozszerzenie oferty kulturalno-rozrywkowej (w tym w celu przyciągnięcia zainteresowania osób młodych);
- Wspieranie osób pracujących w celu podnoszenia swoich kwalifikacji;
- Poprawa stanu chodników oraz modernizacja i rozwój oświetlenia przejść dla pieszych;
- Zwiększenie dostępności służby zdrowia;
- Wspólne skoordynowanie działań gmin wchodzących w skład MOF w interesie rozwoju gospodarczego ośrodka;
- Działania mające na celu zwiększenie wykorzystania komunikacji publicznej.

W badaniu wzięło udział 53,8% mężczyzn i 46,2% kobiet.

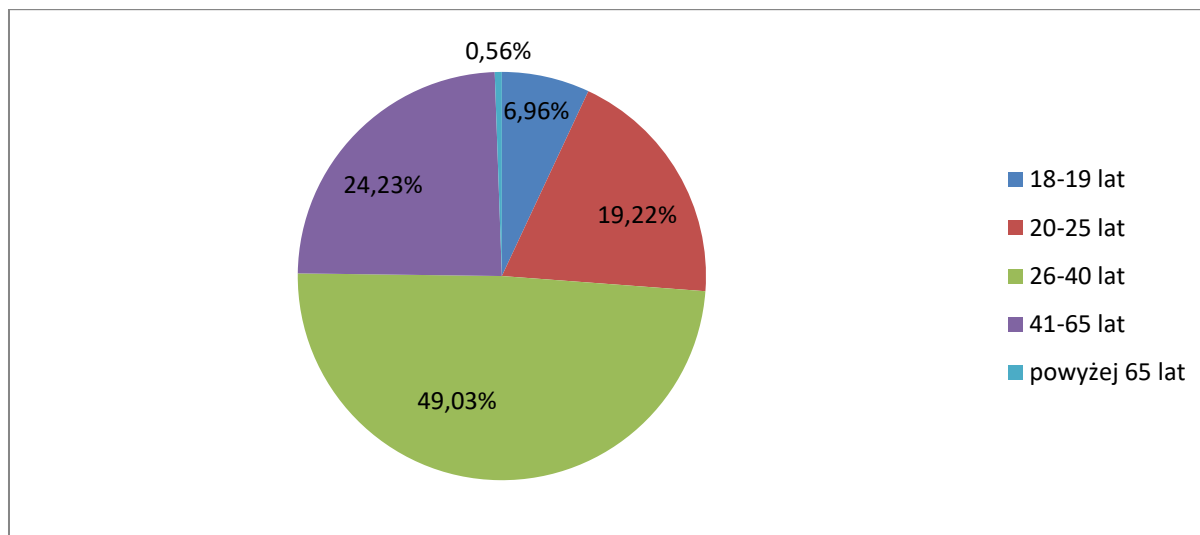
Wykres 20 Płeć respondentów badania

Źródło: Badanie CAWI/CATI.

Około 49% badanych było w wieku 26-40 lat, 19% w wieku 20-25 lat, 24% w wieku 41-65 lat, blisko 7% w wieku 18-19 i niecałe pół procenta w wieku powyżej 65 lat.

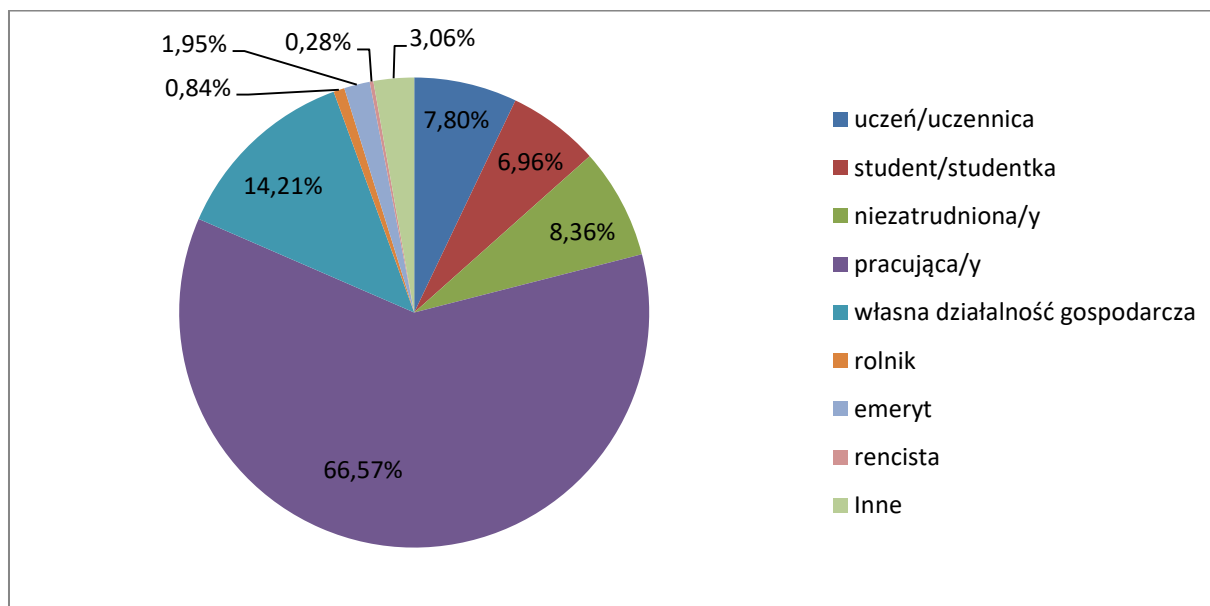
Wykres 21 Wiek respondentów badania

Źródło: Badanie CAWI/CATI.

Ponad 66% ankietowanych to osoby pracujące, blisko 15% jest na własnej działalności gospodarczej, ponad 8% to niezatrudnieni, blisko 8% uczniowie, prawie 7% studenci, a pozostali to rolnicy, emeryci i osoby pracujące za granicą.

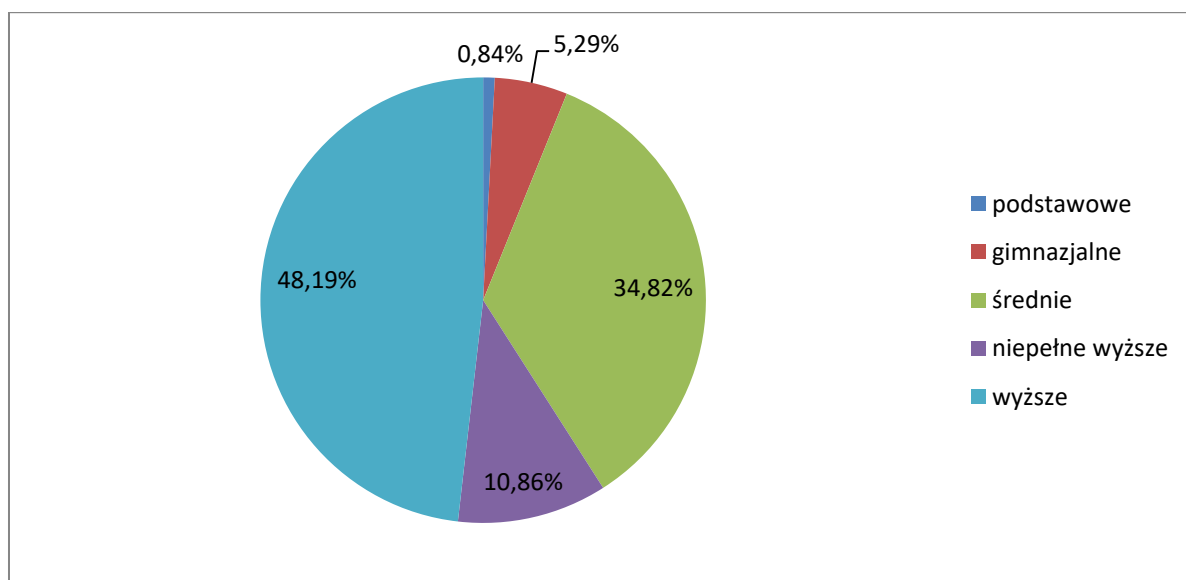
Wykres 22 Zatrudnienie respondentów badania

Źródło: Badanie CAWI/CATI.

Ponad 48% badanych miało wykształcenie wyższe, blisko 35% średnie, ponad 10% niepełne wyższe, powyżej 5% gimnazjalne i niecały procent podstawowe.

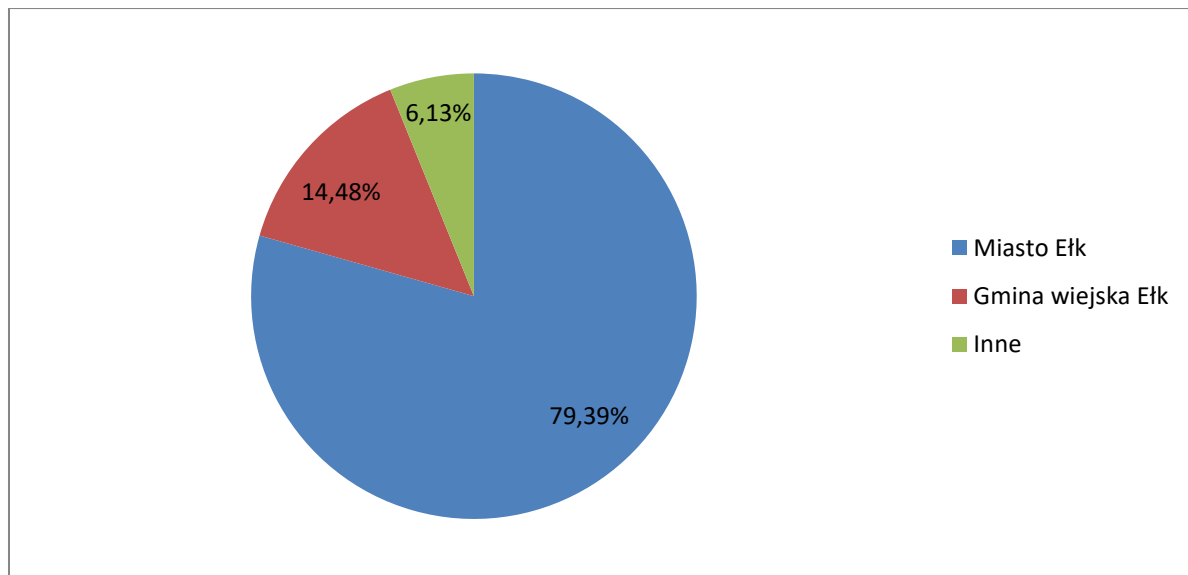
Wykres 23 Wykształcenie respondentów badania

Źródło: Badanie CAWI/CATI.

Blisko 80% respondentów zamieszkiwało miasto Ełk, około 15% Gminę wiejską Ełk i ponad 6 % pochodziło z innych miejscowości takich jak Gdańsk, Białystok, Orzysz, Kalinowo, Poznań, i zagranica w tym Niemcy i Wielka Brytania.

Wykres 24 Miejsce zamieszkania respondentów badania

Źródło: Badanie CAWI/CATI.

Wyniki wywiadów z przedsiębiorcami i instytucjami otoczenia biznesu z obszaru MOF Ełk

- Słabe i mocne strony Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku

Przedsiębiorcy uczestniczący w wywiadach niestety nie potrafili wskazać (istotnych) mocnych stron MOF w zakresie możliwości prowadzenia działalności gospodarczej. Zdecydowanie więcej w tym zakresie mieli do powiedzenia przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu. Według tej grupy respondentów zauważalny jest bowiem stały rozwój zarówno ekonomiczny, jak i turystyczno-rekreacyjny. Zdaniem przedsiębiorców uczestniczących w badaniu warunki turystyczne nadal stwarzają duży (niewykorzystany dotychczas) potencjał rozwojowy obszaru. Położenie miasta nad jeziorem stwarza idealne warunki do realizacji wydarzeń w sprzyjających warunkach krajobrazowo-przyrodniczych. Aspekt ten jest

szczególnie istotny latem, kiedy to według respondentów warto przyjechać do miasta, aby móc korzystać z jego uroków.

Raz, że strefa przemysłowa, ekonomiczna, a dwa że pod względem turystyki miasto jest coraz ładniejsze.

Basen, stadion, jak ktoś chce uprawiać sport to są też i warunki, bo jest dużo ścieżek rowerowych. Ogólnie jest na plus.

Źródło: Badanie TDI

Do mocnych stron należy (zdaniem respondentów) zaliczyć również dobrze rozwiniętą ofertę świadczeń zdrowotnych. Jest to uwarunkowane dominującą rolą Ełku, jako wiodącego ośrodka w subregionie (warto jednak mieć na uwadze, że w ramach analizowanych w poprzednim podrozdziale wyników badania ankietowego to właśnie dostępność do służby zdrowia była jednym z najgorzej ocenionych aspektów, wobec czego można wnosić o ciągłych potrzebach rozwojowych w tym zakresie).

Opieka zdrowotna. No są dwa szpitale, są przychodnie, są niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, a więc to jest mocną stroną.

Źródło: Badanie TDI

Według respondentów do słabych stron MOF Ełku należy zaliczyć rynek pracy, wysokość wynagrodzenia oraz świadczeń socjalnych oferowanych mieszkańcom. Główną siłą roboczą obszaru są (zdaniem respondentów) pracownicy o wykształceniu średnim oraz zawodowym. Tym samym na terenie gminy odczuwalny jest brak specjalistów z wielu dziedzin. Zauważalny jest jednocześnie drenaż mózgow (odpływ dobrze wykształconych mieszkańców do większych ośrodków miejskich).

Praca na pewno, niska płaca w Ełku, mało pomocy socjalnej i też urzędowej prowadzących swoją własną działalność gospodarczą.

Jest mała liczba osób z wyższym wykształceniem i to też sprawia, że są kłopoty z wykwalifikowanymi pracownikami. No może się to wiąże z tym, że mamy bardzo niskie wynagrodzenia.

Źródło: Badanie TDI

Ponadto respondenci wskazali niski poziom współpracy samorządowej jako realny problem rozwoju obszaru.

Ponadto elementem hamującym wzrost gospodarczy może być zdaniem osób poddanych badaniu również stosunkowo niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców. Respondenci do słabych stron Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku zaliczyli również położenie miasta względem innych, większych ośrodków miejskich. Według przedsiębiorców stanowi to problem w zakresie zapewnienia odpowiedniej (zewnętrznej) dostępności komunikacyjnej. Respondenci badania zwracali jednak uwagę na rozpoczęte już inwestycje w tym zakresie.

Ełk jest jakby bardzo komunikacyjnie wykluczony. Trzeba daleko jechać do większego ośrodka. Tak jakby na minimum 100-150 kilometrów to mamy Białystok, Olsztyn. No Warszawa 250, więc to jest kłopot.

Mamy daleko wszędzie po prostu. Na razie jeszcze daleko, bo budują się drogi, które będą połączone z większymi miastami, ale na razie jeszcze jest problem w tym zakresie.

Źródło: Badanie TDI

- Co jest głównym potencjałem miasta? Co napędza rozwój miasta? Czy potencjał ten zmieni się w perspektywie kolejnych 10 lat?

Zdaniem respondentów potencjał miasta uzależniony jest od jego położenia geograficznego. W przypadku ukończenia projektów związanych z infrastrukturą drogową, w tym drogi S16, miasto będzie lepiej skomunikowane i zarazem będzie w stanie wykorzystać swoje naturalne walory.

Warunki są dobre, wykorzystujemy je w miarę możliwości, ale może jeszcze nie do końca, może coś można jeszcze wykorzystać. Przydałby się u nas jakiś duży hotel na przykład, tak, taki dostępny, większy, jakiś nad jeziorem.

Źródło: Badanie TDI

Rozwój miasta według respondentów jest zauważalny i dotyczy kilku sfer – zarówno ekonomicznych, jak i kulturalnych.

Na pewno turystyka napędza rozwój miasta, otwierając się firmy, przedsiębiorstwa: i te małe, i te większe. Kulturalne wydarzenia również.

Źródło: Badanie TDI

Zdaniem większości respondentów tendencja ta zostanie zachowana, wskazując na postępujący napływ mieszkańców.

Biorąc pod uwagę ilość budowanych mieszkań wielorodzinnych no to jest to tendencja rozwojowa. Będzie więcej mieszkańców, będzie więcej tworzyło się może firm, więcej miejsc pracy. Także coraz więcej ludzi napływa do Ełku.

Źródło: Badanie TDI

- Co stanowi główny problem MOF Ełk? Co hamuje rozwój obszaru? Czy problemy gminy miejskiej i wiejskiej są takie same?

Główny zidentyfikowany przez badanych problem MOF Ełk to niewystarczająca liczba większych przedsiębiorstw oraz niski dostęp do kapitału zewnętrznego, który stwarzałby możliwości wzrostu liczby miejsc pracy. Jednocześnie elementem hamującym obszar jest, zdaniem respondentów, niewystarczający poziom komunikacji samorządów, niewystarczająca oferta terenów inwestycyjnych (szczególnie na obszarze miejskim), niedostateczny dostęp do wykwalifikowanych pracowników (miedzy innymi ze względu na ich odpływ do większych ośrodków miejskich) oraz ograniczony obszar miejski (ograniczający dostępność lokali użytkowych oraz terenów inwestycyjnych).

Główny problem to brak takich dużych firm, problem jest w przeciągnięciu tych dużych inwestorów, którzy chcieli by tutaj w tym naszym obszarze inwestować ale to może się zmienić przez te szlaki komunikacyjne powstające.

Gmina wiejska terenów ma bardzo dużo. Natomiast gmina miejska tych terenów już nie ma. A więc problemem dla miasta jest brak tych terenów i chociażby przedsiębiorcom już za bardzo nie ma czego oferować, natomiast gmina wiejska tych terenów ma dużo. I póki co to te dwie gminy jakoś nie potrafią się dogadać między sobą co dalej.

Źródło: Badanie TDI

Zauważalnym elementem hamującym rozwój MOF jest również niewystarczający poziom innowacyjności przedsiębiorstw działających na badanym terenie.

To na pewno jest coś, co chyba kulejemy wszędzie. Ale to jest miasto, które nie ma innowacyjnych rozwiązań. Nie mamy firm, które zajmują się „hightechem”, ani innymi podobnymi rzeczami.

Źródło: Badanie TDI

Różnice pomiędzy gminą miejską a wiejską były również rozpatrywane przez respondentów badania w kontekście dostępności do usług, w tym przede wszystkim świadczeń zdrowotnych oraz oświatowych.

- Ocena Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku w kontekście miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej. Czy widoczne są różnice między obszarem miejskim i wiejskim? Co należałoby w tej kwestii poprawić?

Należy wskazać, że wśród znaczącej części przeprowadzonych wywiadów odnotowano korzystne opinie dot. warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na badanych obszarze.

Zarówno w kontekście przestrzennym, jak i finansowym respondenci w większości przypadków uważali, że prowadzenie działalności gospodarczej jest łatwiejsze na obszarze wiejskim. Zwracano w tym przypadku uwagę na niższe podatki, łatwiejszą ścieżkę prowadząca do uzyskania ewentualnych dopłat czy też zdecydowanie większy wybór terenów inwestycyjnych. Niemniej ocena ta zależy w znacznej mierze od reprezentowanej branży, gdyż chcąc prowadzić działalność o charakterze usługowym zdecydowanie lepsze warunki (i możliwości rynkowe) sprawia oczywiście obszar miejski MOF.

Warto zwrócić jednocześnie uwagę, że dotychczas głównym miejscem zbytu dla badanego obszaru było miasto Ełk. Zwracano jednak uwagę na pewnego rodzaju wyrównanie się możliwości prowadzenia działalności na obszarze miejskim i wiejskim, w czym zdecydowaną rolę upatrywać należy w rozwoju internetu, który w ostatnim czasie przejął znaczną część obrotu poszczególnych rynków zbytu. Doprowadziło to tym samym do zwiększenia

możliwości sprzedażowych przedsiębiorstw (szczególnie tych mniejszych) zlokalizowanych na obszarach wiejskich. Wg badanych w rozwoju sprzedaży internetowej upatrywać można również dalszych możliwości rozwoju. Wskazywano bowiem na oddolne próby prowadzenia sprzedaży produktów regionalnych za pośrednictwem portali społecznościowych. Niemniej, brakuje w tym zakresie większego usystematyzowania i możliwości organizacji handlu tego rodzaju produktami (pochodzącymi od różnych lokalnych dostawców) za pośrednictwem jednego, wspólnego narzędzia. Niewątpliwie, biorąc również pod uwagę ogólnokrajowy trend w rozwoju rynku zdrowych produktów lokalnych, umożliwienie handlu internetowego w postaci wspólnej platformy dla MOF mogłoby spotkać się z sukcesem rynkowym.

Niższe podatki są w gminie Etłk wiejskiej. No to jest zdecydowana różnica, tak. Miejsce w ogóle do zabudowy jest jeszcze w opcji, jeśli chodzi o gminę wiejską.

Generalnie jeśli chodzi o dopłaty, wiadomo że dla terenów wiejskich jest przygotowana lepsza oferta i prościej można pozyskać jakąś dotację - prowadząc działalność na terenie wiejskim. Natomiast jeśli chodzi o miasto - to zależy od branży - branża usługowa może się tu rozwijać, obojętnie jakiego typu to są usługi.

Źródło: Badanie TDI

Według uczestników wywiadów pogłębionych najważniejszą zmianą, jaka ożywiłaby gospodarkę regionu, byłoby obniżenie podatków dla przedsiębiorców. Tym samym skłoniłoby to większą liczbę osób do otwierania własnych biznesów lokalnych. Ponadto zaznaczyli, że widoczny jest pewien podział terytorialny analizowanego obszaru na uprzemysłowiony (na krańcach miasta oraz poza nim) oraz typowo miejski.

Pod względem usług to jak najbardziej jest korzystnie, przemysł to tylko te strefy peryferyjne lub wiejskie graniczące z miastem. Wydaje mi się że w dobrym kierunku to podąża.

- Jakie branże dominują w okolicy? Czy wpisują się w Inteligentne specjalizacje województwa warmińsko-mazurskiego?

Zdaniem respondentów wśród dominujących branż wyszczególnić należy meblarstwo, produkcję żywności (zdrowa żywność), budownictwo (w tym związaną z nim działalność deweloperską) oraz gastronomię (głównie na obszarze miejskim).

No tak, jeżeli chodzi o żywność wysokiej jakości to tak, wpisujemy się w inteligentną specjalizację.

Źródło: Badanie TDI

- Jakie czynniki zachęcają bądź też zniechęcają przedsiębiorców do zakładania przedsiębiorstw i inwestowania w regionie?

Elementem zachęcającym przedsiębiorców do otwierania własnych działalności gospodarczych jest zwiększający się lokalny rynek zbytu. Niemniej w bezpośrednim pobliżu MOF nie ma innych, większych ośrodków miejskich, które mogłyby napędzać lokalną gospodarkę. Czynnikiem znacznie zniechęcającym do prowadzenia działalności na terenie MOF jest, zdaniem badanych, niedostatecznie rozwinięta infrastruktura transportowa warunkująca nienajlepszą dostępność komunikacyjną. Należy jednak nadmienić, że wielu badanych zwróciło uwagę na rozpoczęte już inwestycje w tym zakresie i związane z tym nadzieje na rozwój gospodarczy regionu.

Ponadto wskazywano na stosunkowo wysokie stawki najmu lokali na obszarze Ełku. Respondenci po części przypisywali ten problem stosunkowo niewielkiej powierzchni miasta, naturalnie ograniczającej podaż powierzchni usługowej.

Wśród opinii respondentów należy wyszczególnić również zaobserwowane przez nich zmiany, które zaszły względem kontaktu z władzami lokalnymi. Zwracano w tym zakresie uwagę na pozytywne zmiany, w tym zdecydowanie uproszczony kontakt z urzędami oraz znaczne skrócenie czasu załatwiania spraw (w tym ze względu na zwiększoną liczbę pracowników obsługujących klientów urzędu i wynikający z tego brak kolejek).

Zwiększająca się liczba mieszkańców tego obszaru to na pewno tak to powoduje, że powstaje tego więcej. Poprawiająca się komunikacja w Ełku względem regionu via Baltica i tzw. droga na Olsztyn na pewno też.

Kiedyś to był [czynnik utrudniający] obsługa w Urzędzie Miasta a w tej chwili są trzy osoby w pokoju do którego ja chodzę i tam się wszystkie sprawy teraz załatwia po prostu od ręki . Jest młoda kadra 30-sto paroletnia i naprawdę w tej chwili myślę że nie ma problemów z załatwieniem formalności.

Być może mały rynek zbytu, no bo nie ma tutaj dużych miast i to może zniechęcać.

Źródło: Badanie TDI

- Czy respondenci realizują przedsięwzięcia wspólnie z miastem? Jeżeli tak, to jakie? Jak oceniana jest współpraca? Czy coś należałoby w tej kwestii zmienić?

Większość respondentów nie realizowała dotychczas wspólnych przedsięwzięć z miastem. W przypadku projektów realizowanych wraz z gminą bądź miastem, polegały one głównie na przyznawaniu dofinansowań (w przypadku edukacji przedszkolnej czy też organizacji wydarzeń kulturalnych).

My jako przedszkole prywatne otrzymujemy dotacje od miasta.

Są pisane różnego rodzaju eventy, za które po prostu miasto dofinansowuje.

Źródło: Badanie TDI

W przypadku prowadzenia tego typu współpracy, realizacja oceniana była jednak dobrze. Ewentualne sytuacje problematyczne związane były z obowiązującymi wymogami formalnymi, które (zdaniem badanych) można by uprościć. Niemniej finalnie nie wpływało to na chęć podejmowania dalszej, długofalowej współpracy z samorządem.

- Czy priorytety Strategii rozwoju ośrodka subregionalnego Ełk do roku 2025 (Innowacyjne przedsiębiorstwa i konkurencyjna gospodarka, Środowisko przyrodnicze i efektywne wykorzystanie zasobów, Zrównoważony transport, Rewitalizacja społeczna i gospodarcza, Aktywne społeczeństwo) zostały określone właściwie? Czy należałoby je zmienić? Jeśli tak, to jakie elementy powinny ulec zmianie?

Większość badanych respondentów nie miała zdania na temat adekwatności priorytetów Strategii. Niemniej jednak, zdaniem pozostałych respondentów priorytety te (określone w Strategii rozwoju ośrodka subregionalnego Ełk) są aktualne, natomiast wymagają doszczegółowienia. Dzieje się tak, ponieważ subregion rozwija się w dobrym kierunku, natomiast zaktualizowana strategia powinna uwzględniać zmiany jakie zaszły w aspektach gospodarczych i społecznych dzięki realizacji m.in. dotychczasowych działań przewidzianych w ww. Strategii rozwoju.

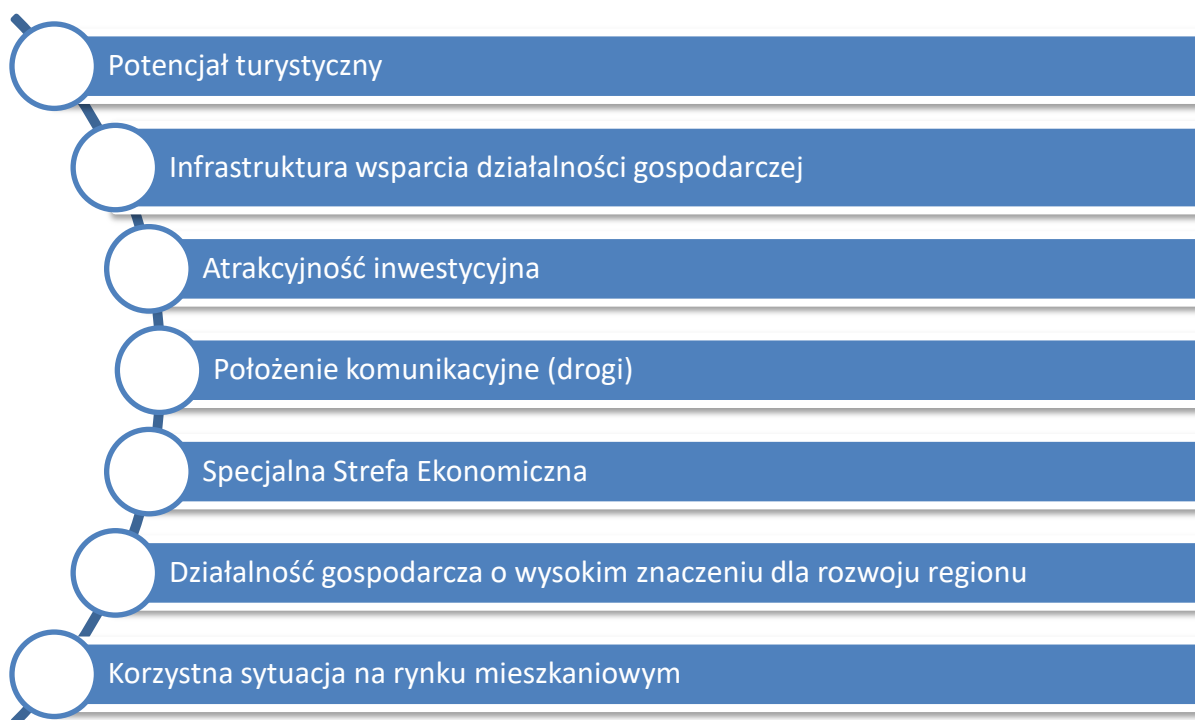
Elementem, nad którym zdaniem badanych powinno się szczególnie skupić jest inwestycja w rozwiązania mające na celu zatrzymanie odpływu młodych ludzi (głównie migracji osób wykształconych, poszukujących lepszych warunków zatrudnienia).

Wsparcie młodzieży i utrzymanie ich tutaj nie może być elementem jakiegoś większego działania tylko musiałyby być odrębnym priorytetem. Jest to ogromny problem w tym rejonie, a z drugiej strony naturalne, bo ludzie wyjeżdżają po prostu z małych miast do większych. Ale wierzę, że mógłby być obrany jakiś kurs, żeby jednak temu zapobiec.

Źródło: Badanie TDI

3. Analiza potrzeb rozwojowych i potencjału MOF Ełk

Według *Potencjału miast województwa warmińsko-mazurskiego*, sporządzonego na potrzeby tworzenia Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 obszar Ełki charakteryzuje się potencjałem w następujących dziedzinach:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie opracowania Potencjał miast województwa

Wykazać należy, iż uwzględniając wyniki przeprowadzonych badań oraz analizy desk research, wskazane kierunki rozwoju są aktualne, a dążenie do realizacji celów w tym zakresie przyczyni się do efektywnego rozwoju MOF Ełk. Uszczegółowienie powyższych aspektów zawarte zostało w aktualizacji analizy SWOT.

Analiza SWOT/TOWS

Poniższa analiza SWOT przedstawia ocenę silnych i słabych stron MOF Ełk na tle szans i zagrożeń ze strony otoczenia. Jej nazwa pochodzi od pierwszych liter rozpatrywanych grup czynników: strengths – silne strony, weaknesses - słabości, opportunities - szanse, threats – zagrożenia. Punkt wyjścia dla analizy SWOT stanowią atuty i słabości obszaru, które badane są w odniesieniu do szans, ale także zagrożeń, jakie związane są z rozwojem MOF.

Zarówno silne i słabe strony, jak i szanse oraz zagrożenia zostały rozpatrzone zgodnie z priorytetami *Strategii rozwoju ośrodka subregionalnego Ełk do roku 2025*, którymi są:

- Innowacyjne przedsiębiorstwa i konkurencyjna gospodarka;
- Środowisko przyrodnicze i efektywne wykorzystanie zasobów;
- Zrównoważony transport;
- Rewitalizacja społeczna i gospodarcza;
- Aktywne społeczeństwo.

Poniższa analiza SWOT opracowana została na podstawie przeprowadzonej analizy desk research oraz badań jakościowych oraz ilościowych, szczególnie pod uwagę biorąc zrealizowane warsztaty.

Tabela 16 Analiza SWOT

Silne strony MOF	Słabe strony MOF
Aktywne społeczeństwo	Aktywne społeczeństwo
- rosnąca liczba mieszkańców	- stosunkowo niewielka liczba nowopowstałych organizacji pozarządowych
- wysoko oceniany poziom bezpieczeństwa publicznego	- niewiele wolnej przestrzeni do zagospodarowania na obszarze o charakterze miejskim
- rozbudowana infrastruktura ochrony zdrowia	-nisko oceniany poziom dostępności służby zdrowia (mimo dość dobrze rozbudowanej infrastruktury, względem terenów ościennych)
- postępująca rozbudowa tkanki mieszkaniowej	- nisko oceniana oferta spędzania czasu

	<p>wolnego</p> <ul style="list-style-type: none"> - mała różnorodność organizowanych wydarzeń kulturalno-rozrywkowych
Rewitalizacja społeczna i gospodarcza	Rewitalizacja społeczna i gospodarcza
<ul style="list-style-type: none"> - prężne działania organizacji pozarządowych - wypracowany model rewitalizacji - aktualne programy rewitalizacyjne - działalność ECRS 	<ul style="list-style-type: none"> - stosunkowo niewielka liczba organizacji pozarządowych - niewystarczająca liczba pracowników istniejących organizacji pozarządowych prowadząca do trudności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych - ograniczenia finansowe działających obecnie organizacji pozarządowych
Innowacyjne przedsiębiorstwa i konkurencyjna gospodarka	Innowacyjne przedsiębiorstwa i konkurencyjna gospodarka
<ul style="list-style-type: none"> - istniejące zaplecze w postaci działalności parku naukowo-technologicznego - ukierunkowanie działań władz na pozyskanie nowych inwestorów - wolne tereny inwestycyjne (głównie na obszarach wiejskich) - położenie komunikacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> - brak rozpoznawalnego, unikalnego wizerunku MOF - nisko oceniana możliwość znalezienia zatrudnienia - ograniczone możliwości nabywania praktyki zawodowej - nisko oceniany poziom atrakcyjności inwestycyjnej obszaru - odpływ ludzi młodych i wykształconych do większych ośrodków miejskich - niska dostępność zewnętrznego kapitału inwestycyjnego - niski poziom współpracy z uczelniami wyższymi/institutami naukowymi - niewystarczające wsparcie instytucji otoczenia biznesu i doradztwa z ich strony (m.in. w zakresie pomocy w aplikowaniu o zewnętrzne środki finansowe) - niewielka liczba dużych przedsiębiorstw, stanowiących siłę napędową gospodarki regionu - mała liczba uzbrojonych terenów inwestycyjnych na obszarach miejskich
Zrównoważony transport	Zrównoważony transport

<ul style="list-style-type: none"> - postępująca wymiana taboru na niskoemisyjny - istniejąca Obwodnica Ełku - współpraca między gminami - zwarty układ komunikacyjny - stosunkowo dobrze rozwinięta sieć dróg rowerowych 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczający stan jakościowy dróg - potrzeby w zakresie lepszego połączenia istniejącej sieci dróg rowerowych - most stanowiący tzw. wąskie gardło komunikacji - zbyt duże obciążenie komunikacyjne głównej arterii miasta - za mała liczba połączeń komunikacyjnych z otoczeniem zewnętrznym - miejscami niewystarczające oświetlenie ulic - niezadawalający stan komunikacji miejskiej
<p>Środowisko przyrodnicze i efektywne wykorzystanie zasobów</p>	<p>Środowisko przyrodnicze i efektywne wykorzystanie zasobów</p>
<ul style="list-style-type: none"> - dogodne położenie geograficzne - dobrze oceniana dostępność do podstawowych mediów (woda, kanalizacja, prąd, gaz) - skuteczna gospodarka odpadami - stosowanie odnawialnych źródeł energii - wysoki poziom edukacji ekologicznej - monitoring środowiska za pomocą dronów - działalność dwóch elektrociepłowni - dofinansowanie do wymiany pieców grzewczych 	<ul style="list-style-type: none"> - słaba kondycja wód powierzchniowych - słabo rozwinięta baza turystyczna - brak kompleksowej, wyróżniającej się oferty turystycznej regionu - turystyka opierająca się głównie na wizytach jednodniowych
<p>Szanse MOF</p>	<p>Zagrożenia MOF</p>
<p>Aktywne społeczeństwo</p>	<p>Aktywne społeczeństwo</p>
<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie wspólnej platformy komunikacyjnej pomiędzy organizacjami pozarządowymi a władzami lokalnymi (umożliwiającej podejmowanie wspólnych stanowisk przez działające organizacje pozarządowe) - wsparcie działalności organizacji pozarządowych (w tym w zakresie pomocy w uzyskiwaniu zewnętrznego finansowania) - zwiększenie dostępności komunikacyjnej z 	<ul style="list-style-type: none"> - rosnąca popularność korzystania z programów pomocy socjalnej, demotywującej w zakresie prób podejmowania aktywności społeczno-zawodowej (w tym negatywny wpływ na młode pokolenie (zjawisko dziedziczenia biedy)); - niewystarczające wsparcie kierowane do organizacji pozarządowych (ze strony władz, instytucji naukowych i przedsiębiorstw),

<p>obszarów wiejskich</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie dostępności do internetu szerokopasmowego na obszarach wiejskich 	<p>mogące prowadzić do niskiego poziomu ich aktywności (w tym w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych)</p>
<p>Rewitalizacja społeczna i gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> - możliwość promowania MOF jako terenu charakteryzującego się spokojem (stanowiącego azyl od wielkomiejskiego życia), tzw. miejsce dobre do życia - czekające na zagospodarowanie tereny przemysłowe - szerokie uwzględnienie w działaniach rewitalizacyjnych gmin wiejskich 	<p>Rewitalizacja społeczna i gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> - duża konkurencja w zakresie pozyskiwania środków na cele rewitalizacyjne ze strony pozostałych gmin i miast
<p>Innowacyjne przedsiębiorstwa i konkurencyjna gospodarka</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalność parku naukowo-technologicznego - potencjał dla rozwoju firm działających w obszarze inteligentnych specjalizacji - wykorzystanie potencjału turystycznego, w tym położenia na obszarze Zielonych Płuc Polski - stworzenie kompleksowej oferty turystycznej - promocja gospodarcza regionu (w tym uwzględniająca działalność turystyczną) - rozbudowa dróg dojazdowych - zakończenie budowy Via Baltica - rozwój partnerstw o charakterze publiczno-prywatnym - zatrzymanie na rynku pracy osób starszych w celu transferu wiedzy i zapewnienia odpowiedniej liczby osób wymaganych przez lokalny rynek pracy (srebrna gospodarka) - uczenie się na doświadczeniu innych gmin, miast i obszarów funkcjonalnych - wykorzystanie trendu w zakresie wzrostu 	<p>Innowacyjne przedsiębiorstwa i konkurencyjna gospodarka</p> <ul style="list-style-type: none"> - odpływ wykwalifikowanych pracowników - niska aktywność w aplikowaniu o środki zewnętrzne, w tym w zakresie projektów wpisujących się w inteligentne specjalizacje - konkurencja ze strony innych miast regionu - brak rozpoznawalnego wizerunku turystycznego - niewystarczająca oferta kursów i szkoleń (w tym dla osób pracujących, w celu rozszerzenia kwalifikacji i możliwości przebranżowienia się) - strach mieszkańców przed sprzedażą wyrabianych przez siebie lokalnych produktów np. droga internetową (brak znajomości przepisów podatkowych i wiążąca się z tym niepewność stanowiąca czynnik utrudniający rozwój handlu lokalnymi produktami)

<p>zainteresowania produktami lokalnymi, poprzez promocję tego typu wyrobów i zwiększenie ich rozpoznawalności</p> <ul style="list-style-type: none"> - upowszechnienie internetu jako miejsca zbytu towarów, wyrównując szanse przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenach oddalonych od głównych tras komunikacyjnych - uruchomienie wspólnej platformy internetowej, za pośrednictwem której lokalni producenci mogliby oferować swoje produkty 	
<p>Zrównoważony transport</p> <ul style="list-style-type: none"> - utworzenie punktu przesiadkowego - zakończenie budowy Via Baltica - wyznaczenie strefy płatnego parkowania - uspojnienie istniejącej sieci dróg rowerowych 	<p>Zrównoważony transport</p> <ul style="list-style-type: none"> - zły stan infrastruktury drogowej i transportowej zniechęcający potencjalnych inwestorów i turystów
<p>Środowisko przyrodnicze i efektywne wykorzystanie zasobów</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystanie estetyki obszaru (walorów krajobrazowo-przyrodniczych) i czystości powietrza stanowiących wyróżnik obszaru - możliwość pozyskania środków zewnętrznych (w tym z Unii Europejskiej) - dalsze działania związane z ochroną powietrza 	<p>Środowisko przyrodnicze i efektywne wykorzystanie zasobów</p> <ul style="list-style-type: none"> - duża konkurencja ze strony innych miast regionu - zmiany klimatyczne (np. obniżenie poziomu wód)

Źródło: opracowanie własne EU-Consult Sp. z o.o.

Wśród silnych stron MOF Ełk wymienić należy przede wszystkim znaczne zaangażowanie organizacji oraz prywatnych podmiotów, dogodne położenie geograficzne i funkcjonowanie parku naukowo technologicznego. W wyniku przeprowadzonej analizy wśród słabych stron pojawiało się zaś najczęściej powstawanie niewielu nowych organizacji pozarządowych, ograniczenia finansowe organizacji, nieumiejętność pozyskiwania dotacji, niski poziom innowacyjności ludności, brak jednolitej wizji rozwoju i kiepski stan komunikacji miejskiej.

Wśród głównych szans rozwoju wskazać należy w szczególności budowę Via Baltica, rozbudowę dróg dojazdowych, oraz zainteresowanie realizacją projektów ze środków europejskich. Zagrożenia zidentyfikowano głównie w kontekście konkurencji ze strony innych miast regionu, odpływu wykwalifikowanych pracowników z Ełku, niewystarczającej promocji regionu i złego stanu infrastruktury drogowej i transportowej, zniechęcającego potencjalnych inwestorów i turystów.

Podkreślić należy, że analiza SWOT przygotowana została na podstawie przeprowadzanej diagnozy Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, wyników konsultacji oraz przeprowadzonych badań. Aktualizacja analizy SWOT pozwoliła na określenie potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru. Na tej podstawie przygotowana została analiza TOWS. W celu wybrania odpowiedniej strategii rozwoju, przeanalizowane zostały takie zagadnienia jak:

- Czy zidentyfikowane mocne strony pozwolą wykorzystać nadarzające się szanse?
- Czy zidentyfikowane mocne strony pozwolą przezwyciężyć zagrożenia?
- Czy zidentyfikowane słabe strony nie pozwolą na wykorzystanie nadarzających się szans?
- Czy zidentyfikowane słabe strony wzmocnią siłę oddziaływań zagrożeń?

Pogłębiona analiza pozwoliła na przygotowanie strategii działania na kolejne lata.

Analiza TOWS stanowi odwrócenie kolejności SWOT. W pierwszej kolejności przeanalizowane zostały szanse i zagrożenia, którym przyrównano mocne i słabe strony obszaru.

Celem analizy było wybranie odpowiedniej strategii działania, która powinna być realizowana przez władze MOF w kolejnych latach. Rekomenduje się prowadzenie **STRATEGII KONKURENCYJNEJ**, która powinna opierać się na eliminowaniu słabych stron obszaru z jednoczesnym wykorzystaniem szans rozwojowych. W związku z tym, działania powinny koncentrować się na przekształceniu słabych stron w atuty Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. W konsekwencji, pozwoli to na podniesienie atrakcyjności obszaru i

wypracowanie przewagi konkurencyjnej w konkretnych płaszczyznach. Właśnie w tym celu wypracowana została wizja obszaru wraz w wypracowaniem kierunków rozwoju.

4. Określenie trendów rozwojowych, celów i kierunków potencjalnych działań MOF Ełk

Zrealizowane badania pozwalają stwierdzić, iż priorytety *Strategii rozwoju ośrodka subregionalnego Ełk do roku 2025* (innowacyjne przedsiębiorstwa i konkurencyjna gospodarka, środowisko przyrodnicze i efektywne wykorzystanie zasobów, zrównoważony transport, rewitalizacja społeczna i gospodarcza, aktywne społeczeństwo) określone zostały właściwie. Realizacja działań w tym zakresie przyczynia się do stałej poprawy w zakresie sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF Ełk. Jednakże z uwagi na zidentyfikowane problemy oraz możliwość dalszego rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego rekomendowane jest kontynuowanie działań określonych w Strategii i dalsza realizacja działań w ramach sprecyzowanych w dokumencie celów i kierunków.

Podsumowując wyniki przeprowadzonej analizy, za główne kierunki i cele potencjalnych działań MOF Ełk uznać należy:

- Gospodarka i rynek pracy

Zidentyfikowanym problemem jest niewystarczająca liczba pracowników w określonych zawodach. W związku z czym, niezbędnym kierunkiem działań jest dążenie do zwiększenia potencjału szkół zawodowych i propagowanie kształcenia zawodowego oraz dostosowanie jego oferty do rzeczywistych oraz aktualnych potrzeb rynku pracy.

Zdaniem respondentów zrealizowanego badania potencjał gospodarczy regionu powinien stanowić obszar dominujący. MOF Ełk jest obecnie obszarem postrzeganym jako dobre miejsce do zamieszkania, należy jednak podjąć działania dążące do zatrzymania przede wszystkim migrującej grupy młodych wykształconych osób, która, cechując się wysokim poziomem przedsiębiorczości. MOF powinien skupić się na promowaniu postaw przedsiębiorczych i proinnowacyjnych wśród młodzieży i mieszkańców, oraz na stworzeniu warunków do budowania konkurencyjności gospodarczej i lokowania firm w regionie, zwiększając również poziom współpracy pomiędzy sferami biznesu i nauki.

- Strefa społeczna

W obszarze wyzwań społecznych uwagę należy zwrócić na niewystarczającą liczbę miejsc w domach pomocy społecznej, w związku z czym niezbędne jest zwiększenie potencjału i wsparcia w formie pomocy stacjonarnej osobom starszym. Zrealizowane badania wykazały również utrudniony dostęp do usług medycznych. W związku z tym, rekomendowanym działaniem jest dążenie do zwiększenia liczby zatrudnionych specjalistów w poradniach specjalistycznych, wprowadzenie innowacji, m.in. promocja łatwiejszego kontaktu ze specjalistami w formie teleporady. Kolejnym negatywnym aspektem jest niedostosowanie systemu kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, zwłaszcza na kierunkach zawodowych i technicznych, w związku z czym konieczne jest kontynuowanie działań z zakresu dostosowania jego oferty do potrzeb rynku pracy. W związku z ograniczonymi możliwościami rozwoju szkolnictwa wyższego dążyć należy do otwierania prestiżowych i atrakcyjnych kierunków kształcenia.

Zauważyć należy, iż strefa społeczna jest wysoko rozwinięta i stanowi mocną stronę atrakcyjności MOF Ełk. Decydują o tym przede wszystkim następujące czynniki: adaptacja zdegradowanych budynków pod cele gospodarcze i społeczne, szerokie działania na rzecz rewitalizacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, duża liczba organizacji pozarządowych.

- Infrastruktura techniczna i społeczna

Zidentyfikowanym w tym zakresie problemem było występowanie słabej jakości infrastruktury drogowej, który tylko częściowo rozwiązany został poprzez działania, których efektem była poprawa infrastruktury poprzez ukończenie budowy Via Baltica oraz Rail Baltica. Z uwagi na fakt, iż przedsięwzięcia infrastrukturalne służą również rozwiązywaniu problemów społecznych, aktywizacji społeczno-gospodarczej oraz podniesieniu jakości życia mieszkańców MOF Ełk, należy dążyć do rozwoju infrastruktury w zakresie infrastruktury drogowej i transportowej.

- Stan środowiska naturalnego

Zdiagnozowanym obszarem problemowym jest relatywnie niska jakość wód powierzchniowych, w związku z czym rekomendowanym działaniem jest dążenie do rekultywacji Jeziora Ełckiego. Środowisko naturalne jest jednym z kluczowych zasobów, które determinują atrakcyjność MOF Ełk jako miejsca interesującego dla turystów oraz wpływają na jakość życia mieszkańców. Należy więc dążyć do wzmocnienia potencjału usług turystycznych w mieście i regionie.

Realizowane wsparcie określone w ramach Strategii pozytywnie wpływa na rozwój przedsiębiorczości i tym samym rozwój Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Jeżeli do skutku dojdą te inwestycje, co się już realizują, więc na pewno zostaną [one] wykonane, według mnie to pobudzi rozwój przedsiębiorczości i liczę na to, że pojawi się kilku większych inwestorów i w tym obszarze przy zbiegu różnych linii komunikacyjnych one mogą się ulokować i dobrze funkcjonować.

Źródło: Panel delficki

Spodziewanym efektem jest zwiększenie atrakcyjności inwestowania w MOF, a większa liczba przedsiębiorców wpłynie na większą liczbę powstających miejsc pracy. W związku z tym, MOF stanie się miejscem bardziej atrakcyjnym dla potencjalnych inwestorów i turystów oraz potencjalnych mieszkańców. Ponadto, mając na uwadze działania podejmowane w tym zakresie, prognozuje się wzrost poziomu współpracy pomiędzy przedsiębiorcami i otoczeniem dla biznesu.

5. Opis zintegrowanego podejścia do stwierdzonych potrzeb rozwojowych i potencjałów MOF Ełk

Zintegrowane podejście do potrzeb rozwojowych to przede wszystkim wypracowanie „zarządzania procesami rozwojowymi w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, uwzględniające zasadę zrównoważonego rozwoju, które zmierza do osiągnięcia celów rozwojowych danego obszaru, wynikających z jego endogenicznych potencjałów oraz zapewnia partycypację, współpracę i skoordynowane wykorzystanie instrumentów będących w dyspozycji różnych instytucji działających w strukturach administracji, jej agend i interesariuszy”²⁵. Oznacza to, że na poziomie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego należy skoncentrować się na działaniach, które pozwalają realizować wyznaczone cele strategiczne.

W nowym podejściu zintegrowanym należy uwzględnić trzy wymiary integracji²⁶:

- **Integracja problemowa** – konieczność uwzględnienia wszystkich sfer funkcjonowania jednostki (sfera: społeczna, gospodarcza, techniczna).
- **Integracja między sektorami organizacyjnymi** – uwzględnienie wszystkich zainteresowanych podmiotów w celu realizacji zaplanowanych działań (podmioty instytucjonalne, podmioty prywatne, instytucje otoczenia biznesu, instytucje naukowe, mieszkańcy).
- **Integracja terytorialna** – uwzględnienie terytorialnej różnorodności obszaru.

Wymiar terytorialny zintegrowanego podejścia polega przede wszystkim na uwzględnieniu całego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego w misji, wizji oraz celach strategicznych i wynikających z nich działań. W pierwszej kolejności, należy określić tzw. wiązki celów, które pozwolą na powiązanie i hierarchizację (priorytetyzację) działań krótkookresowych i

²⁵ Rekomendacje do Regionalnej Polityki Miejskiej Województwa Śląskiego, Obserwatorium procesów miejskich i metropolitalnych, Katowice 2018 r., s. 11.

²⁶ E. Wojnicka-Szyc, Koncepcja i wymiary zintegrowanego planowania rozwoju w jednostkach samorządu terytorialnego, 2018 r., s. 260,

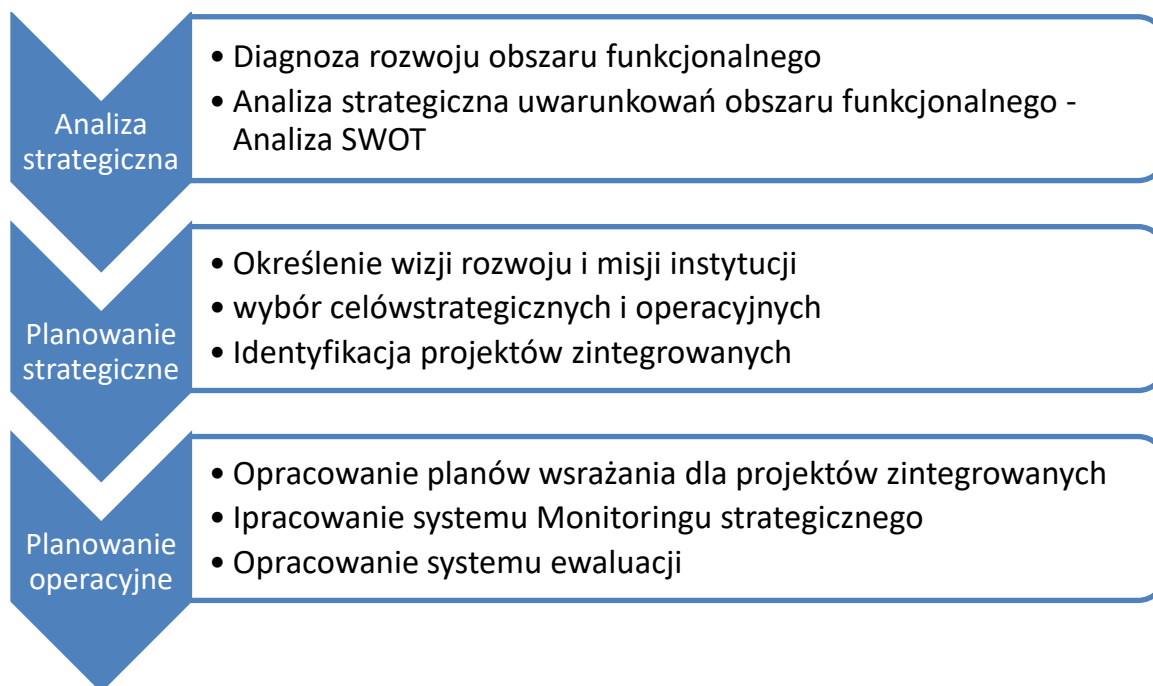
długookresowych. Realizacja zadań w ten sposób będzie ukierunkowana na osiągnięcie wyznaczonych celów.

W wymiarze terytorialnym można uwzględnić także²⁷:

- Wymiar geograficzny – szczególnie ważnym aspektem jest koncentracja na realizacji celów mających na celu podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru oraz wykorzystanie atutów związanych z lokalizacją MOF. Wymiar geograficzny wykorzystuje lokalizację obszaru oraz posiadane zasoby.
- Wymiar relacyjny – wykorzystanie więzi oraz norm społecznych w celu rozwoju obszaru. Konieczność uwzględnienia zachowań lokalnej społeczności pozwala na zbudowanie zaufania i zbudowania poczucia przynależności.
- Wymiar instytucjonalny – wypracowanie wspólnych zasad i wykorzystanie również instytucji nieformalnych pozwoli na współdziałanie wszystkich zainteresowanych stron.

Proces budowania zintegrowanych strategii rozwoju przedstawiony został na poniższym rysunku.

²⁷ A. Nowakowska, Zintegrowane plany rozwoju – w stronę terytorialno-funkcjonalnego podejścia do rozwoju jednostki terytorialnej, 2015 r., s. 13.

Źródło: A. Nowakowska, *Zintegrowane plany rozwoju – w stronę terytorialno-funkcjonalnego podejścia do rozwoju jednostki terytorialnej*, 2015 r., s. 27.

W związku z tym, w ramach zintegrowanego podejścia rekomenduje się prowadzenie m.in takich działań jak:

- Wykorzystanie zasobów endogenicznych obszaru i uwzględnienie różnorodności obszaru;
- Podkreślenie spójności terytorialnej obszaru i odnalezienie wspólnych atutów;
- Podkreślanie powiązań pomiędzy sferami funkcjonowania MOF: przestrzeń i środowisko, sfera społeczna, sfera gospodarcza, infrastruktura techniczna i społeczna;
- Analiza mocnych i słabych stron obszaru, szans i zagrożeń – pogłębiona analiza SWOT;
- Uwzględnienie oddziaływania otoczenia obszaru w celu oszacowania szans i zagrożeń rozwoju;
- Priorytetyzacja celów i działań;
- Wypracowanie i realizowanie zintegrowanych projektów;
- Uwzględnienie możliwości finansowania projektów z różnych źródeł;

- Zaangażowanie podmiotów instytucjonalnych i nieinstytucjonalnych w celu realizowania wspólnych działań (w tym wykorzystane partnerstw);
- Zidentyfikowanie wspólnych mechanizmów rozwoju MOF;
- Opracowanie scenariuszy stanów otoczenia;
- Uwzględnienie planowania zintegrowanego w Strategii Rozwoju;
- Wdrożenie wielopoziomowego zarządzania;
- Monitorowanie wskaźników rezultatu;
- Monitorowanie realizacji zadań wraz z przygotowaniem oceny postępów realizacji Strategii;
- Przygotowanie raportów z ewaluacji Strategii Rozwoju;
- Angażowanie mieszkańców i partnerów biznesowych w konsultacje społeczne;
- Regularna aktualizacja problemów i wyzwań obszaru;
- Zapewnienie swobodnego przepływu informacji w celu współpracy podmiotów instytucjonalnych i prywatnych.

6. Wizja i cele Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025

Zrealizowane na rzecz niniejszego raportu badania wykazały, iż wizja i cele określone w Strategii Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025 są aktualne i odpowiadają na rzeczywiste, bieżące potrzeby lokalne, wykorzystując zarówno potencjały obszaru, jak i zagrożenia dla rozwoju MOF Ełk.

- Wizją rozwoju MOF Ełk jest dążenie do obszaru dysponującego wysokim potencjałem w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności. MOF Ełk powinien być obszarem, który będzie stwarzał pozytywne warunki do rozwoju biznesu, z którego młodzież nie emigruje, lecz zakładała lokalne, innowacyjne firmy, przyczyniając się do wzrostu atrakcyjności i konkurencyjności całego regionu.
- MOF Ełk powinien być atrakcyjnym obszarem zarówno do inwestowania, jak i do mieszkania, cechując się także atrakcyjnością turystyczną.
- MOF Ełk powinien być obszarem uwzględniającym potrzeby środowiskowe i dążący do poprawy stanu środowiska naturalnego, przekładając się na zrównoważony rozwój obszaru.

7. Rekomendacje do zmian poszczególnych elementów strategii (obszarów wsparcia, celów, zasad identyfikacji przedsięwzięć do objęcia ZIT, wdrażania, monitoringu i aktualizacji, itd.) w celu zaplanowania długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego MOF Ełk z perspektywą do 2030 r.

W ramach obszarów wsparcia rekomenduje się:

1. Skoncentrowanie się na obszarze dysponującym potencjałem w zakresie konkurencyjności i innowacyjności, jako głównego kierunku rozwoju MOF.
2. Aktualizację obszarów wymagających poprawy infrastruktury transportowej wraz z przeanalizowaniem słabych stron w tej sferze (wykorzystanie najnowszych wyników badań).
3. Kontynuacja działań w obszarze atrakcyjnym przyrodniczo i turystycznie z uwzględnieniem konieczności zagospodarowania lokalnych wód powierzchniowych.
4. Analizę obszarów o szczególnej kumulacji problemów społeczno-gospodarczych, wymagających restrukturyzacji i rewitalizacji.

W ramach misji i wizji Strategii rozwoju rekomenduje się:

1. Położenie głównego nacisku na rozwój gospodarczy regionu.
2. Wykorzystanie mocnych stron i szans, wypracowanych w ramach analizy SWOT/TOWS.
3. Zastosowanie strategii konkurencyjnej.
4. Realizowanie działań w ramach wypracowanej wcześniej misji i wizji.

W ramach wypracowanych celów Strategii Rozwoju rekomenduje się²⁸:

²⁸ Przeprowadzone badanie dowiodło aktualności celów i rodzajów przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach dotychczas obowiązującej Strategii.

1. Rozszerzenie możliwych rodzajów przedsięwzięć w ramach poddziałania 5.1.1 Wsparcie samozatrudnienia o działalność doradczą w zakresie prawa podatkowego oraz wsparcie w stworzeniu platformy sprzedaży internetowej produktów regionalnych (w celu aktywizacji lokalnych producentów (oraz samych mieszkańców) i zachęceniu ich do rozpoczęcia sprzedaży produkowanych przez nich wyrobów lokalnych. Tego typu przedsięwzięcie stanowiłoby rozszerzenie Działania 1.3 (Wzmocnienie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych) o działania typowo „oddolne”, tzn. przeznaczone nie tylko dla funkcjonujących już podmiotów gospodarczych, lecz dla mieszkańców produkujących swoje wyroby w niewielkiej skali i pragnących rozpocząć sprzedaż na niewielką skalę.
2. Rozszerzenie zakresu możliwych do realizacji przedsięwzięć oraz grupy docelowej w ramach poddziałania 5.1.2. Podnoszenie kwalifikacji osób zagrożonych długotrwałym bezrobociem. Proponowana zmiana dotyczy włączenia w realizowane działania osób posiadających zatrudnienie, lecz wykazujących chęć podniesienia swoich kwalifikacji, bądź przebranżowienia się (umożliwiając wzięcie udziału w kursach i szkoleniach, mających na celu rozszerzenie posiadanych kwalifikacji zawodowych).
3. Rozszerzenie zakresu możliwych do realizacji przedsięwzięć w ramach poddziałania 1.2.2 Wsparcie działalności przedsiębiorstw o działalność doradczą w zakresie aplikowania o środki zewnętrzne w zakresie rozwoju działalności związanej z inteligentnymi specjalizacjami regionu. Przeprowadzone badania pozwoliły wykazać pewnego rodzaju obawę przed aplikowaniem o środki zewnętrzne. Jednocześnie biorąc pod uwagę niewielkie zainteresowanie przedsiębiorców z całego obszaru województwa warmińsko-mazurskiego w aplikowaniu o tego typu środki (co potwierdzają podejmowane w tym zakresie przez IZ RPO WiM 2014-2020 działania zaradcze), aktywizowanie przedsiębiorstw z obszaru MOF Ełk do aplikowania o środki z tejże puli mogłoby prowadzić do polepszenia ich pozycji konkurencyjnej.

W ramach zasad identyfikacji przedsięwzięć w Strategii Rozwoju rekomenduje się:

1. Identyfikację przedsięwzięć strategicznych w ramach ZIT MOF w odniesieniu do najnowszej Strategii Rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego 2030 (18.02.2020 r.).

W ramach wdrażania Strategii Rozwoju rekomenduje się:

1. Opracowanie zgodności Strategii Rozwoju z innymi dokumentami strategicznymi na poziomie samorządów, województwa, kraju i na poziomie europejskim.
2. Zapewnienie wielopoziomowej współpracy poprzez zaangażowanie w proces wdrażania różnych grup interesariuszy.
3. Przygotowanie Wieloletniego Planu Inwestycyjnego z uwzględnieniem: tytułu projektu, zakładanego budżetu, przewidywanego terminu zakończenia realizacji, jednostki odpowiedzialnej, źródeł finansowania.
4. Przygotowanie mechanizmów zapewnienia komplementarności procesu rozwoju MOF (zapewnienie komplementarności przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej, źródeł finansowania).

W ramach monitoringu Strategii Rozwoju rekomenduje się:

1. Prowadzenie systematycznej oceny i monitoringu poprzez pozyskiwanie najnowszych danych z zakresu sfery: społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej i środowiskowej.
2. Przygotowanie opracowań uwzględniających stopień realizacji zaplanowanych działań wraz z zidentyfikowaniem trudności.
3. Prowadzenie monitoringu rzeczowego, finansowego i ryzyk wraz z obserwacją uwarunkowań zewnętrznych.
4. Dalszy monitoring prowadzony przez Biuro Związku ZIT MOF Ełk przy współpracy z Urzędem Miasta Ełku i Urzędem Gminy Ełk.

W ramach ewaluacji Strategii Rozwoju rekomenduje się:

1. Analiza WiP: ważności (istotności i prawdopodobieństwa działań strategicznych
2. Przygotowanie ewaluacji z realizacji zaplanowanych działań z uwzględnieniem analizy wskaźnikowej (ocena wpływu zrealizowanych działań na rozwój MOF).

8. Spis tabel i wykresów

Wykres 1 Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania na terenie MOF Ełk na przestrzeni lat 2012-2018.....	- 6 -
Wykres 2 Ogólna liczba uczniów szkół podstawowych na terenie MOF Ełk.....	- 8 -
Wykres 3 Porady medyczne w MOF Ełk (źródło: GUS).	- 11 -
Wykres 4 Liczba mieszkańców przypadających na 1 przychodnię.....	- 11 -
Wykres 5 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w 2018r. na 10 tys. mieszkańców	- 13 -
Wykres 6 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w 2018 r. na 1 tys. ludności	- 15 -
Wykres 7 Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2018-18 -	
Wykres 8 Odsetek firm prowadzących działalność w sekcjach gospodarki uznawanych za innowacyjne (sekcje C, E, H, J, K, M PKD 2007) w 2018 roku.....	- 23 -
Wykres 9 Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich w 2018 r.	- 26 -
Wykres 10 Liczba osób korzystających z transportu publicznego (mln)	- 31 -
Wykres 11 W skali 1-5 proszę ocenić poszczególne sfery funkcjonowania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku. (W skład MOF wchodzi miasto Ełk i gmina Ełk. (1 - bardzo źle, 5 - bardzo dobrze) – przestrzeń i środowisko	- 46 -
Wykres 12 W skali 1-5 proszę ocenić poszczególne sfery funkcjonowania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku. (W skład MOF wchodzi miasto Ełk i gmina Ełk. (1 - bardzo źle, 5 - bardzo dobrze) – sfera społeczna	- 47 -
Wykres 13 W skali 1-5 proszę ocenić poszczególne sfery funkcjonowania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku. (W skład MOF wchodzi miasto Ełk i gmina Ełk. (1 - bardzo źle, 5 - bardzo dobrze) – gospodarka i rynek pracy	- 48 -
Wykres 14 W skali 1-5 proszę ocenić poszczególne sfery funkcjonowania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku. (W skład MOF wchodzi miasto Ełk i gmina Ełk. (1 - bardzo źle, 5 - bardzo dobrze) – infrastruktura techniczna i społeczna	- 49 -

Wykres 15 Jakie są według Pani/Pana mocne strony Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku (w skład MOF wchodzi miasto Ełk i gmina Ełk)? (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi).....	- 50 -
Wykres 16 Jakie są według Pani/Pana słabe strony Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku (w skład MOF wchodzi miasto Ełk i gmina Ełk)? (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi).....	- 51 -
Wykres 17 Jak oceniłaby/oceniłby Pani/Pan Miejski Obszar Funkcjonalny Ełku (w skład MOF wchodzi miasto Ełk i gmina Ełk) w kontekście miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej?.....	- 52 -
Wykres 18 Czy Miejski Obszar Funkcjonalny Ełku (w skład MOF wchodzi miasto Ełk i gmina Ełk) jest według Pani/Pana dobrym miejscem do życia?	- 52 -
Wykres 19 Czy planuje Pan/Pani przeprowadzić się poza Miejski Obszar Funkcjonalny Ełku (w skład MOF wchodzi miasto Ełk i gmina Ełk) w ciągu najbliższych pięciu lat?	- 53 -
Wykres 20 Płeć respondentów badania.....	- 55 -
Wykres 21 Wiek respondentów badania	- 55 -
Wykres 22 Zatrudnienie respondentów badania.....	- 56 -
Wykres 23 Wykształcenie respondentów badania	- 56 -
Wykres 24 Miejsce zamieszkania respondentów badania.....	- 57 -
Rysunek 1 Liczba mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w 2018 r.	- 12 -
Rysunek 2 System monitoringu jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim....	- 32 -
Rysunek 3 Stopień wykorzystania miejsc noclegowych i udzielone noclegi według powiatów w 2018 r.....	- 36 -
Tabela 1 Ludność wg funkcjonujących grup wiekowych.....	- 7 -
Tabela 2 Przyrost naturalny oraz saldo migracji stałej na 1 tys. mieszkańców w 2018r. na przestrzeni lat 2012-2018.....	- 7 -

Tabela 3 Dzieci w wieku 3-5 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na przestrzeni lat 2012-2018	- 8 -
Tabela 4 Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej GUS-	10 -
-	
Tabela 5 Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w MOF Ełk	- 10 -
Tabela 6 Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	- 10 -
Tabela 7 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 na przestrzeni lat 2012-2018.....	- 14 -
Tabela 8 Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2012-2018.....	- 15 -
Tabela 9 Pracujący na 1000 ludności na przestrzeni lat 2012-2018	- 16 -
Tabela 10 Bezrobocie rejestrowane na terenie MOF Ełk na przestrzeni lat 2012-2018	- 17 -
Tabela 12 Udział ludności podłączonej do sieci wodociągowej (%,).....	- 26 -
Tabela 13 Udział ludności podłączonej do kanalizacji (%,)	- 26 -
Tabela 14 Turyści zagraniczni w Ełku	- 37 -
Tabela 15 Wybrane dane o obiektach noclegowych turystyki według powiatów w 2018 r-	37 -
Tabela 16 Stan realizacji działań ZIT na koniec 2018 r.	- 40 -
Tabela 17 Analiza SWOT.....	- 67 -

9. Aneks do raportu - narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety internetowej (CAWI)

Dzień dobry,

W ramach przygotowania diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku wraz z aktualizacją analizy SWOT na potrzeby aktualizacji „Strategii rozwoju ośrodka subregionalnego Ełk do roku 2025”, zwracamy się z uprzejmą prośbą o udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania. Państwa odpowiedzi przyczynią się do rozpoznania realnych potrzeb Państwa regionu oraz właściwego opracowania aktualizacji Strategii.

W skład MOF Ełk wchodzi Miasto Ełk oraz Gmina wiejska Ełk.

- 1. W skali 1-5 proszę ocenić poszczególne sfery funkcjonowania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku (1 - bardzo źle, 5 - bardzo dobrze)**

PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć
stan terenów rekreacyjnych						
stan zagospodarowania przestrzeni publicznej						
estetyka obszaru						
stan środowiska naturalnego						
atrakcyjność turystyczna obszaru						
promocja turystyczna obszaru						
baza turystyczno-wypoczynkowa/ noclegowa/ gastronomiczna						

SFERA SPOŁECZNA

	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć
jakość życia						
bezpieczeństwo publiczne						
problem przestępczości						
problem przemocy w rodzinie						
rozwiązywanie problemów społecznych						
profilaktyka w zakresie minimalizowania problemów społecznych						
dostęp do opieki zdrowotnej						
poziom edukacji						
dostęp do opieki żłobkowej i przedszkolnej						
oferta spędzania wolnego czasu						
Poziom aktywności społecznej mieszkańców, liczba organizacji pozarządowych, stowarzyszeń itd.						
GOSPODARKA I RYNEK PRACY						
	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć
atrakcyjność inwestycyjna obszaru						
warunki do prowadzenia działalności gospodarczej						
możliwości zatrudnienia						
dostęp do szkoleń oraz kursów dla osób bezrobotnych						
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I SPOŁECZNA						
	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć
stan dróg i chodników						
dostęp do ścieżek rowerowych						
dostęp do szerokopasmowego internetu						
stan podstawowych mediów (woda,						

kanalizacja, prąd, gaz)						
połączenia komunikacyjne wewnątrz MOF						
połączenia komunikacyjne z otoczeniem zewnętrznym						
stan infrastruktury edukacyjnej						
poziom rozwoju infrastruktury sportowo - rekreacyjnej						
różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych						
stan infrastruktury mieszkalnej						
stan budynków użyteczności publicznej						

**2. Jakie są według Pani/Pana mocne strony Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku?
(proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)**

- a) lokalizacja
 - b) stan infrastruktury drogowej
 - c) niskie bezrobocie
 - d) dostępność komunikacyjna
 - e) infrastruktura komunalna
 - f) walory krajobrazowo - przyrodnicze
 - g) wysoki poziom edukacji
 - h) dostęp do opieki zdrowotnej
 - i) oferta sportowo-edukacyjna
 - j) funkcjonowanie podmiotów gospodarczych o znaczeniu regionalnym
 - k) inne (jakie?)
-

**3. Jakie są według Pani/Pana słabe strony Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku?
(proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)**

- a) lokalizacja
- b) stan infrastruktury drogowej
- c) dostępność komunikacyjna
- d) infrastruktura komunalna
- e) niski poziom edukacji
- f) wysokie bezrobocie

- g) słaba atrakcyjność inwestycyjna gminy
- h) słaby dostęp do opieki zdrowotnej
- i) zanieczyszczenie środowiska
- j) oferta sportowo-edukacyjna
- k) inne (jakie?)

4. Jaki jest stopień zagrożenia wynikający z występowania poniższych problemów w obrębie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku?

	wysokie zagrożenie	średnie zagrożenie	niskie zagrożenie	brak problemu
przestępczość				
przemoc w rodzinie				
bezrobocie				
alkoholizm				
ubóstwo				
narkomania				
emigracja ludzi młodych				
inne (jakie?)				

5. Jak oceniłaby/oceniłby Pani/Pan Miejski Obszar Funkcjonalny Ełku w kontekście miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej?

- a) Bardzo dobrze
- b) Dobrze
- c) Przeciętnie
- d) Źle (dlaczego?)
- e) Bardzo źle (dlaczego?)
- f) Trudno powiedzieć

6. Czy Miejski Obszar Funkcjonalny Ełku jest według Pani/Pana dobrym miejscem do życia?

- a) Zdecydowanie tak
- b) Tak
- c) Raczej tak
- d) Raczej nie
- e) Nie (dlaczego?)
- f) Zdecydowanie nie (dlaczego?)
- g) Trudno powiedzieć

7. Jakie znaczenie ma dla Pani/Pana Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Etłk do roku 2025?

Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź: 1 – zupełnie nieistotne, 2 – raczej nieistotne, 3 – neutralne, 4 – raczej istotne, 5 – zdecydowanie istotne(kluczowe)

1	2	3	4	5

8. Jakie, Pana/Pani zdaniem, powinno być główne zadanie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Etłku do roku 2025?

.....

.....

.....

Metryczka

M1. Płeć

- a) Kobieta
- b) Mężczyzna

M2. Wiek

- a) 18-19 lat
- b) 20-25 lat
- c) 26-40 lat
- d) 41-65 lat
- e) powyżej 65 lat

M3. Zatrudnienie (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

- a) uczeń/uczennica
- b) student/studentka
- c) Niezatrudniona/y
- d) Pracująca/y
- e) Własna działalność gospodarcza
- f) rolnik
- g) emeryt
- h) rencista
- i) inne (jakie?)

M4. Miejsce zamieszkania

- a) Miasto Ełk
- b) Gmina wiejska Ełk
- c) Inne (jakie?)

Dziękujemy za udział w ankiecie!

Scenariusz telefonicznego wywiadu pogłębionego (TDI)

Dzień dobry,

Nazywam się i reprezentuję firmę Eu-Consult sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku. Na zlecenie Gminy Miasta Ełk realizujemy badanie w celu przygotowania diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku wraz z aktualizacją analizy SWOT na potrzeby aktualizacji „Strategii rozwoju ośrodka subregionalnego Ełk do roku 2025”.

Dziękuję za chęć uczestnictwa w badaniu. Jednocześnie chciałby prosić Pana/Panią o szczerze i możliwie wyczerpujące odpowiedzi. Na wstępie chciałbym poinformować również, że nasza rozmowa będzie nagrywana. Mam nadzieję, że nie stanowi to przeszkody do dalszej realizacji wywiadu. Zapis naszej rozmowy posłuży wyłącznie w celach badawczych – nie zostanie on nigdzie upubliczniony. Z nagrania zostanie sporządzona transkrypcja celem ułatwienia pracy zespołowi badawczemu.

- 1.** Czy Miejski Obszar Funkcjonalny Ełku jest według Pani/Pana dobrym miejscem do życia? Jakie czynniki o tym decydują? Proszę uzasadnić odpowiedź.
- 2.** Jakie są według Pani/Pana słabe i mocne strony Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku?
- 3.** Co jest głównym potencjałem miasta? Co napędza rozwój miasta? Czy myśli Pan/Pani, że potencjał ten zmieni się w perspektywie kolejnych 10 lat?

4. Co stanowi główny problemem MOF Ełk? Co hamuje rozwój obszaru? Czy problemy gminy miejskiej i wiejskiej są takie same? Jeśli nie, czym się różnią?

5. Jak oceniłaby/oceniłby Pani/Pan Miejski Obszar Funkcjonalny Ełku w kontekście miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej? Czy widoczne są różnice między obszarem miejskim i wiejskim? Co należałoby w tej kwestii poprawić?

6. Jakie branże dominują w okolicy? Czy wpisują się w Inteligentne specjalizacje województwa warmińsko-mazurskiego?

7. Jakie czynniki zachęcają bądź też zniechęcają przedsiębiorców do zakładania przedsiębiorstw i inwestowania w regionie?

8. Czy realizuje Pan/Pani przedsięwzięcia wspólnie z miastem? Jeżeli tak, to jakie? Jak ocenia Pan/Pani tę współpracę? Czy coś należałoby w tej kwestii zmienić?

9. Jakie znaczenie ma dla Pani/Pana Strategia Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025? Czy posiada Pan/Pani wiedzę na temat zapisów znajdujących się w tej Strategii? Czy uważa Pan/Pani, że

10. Czy według Pana/Pani priorytety Strategii rozwoju ośrodka subregionalnego Ełk do roku 2025 (Innowacyjne przedsiębiorstwa i konkurencyjna gospodarka, Środowisko przyrodnicze i efektywne wykorzystanie zasobów, Zrównoważony transport, Rewitalizacja społeczna i gospodarcza, Aktywne społeczeństwo) zostały określone właściwie? Czy należałoby je zmienić? Jeśli tak, to jakie elementy powinny ulec zmianie?

Dziękujemy za udział w badaniu!

Scenariusz wywiadu grupowego (FGI)

Dzień dobry,

Nazywam się i reprezentuję firmę Eu-Consult sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku. Na zlecenie Gminy Miasta Ełk realizujemy badanie w celu przygotowania diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej

i przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku wraz z aktualizacją analizy SWOT na potrzeby aktualizacji „Strategii rozwoju ośrodka subregionalnego Ełk do roku 2025”.

Dziękuję za chęć uczestnictwa w badaniu. Jednocześnie chciałby prosić Państwa o szczerze i możliwie wyczerpujące odpowiedzi. Na wstępie chciałbym poinformować również, że nasza rozmowa będzie nagrywana. Mam nadzieję, że nie stanowi to przeszkody do dalszej realizacji wywiadu. Zapis naszej rozmowy posłuży wyłącznie w celach badawczych – nie zostanie on nigdzie upubliczniony. Z nagrania zostanie sporządzona transkrypcja celem ułatwienia pracy zespołowi badawczemu.

1. Jak postrzegają Państwo Miejski Obszar Funkcjonalny Ełku? Jakie można usłyszeć wśród mieszkańców powtarzające się wypowiedzi na temat obszaru? Jakie według Państwa funkcjonują stereotypy dotyczące obszaru?
2. Jakim grupom społecznym żyje się na terenie MOF najlepiej, a jakim najgorzej? Dlaczego? Jakie działania należałoby wdrożyć, by poprawić sytuację tych grup mieszkańców?
3. Czy istnieją jakiś charakterystyczne produkty produkowane na terenie obszaru, osoby pochodzące z MOF lub miejsca, które należałoby promować? Jeśli tak, jakie? Jaki powinien być sposób ich promocji?
4. Co jest głównym potencjałem MOF? Co napędza rozwój regionu? Czy uważają Państwo, że potencjał ten zmieni się w perspektywie kolejnych 10 lat? Jeśli tak, w jaki sposób?
5. Proszę wymienić główne problemy MOF w sferach:
 - Społecznej
 - Gospodarczej
 - Środowiskowej

<ul style="list-style-type: none">• Infrastrukturalno-przestrzennej <p>Jak można im przeciwdziałać? Kto powinien się tym zająć?</p>
<p>6. Czy problem emigracji mieszkańców jest duży? Co skłania mieszkańców do wyjazdu? Jak można temu przeciwdziałać?</p>
<p>7. Które obszary MOF (zarówno w mieście, jak i na terenach wiejskich) wymagają największego wsparcia? Z czego to wynika? Jakie zmiany należałoby wprowadzić na tych obszarach?</p>
<p>8. Jak oceniają Państwo:</p> <ul style="list-style-type: none">• zainteresowanie obszarem MOF ze strony krajowych i zagranicznych inwestorów• promocję gospodarczą regionu• dostęp do wykwalifikowanej kadry• poziom innowacyjności przedsiębiorstw• jakość otoczenia biznesowego, potencjał naukowo – badawczy• konkurencyjność i potencjał rozwojowy MOF Ełk na tle województwa
<p>9. Jaka zmiana na terenie MOF powinna się dokonać w ciągu następnej dekady? Jakie kluczowe przedsięwzięcia powinny zostać zrealizowane i dlaczego? W jaki sposób mogą Państwo i reprezentowane przez Państwa podmioty przyczynić się do tych zmian?</p>
<p>10. Jakie są Państwa zdaniem największe bariery dla biznesu w MOF Ełk? Jakie branże są dla obszaru najbardziej perspektywiczne? Czy wpisują się w Inteligentne specjalizacje województwa warmińsko-mazurskiego?</p>
<p>11. Jakimi zasobami mogą Państwo dzielić się z miastem i innymi podmiotami, np. wiedzą, specjalistami, infrastrukturą, sprzętem itd.? Przez jakie działania mogą się Państwo włączyć w proces zmiany np. szkolenia, doradztwo, koordynacja działań, pozyskiwanie funduszy, promocja itd.?</p>
<p>12. Czy według Państwa priorytety Strategii rozwoju ośrodka subregionalnego Ełk do roku 2025 (<i>Innowacyjne przedsiębiorstwa i konkurencyjna gospodarka, Środowisko przyrodnicze i efektywne wykorzystanie zasobów, Zrównoważony transport, Rewitalizacja społeczna i gospodarcza, Aktywne społeczeństwo</i>) zostały określone właściwie? Czy należałoby dodać bądź też zastąpić zmienić Strategię o inne</p>

dziedziny? Jeśli tak, jakie elementy powinny ulec zmianie?

13. Jaka jest według Państwa trwałość efektów osiągniętych dzięki realizacji działań wynikających ze Strategii? Które działania realizowane na podstawie zapisów Strategii są najbardziej skuteczne?

14. Czy Państwa zdaniem należałoby wprowadzić zmiany do obszaru monitoringu Strategii? Jeśli tak, jakie?

Dziękujemy za udział w badaniu!